

Mateusi Zezu Cristuhu wasu'uwē na Mateusi te te āma ūrob'ui'érézé **Ībaihâ wasu'uzé**

Ze zusihi siré 're ūnomro mono norī siré hā aibâ hā te 're hâimana, Mateusi na ūisisi hā, Réwi na ūisisi hâiba amo hā. Ta hā ma tō ã ībaihâ na hā dama rob'ui'éré, 'Re ūhâimana u'âsi mono te te tâma ūwaihu'uzéb zarina. Ze zusihi siré 're morī õ ré hā, rob'uiprazé hā ma tō te te dawi 're a'ubumro, danhib'apito ma. Ze zusihi āma ma tō rob'ui'éré, 'Re ūhâimana u'âsi mono te te ūpisutu na Danho'reptui'wa da. Āne na rob'ui'éré 'rata 'wa norī hā te te āma 're ūrob'ui'éré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tō āma rob'ui'éré, Mateusi hā. Ma tō duré sima wē, te te dama waihu'u pese da, Ze zusi hā tō sena zudezu norī nhib'apito na hā, duré tō ūhō zō si 're ūsimipari za'ra mono na hā.

*Zezu Cristuhu hi'rata norī za'ratazé
Rucasi 3.23-38*

¹ A hā rob'ui'éré hā Zezu Cristuhu hi'rata norī za'ratazé. Ta hā Dawihi nhihudu, duré Abra'ãhā nhihudu.

² Abra'ã hā Izatihi mama. Izati hā Zaco ho mama. Zaco hā Zuda norī mama, tisisānawā norī me.

³ Zuda hā Perezihî mama, duré Zeraha mama. ūna zahuré hā Tama na ūisisi hā. Duré Perezi hā Esirōhō mama. Duré Esirō hā Arâhā mama, ta hā.

⁴ Arā hā Aminadabehe mama. Duré Aminadabe hā Nasōhō mama. Duré Nasō hā Samohō mama.

⁵ Samo hā Bu'azihi mama. Bu'azihi na hā Ra'abi na ūisi hā. Duré Bu'azi hā Obedihi mama. Obedihi na nhisi hā, Ruti na ūisi hā. Duré Obedi hā Zéséhé mama.

⁶ Zésé hā Dawihi mama, dama ūpire mama. Dawi hā Saromahā mama. Uri'asi ūdâ'a mro wa, ma podo, Saroma hā.

⁷ Saroma hā Robu'āhā mama. Duré Robu'ā hā Abizaha mama. Duré Abiza hā Azaha mama.

⁸ Aza hā Zosapaha mama. Duré Zosapa hā Zorāhā mama. Zorā hā Uzi'asihi hi'rada.

⁹ Uzi'asi hā Zotāhā mama. Duré Zotā hā Acasihi mama. Duré Acasi hā Ezetizaha mama, ta hā.

¹⁰ Ezetizā hā Manaséhé mama. Duré Manasé hā Amosihi mama. Amosi hā Zozi'asihi mama, ta hā.

¹¹ Zozi'asi hā Zeconiza norī mama, tisisānawā norī me. Babironiza u Izarazéhé nnihudu norī, da te séme da, da te simroi mono ré, ma tō ta norī hā tipoto za'ra.

¹² Tawamhā Izarazéhé nnihudu norī, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tō Zeconiza hā poto, Sarati'ē hā. Sarati'ē hā Zorobabéhé mama, ta hā.

¹³ Zorobabé hā Abi'udihi mama. Duré Abi'udi hā Eri'atihī mama. Duré Eri'atī hā Azoho mama.

¹⁴ Azo hā Sadotihī mama. Duré Sadoti hā Atihī mama. Duré Atī hā Eri'udihi mama.

¹⁵ Eri'udi hā Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hā Matāhā mama. Duré Matā hā Zacoho mama, ta hā.

¹⁶ Zaco hā Zuzéhé mama. Zuzé hā Marizaha mro. Mariza hā, Zezusihi na, ta hā. Zezusi hā,

ta hā Cristu, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īpisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're īisisi za'ra mono.

¹⁷ Āne hā 14 na dahi'rata norī hāiba za'ra hā, Abra'āhā hawimhā, Dawihi u hā. Duré 14 na dahi'rata norī hāiba za'ra hā Dawihi hawimhā, Izarazéhé nihudu norī, da te īsimroi mono zéb u hā, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norī hāiba za'ra hā Izarazéhé nihudu norī, da te īsimroi mono zém hawimhā, Cristu īpotozéb u hā.

Zezu Cristuhu waptā'āzé wasu'u

Rucasi 2.1-7

¹⁸ Tawamhā āne Zezu Cristuhu potozé hā: Mariza hā Zezusi, āma īna da hā ma tō sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherē, sina mro zahuré ō ré, ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani na tiwasā Mariza hā, te te sa'rese ō nherē.

¹⁹ Tawamhā aibā hā Marizaha āma īmro da hā 're morī wē di, Zuzé na īisisi hā. Ta hā marī īwē si te te 're 'manharī u'āsi. Taha wa, ma tō sima rosa'rata, āma īmro da ropisudu hā pi'uriwi za te te siwi īpari na hā, duré danho'a īwasétē na te te āma hiri wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tō da.

²⁰ Āne na te te sima rosa'rata wamhā, hāiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hā ma tō tāma sihāiré, sōtō 'rowi. Āne te tāma tinhā:

— Zuzé, Dawihi nihudu, asina aihâtâ'ā tō, Marizaha āma aimro tō da hā. Ta hā ma tō tiwasā, 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani na.

²¹ Ī'ra hā 'watébrémi na te za tāma podo. Tawamhā Zezusi na te za īisisi. Danho'reptui'wa te wasu'u, īisisi hā. Taha si te za tinhib'a'uwe hā te te 're anho'reptu, īwasétē hawi, duré 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're īdahā za'ra mono zém hawi.

22-23 Āne da hā ma tō pisutu, Zezusihī ma, 'Re īhāimana u'âsi mono hā duréihā tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te īwaihu'uzém na te te āma uwaimrami da. Āne ma tō tāma waihu'u, duréihā:

"P'i'ōi ubuni hā te za tiwasā. Duré ī'ra hā te za tāma waptārā, aibā na.

Taha nhisi hā za, Emanuwé na īsisi hā."

('Re īhāimana u'âsi mono, wasiré 're īmorī u'â, te wasu'u, īsisi hā.) Āne 'Re īhāimana u'âsi mono te te āma īrowaihu'uzé hā, duréihā.

24 Tawamhā Zuzé hā utu wamhā, hāiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa te te tāma īwaihu'uzéb zarina, ma tō āma timro oto, Marizaha āma, awa'awi.

25 Tane nherē, Zuzé hā te te sima āma roša'rata õ di a'â Marizaha āma, ī'ra tāma waptā'â õ ré. Taré te īré 'madâ. Tawamhā ī'ra tāma waptā'â wamhā, Zuzé hā ma tō sisi, Zezusi na.

2

*Bâtâ pusizém hawi, aibâ norī īsi'aba'rezé
wasu'u, Zezusihī u*

1 Tawamhā Zezusi hā ma tō podo, Berē na 'ri nho'ōmo nhisi āma, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma. Apito Erodi hā, Izarazéhē nnihudu norī te te 're 'madâ'â za'ra mono ré, ma waptārā. Waptā'â parip si, ma tō wasi na romnhoré'wa norī hā aihutu Zeruzarē u, bâtâ pusizém hawi, rowaihu'u pese 'wa norī hā.

2 Tawamhā te sô anharī za'ra, Zezusihī zô:

— E mahāta 'watébrémi, zudezu norī nhib'apito da, īpodo hā. Wa norī hā wa tō 'madâ'â za'ra ni, wasi hā, bâtâ pusizém niwîmhā, zudezu norī

nhib'apito da, ūpotozé te te ūwasu'u hā. Taha wa, wa we ai'aba're ni, āma wawata za'ra da. — Āne ma tō sô anharī za'ra.

³ Tawamhā apito Erodi te te wapari wamhā, hâtâ'â uptabi di, uburé Zeruzarē āma 're ūdasi'ubumroi mono norī zama.

⁴ Tawamhā apito Erodi hā ma tō 'rā'ōtō, 'Re ūhaimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa ūpire norī hā, duré ūsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norī hā te te sadanhari za'ra da:

— E mame te za waptārā, 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūpisudu hā, Danho'reptui'wa da. — Āne te sadanhari za'ra.

⁵ Tawamhā ma āma sada'âbâ za'ra:

— Berē na 'ri nho'ōmo nhisi āma te za waptārā, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma. Duréihā 'Re ūhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'éré siro, 'Re ūhaimana u'âsi mono mreme na:

⁶ "A norī wa'wa hā Berē āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī hā Zudaha nnihudu norī nhippti'ai āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī hā dama aiwamu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za oto dama asisi za'êtē na dama 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. E marī wa. Tame danhib'apito da hā za poto wa, ūnhib'a'uwe norī hā te te 're ab'madâ'â pese mono da, Izarazéhé nnihudu norī hā."

Āne duréihā ma tō āma rob'ui'éré siro, 'Re ūhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā.

⁷ Tawamhā Erodi hā ma tō sô tihârâ za'ra, bâtâ pusizém hawi ūsihutu norī zô, pi'uriwi te te sadanhari za'ra da, ta norī hā:

— E mahāna ma tō wasi hā watobro. — Āne te sadanharī za'ra.

⁸ Te te sadanharī za'ra pari, ma tō tāma rob'ru za'ra, Berē u si'aba're da. Āne te duré tāma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rei wa'aba, 'watébrémi zō asinharī pese za'ra wa'aba da. Sōpētē za'ra wa'aba wamhā, ma'āpē apâ we asiwi īpo're pu'u aba za, te waihu'u da, ītēme īmorī da duré wa hā, āma īwata da, īzama. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, apito Erodi hā.

⁹ Tawamhā apito mreme te te wapari za'ra parimhā, robzabui'wa norī hā te oto ai'aba're, Berē u. Tawamhā bādādi na si'aba'rei ré, ma tō wasi hā 'madā'ā za'ra, tō ō hā tirob āma ré te te ī'madā'ā za'ra hā. Te īsōwa timorī za'ra. Tawamhā ma tō oto mazazā. 'Watébrémi īsāmrazém nho'ōmoi baba, te oto za, wasi hā.

¹⁰ Tawamhā aibā norī hā wasi te te 'madā'ā za'ra wamhā, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te 're to za'ra.

¹¹ Tawamhā 'ri para u ma tō asisi. Sisisi wamhā, ma tō sabu za'ra 'watébrémi hā, īna īré sāmra ré, Mariza hā. Tawamhā hi'rātitō ma tō asimro, āma wata za'ra da. Taha pari, ma tō 'ridawa za'ra, tinhimiro'wapézéb za'ra hā. Ma tō āma sawi za'ra, tinhoprub za'ra zém na; ētē'ubuzi pré oru hā, duré wedewati īsadaze hā, duré wedewati īsadaze si'u'ēne hā. Taha na ma tō tāma tinhoprub za'ra.

¹² Tawamhā rosawērē na ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā tāma waihu'u za'ra, bātā pusizém hawi īsihutu norī ma, apâ si'aba're tō da, Erodihi u. Taha wa, te bādādi amo na apâ ai'aba're, tirob u.

Zuzé norī hā Ezitu u ūnebzé wasu'u

¹³ Tawamhā aibâ norī si'aba'rē za'u si, ma tō hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hā Zuzéhé ma sihâ'i're, sôtō 'rowi. Āne te tāma rowasu'u:

— Apito Erodi hā ma tō dama rob'ru, ai'uté zō danhopré mono da, ūsadawa para da te wîrī da. Taha wa, te za oto ai'u. Ai'uté hā sa'ra na. Duré ūna zama ūré saprōni Ezitu u, tame a'â ūré aimasisi aba da, dawi. Tawamhā apâ we ūane wa'aba zéb da hā, wa hā te aima ūwaihu'uzéb zō si, te za asina asimipa. — Āne ma tāma waihu'u, hâiwa ãma romhuri'wa hā.

¹⁴ Tawamhā Zuzé hā ma tō udu. Utu wamhā, awa'awi ma tō ai'utére hā sa'ra. ūna hā ma tō ūré saprō barana, Ezitu u.

¹⁵ Tawamhā tame te oto ūré aimasisi zahuré, apito Erodi hā ūdâ'âzéb u. Āne ma tō tiromhâiba, duréihā 'Re ūhâimana u'âsi mono, tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, te te ūwaihu'uzém na te te sina uwaimrami da. Āne ma tō tāma waihu'u siro: "Wa hā ūra, wa satō, Ezitu hawi morī da." Āne duréihā 'Re ūhâimana u'âsi mono mreme hā, ti'ra ãma hā.

Ai'uté, da te 're ūsimroi mono zé wasu'u

¹⁶ Tawamhā apito Erodi hā aibâ norī, bâtâ pusizém hawi we ūsi'aba'rē norī hā pi'uriwi tiwi ūsi'aba'rē na te te ãma rowaihu'u za'ra wa, ma tō ab'rui pese. Sib'rui wa, tāma da'wapéi'wa norī hā ma tō satōri za'ra Berē u, 'watébrémi zō si'aba'rē da, uburé te te dawi uprosi mono da, maparane ãma ūwahu mono õ hā, Berē ãma 're ūdahâimana za'ra mono norī 'ra hā, duré Berē 'rata 're ūdahâimana za'ra mono norī 'ra zama. Aibâ norī hā wasi te te ūmadâ'â za'ra zém na te te tāma

ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tō apito Erodi hā ãne 'manha.

¹⁷ Ane ma tō tiromhâiba, duréihā 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ĩrowasu'uzéb zarina, Zeremiasi hā. Ma tō ãne ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

¹⁸ "Rama na romnhisi ãma hā dawawa hā ma tō wapari za'ra ni, dazadari 'râihâ hā."

Raté hā te aiwa'õ, ti'ra norí ãma. Pẽ'ezé uptabi wa, te te sima wẽ õ di, da te ipsis'etéte da hā,
ĩra norí hā uburé tiwi si'utõri wa."

Ãne ma tō Zeremiasi hā rowasu'u.

Ezitu hawi, Zuzé norí hā apâ te te sina ̄siri zahuré zé wasu'u

¹⁹ Tawamhā apito Erodi dâ'â parimhā, ma tō hâiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa hā Zuzéhé ma sihâi're, sôtõ 'rowi, Ezitu ãma sãmra ré.

²⁰ Ane te tâma tinha:

— Oto ai'utu. 'Watébrémi hā oto subzari aba. Ìna ̄ré sprõni, Izarazéhé nihudu norí nhipt'i'ai u. Aibâ norí hā 'watébrémi te te aré siwi wîrî da, sô ̄si'aba're norí hā ma tō tidâ'â za'ra. — Ane te tâma rowasu'u.

²¹ Tawamhā Zuzé hā utu wamhā, ma tō apâ sprõni zahuré 'watébrémi hā, Ìna me, Izarazéhé nihudu norí nhipt'i'ai u.

²² Tane nherê, ma tō wapa Aterazu, apito Erodihi 'ra wasu'u hā, timama nhowa're're ̄sébré na hā Zudeza ãma te te 're ̄da'ab'madâ'â mono da hā. Taha wa, pahi di, tame ̄ré 're ĩhâimana zahuré mono da hā. Tawamhā sôtõ 'rowi ma tō tâma waihu'u na sahu, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hā, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tõ da, Darireza na danhipt'i'a nho'õmo

nhisi u si neb da. Taha wa, ma tō tamomop si tineb zahuré, Zuzé norí hā.

²³ Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'otō nhisi āma. Āne ūromháimanazé hā, duréihā 'Re ūháimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimi'ui'éré hā te te āma uwaimrami da. Āne duréihā ūwasu'u na rob'ui'éré 'rada hā: "Ta hā Nazaré āmā 're ūsāmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra." Āne ma tō waihu'u sirōmo za'ra, za da te dasima 're ūwasu'u za'ra mono zéb da na hā.

3

*Zuwā Batita te te dama 're ūrowahutu mono zé
wasu'u*

Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwā 1.19-28

¹ Tawamhā wahub ahâ na āma wahu pari, ma tō Zuwā Batita hā mo a'ubuni u, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, 'Re ūháimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama āma sāna'rata da.

² Āne te dama rowasu'u:

— Ma'āpé, aiwasétē wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ūháimana u'âsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwē mono zéb u hā romhuture di oto. — Āne te dama rowahutu, Zuwā Batita hā.

³ Duréihā Iza'iza hā ma tō Zuwā Batitaha āma rob'ui'éré siro, 'Re ūháimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā. Āne ūsimi'ui'éré hā:

"Ni'wa hā te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni
wi:

Bâdâdi hā asawi ropese aba, Wanhib'apito zô.

Ūmana 'rāmi bâdâdi hā sô sa'ra wa'aba, awa'awi
da."

Āne ma tō Iza'iza hā āma rob'ui'éré, romhâ ré.

⁴ Zuwā hā awaru ba'ōmore zérē 'manharī na te 're si'uza. Duré romhā 'manharī háiwaré na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropīnī na zama te 're sa.

⁵ Tawamhā Zeruzarē āma 're īdasi'ubumroi mono norī hā, duré Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma daza'rui mono bâ 're īdahāimana za'ra mono hā, duré Zodā pa nhisi 'rata 're īdahāimana za'ra mono norī zama, ma tō ītēme 're dasito, daro mono bâ. Īsimirowasu'u hā da te 're wapari za'ra mono da, ma tō ītēme 're dasito.

⁶ Taha wa, dawasétē na ma tō 're dasiwē'ō za'ra 'rāwi, sō'awi, 'Re īhāimana u'āsi mono ma. Dawasétē na 're dasiwē'ō za'ra mono sidāpāsi, ma tō Zuwā Batita hā â dawabzuri hā te te dama 're ab'manhari, Zodā pa āma.

⁷ Tawamhā Zuwā hā ma tō 'madâ'â za'ra, parisezu norī hā ahâ uptabi na, duré sadusezu norī hā. Te ītēme ai'aba'rē, â dawabzuri te te dame 'manharī za'ra da. Tawamhā Zuwā hā te te 'madâ'â za'ra wamhā, te tāma nharī za'ra, parisezu norī ma:

— A norī wa'wa hā wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ītēme ai'aba'rei wa'wa bété, â dawabzuri si ī'manhari za'ra wa'aba zém na, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimihâzé wi, asisō'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hā rēme za'ra wa'aba õ nherē.

⁸ Sena na aiwasédé hā īrēme za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wē wa'aba mo.

⁹ Duré Abra'āhā nnihudu wē te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're ī'aihā za'ra wa'aba mono õ na hā. 'Re īhāimana u'āsi mono ma, waihu'u pese di,

ã ẽtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwẽ za'ra da, Abra'ãhã nnihudu oto 're haimana za'ra mono da, ãne hã.

¹⁰ Hâtâra hã te za oto ni'wa hã sarõtõ, wedepa nnihârizéb da hã. Uburé wede hã 're ï'rãi pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihâri. Tawamhã unhamu te za te te 're anhamra. — ãne te dama ãma simiré'e Zuwã hã, 'Re ïhaimana u'âsi mono nhimihâzém na hã.

¹¹ Te duré dama tinha:

— Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manhari aba mono wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da te oto ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ïza'u si te za ïma ïpire uptabi hã wei wi. Taha si te za oto 'Re ïhaimana u'âsi mono pẽ'ëzani na te te duré 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, unhamu ne na zama, â na te aima 're ïab'manhari aba mono ne hã. Ta hã ïma pire uptabi wa, ïpara'uzu hã te tãma mrâmi waihu'u õ di za, tãma ïwapure wa.

¹² Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ïsa'warizéb 're. Tawamhã ïtomhâ na te za da te ãma 're ro'o za'ra. Íro hã sa'etẽ nherẽ, da te wîñ waihu'u õ di za. Tane ïma ïpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ïtomhâ za'wari ne. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

*Zezusi, â dawabzuri hã te te ï'manharižé wasu'u
Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22*

¹³ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Zodã pa u, tame

Zuwā Batita, â dawabzuri hā te te tāma 'manharī da.

¹⁴ Tane nherē, ma tō pibu Zuwā Batita hā, ūsimirosa'rada hā te te tiwi āma saprī da, â dawabzuri te te tāma 'manharī tō da. Āne te tāma tinhā:

— E marī da, te ūma aipire uptabi nherē, ūma asi'ru, â dawabzuri hā te aimā 'manharī da. A hā te aré ūma ū'manha.

¹⁵ Tawamhā Zezusi hā asa te tāma tinhā:

— Tane tō. Ūbā ma te asina ūma ūwaihu. Tane nherē, te za ūma ū'manha, 'Re ūhāimana u'āsi mono te te wama ūpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — Āne ma tō tāma waihu'u Zezusi hā, Zuwā Batitaha ma. Taha wa, Zuwā hā ma tō āma saze. Ma tō â dawabzuri hā tāma 'manha, Zezusihī ma.

¹⁶ Tawamhā â dawabzuri te te tāma 'manharī pari, ma tō â hawi watobro, Zezusi hā. Watobro wi, ma tō hāiwa hā tāma si'ridawa. Tawamhā Zezusi hā ma tō tisā, 'Re ūhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā we ūtēme ūmorī hā hāiwa hawi, utu'u ne hā. Tawamhā ma tō āma za.

¹⁷ Tawamhā hāiwa hawi te we āma tinhā:

— Ā hā ūra. ūma sawi uptabi di. Tāma ūto za'ētē uptabi di. — Āne te we tinhā, ūmama hā.

4

*Zezusi hā, Wa'uburé te te ūpibuzé wasu'u
Marcusi 1.12-13; Rucasi 4.1-13*

¹ Tawamhā 'Re ūhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma tō Zezusi hā saprō a'ubuni u, tame Wa'uburé hā te te nasi pibu da.

2 Tawamhā a'ubuni wi sāmra ré, ma tō bâdâ hā 40 na āma ai'utō, sai ãna sāmra ré hā. 40 na ma duré āma timara. Tāma mrab uptabi di.

3 Tawamhā Wa'uburé ma tō ūtēme wi. ūtēme wisi wamhā, te tāma tinhā:

— Sena a hā 'Re ūhaimana u'āsi mono 'ra wamhā, ma'āpē ētē ma nharī, ū'u'ētē wapu na aimā si'manharī za'ra da.

4 Tawamhā Zezusi asa te tāma tinhā, ãne:

— 'Re ūhaimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré hā ãne: "Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za. 'Re ūhaimana u'āsi mono te te dama 're ū'awaihu'u mono zém na zama, te za 're danhiptete za'ra." — Ñne te tāma tinhā, Zezusi hā.

5 Taha pari, Wa'uburé hā ma tō Zezusi hā saprō Zeruzarē u, 'ri nho'u ūwē uptabi u, te te duré pibu da. 'Re ūhaimana u'āsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zéb u, te saprō, 'ri nhisi u, sab da hâimo, 'ri 'rāihâ uptabi nhisi.

6 Tawamhā ãne te tāma tinhā, Wa'uburé hā:

— Sena a hā 'Re ūhaimana u'āsi mono 'ra wamhā, ma'āpē atobro, ti'ai u. 'Re ūhaimana u'āsi mono, te za, u, hâiwa hawi we atēme satōrī za'ra, tāma ūromhuri'wa norī hā, te te ai'madâ'â za'ra da. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, ēne hā te te ai'u'a ūumnhasite, aipara wi. Ñne 'Re ūhaimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hā, duréihā, ūbaihâ na hā.

7 Tawamhā Zezusi hā te asa tāma tinhā:

— Mare di. "Asib'apito za'ra wa'wa hā, 'Re ūhaimana u'āsi mono hā marī hā te te aimā 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherē, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hā te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zô." — Ñne duré ūmreme na

rob'ui'éré, ūbaihā na hā. — Āne te Zezusi hā tāma tinhā.

⁸ Taha pari, te duré Wa'uburé Zezusi hā saprō, ētē 'rāihā u, danhib'apito norī nhipti'ai mono bā te te rob'madā'ā mono da, uburé ro ūwē uptabi hā te te ab'madā'ā mono da.

⁹ Tawamhā Wa'uburé te āne tāma ropisutu, Zezusihī ma:

— Asib'apito na ū'āma aiwata da, te za aihi'rātitō ū'āma aime. Tawamhā ū hā uburé wa za aimā tisō, ate da.

¹⁰ Tawamhā Zezusi te asa tāma tinhā:

— Satanasi, mo oto aimorī, ūnhiti. 'Re ūhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tō āne rob'ui'éré: "Uburé Danhib'apito uptabi ū'āma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ūhāimana u'āsi mono ū'āma si. Taha ma si te za 're ūromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si."

Āne ūmreme na rob'ui'éré, ūbaihā na hā. — Āne te rob'ui'éré 'rada hā tāma 'rāzarōtō Zezusi hā, Satanasihi ma.

¹¹ Tawamhā Wa'uburé ma tō ūhawi mo. Morī wamhā, hāiwa ū'āma romhuri'wa norī hā ma tō we ūtēme aihutu, te te siwi pawaptob da, Zezusi hā.

*Zezusi hā, romhuri na te te ūsāna'ratazé wasu'u
Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15*

¹² Tawamhā Zezusi hā Zuwā da te ūsērēzé wasu'u te te wapari wa, ma tō mo, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u.

¹³ Tawamhā Nazaré ū'āma 're ūsāmra mono da hā, te te sima rowē ū di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'ōmo nhisi u si ma tō mo, tame oto 're ūsāmra mono da, Darireza ū'āma ūsō'u zapoto 'rata, Zeburōhō nhihudu norī nhipti'a niwī, duré Naptarihi nhihudu norī nhipti'a niwī.

14 Āne ma tō Zezusi hā 'manha, duréihā Iza'iza hā te te āma ūrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ūhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā. Āne ūsimi'ui'éré hā 'Re ūhāimana u'āsi mono mreme na:

15-16 "Zeburōhō nihudu norī nhipti'ai āma 're ūdahāimana za'ra mono, duré Naptarihi nihudu norī nhipti'ai āma zama, ūsō'u tēme bâdâdi wa, 're ūdahāimana za'ra mono hā, Zodā na pa nhisi zara niwī 're ūdahāimana za'ra mono hā, Darireza āma zudezu'ō norī hā dawazari 're ūhāimana za'ra mono norī hā te uburé robra na 're dahāimana za'ra. Tane nherē, te za oto rowa'a za'ēne hā da te 're 'madâ'ā za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapē'ē 're robra na 're ūdanomro mono norī ma."

Āne Iza'izaha nhimi'ui'éré wasu'u hā, Zeburōhō nihudu norī 're ūhāimana za'ra mono norī āma hā, Naptarihi nihudu norī āma zama.

17 Tawamhā ta hawim haré ma oto romhuri na sāna'rata Zezusi hā, Timama zadawa wasu'u na. Āne ma tinhimirowasu'u na dama āma sāna'rata:

— Aiwasétē wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. Āhāna bâdâ hā ma tō oto ūwa waptārā, 'Re ūhāimana u'āsi mono hā da'āma 're ūsib'a'uwē mono zéb da hā.

Zezusi hā, tepe na romhuri'wa norī zō ūhārā za'ra zé wasu'u

Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11

18 Tawamhā Zezusi hā Darireza na ūsō'u nhisi zaihāi baba 're morī wamhā, ma tō aibâ norī hā sāmri zahuré, tepe mrami na romhuri'wa norī hā, tisisānawāi me: Sima na ūsisi hā, Pedru na ūsisi

amo hā. Duré ūno hā Ādéré na ūisi hā. Ūsō'ui wa, te nasi abazipara hā wabzuri zahuré, tepe zō.

19 Tawamhā Zezusi hā te sô tihârâ zahuré:

— We ane wa'aba, ūsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aimā ūisanho wa'aba da, ūma 're ūda'awaibui wa'aba mono zéb da hā. — Āne te sô tihârâ zahuré, Zezusi hā.

20 Taha wa, ma te awa'awi tāma marēme zahuré abazipara ma, Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

21 Tawamhā syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norī hā Zuwâhâ me. Ta norī hā Zebedehe 'ra zahuré. Timama siré te abazipara sisinarī hā te te āma a'râ'otô zahuré apâ, uba're wa. Tawamhā te duré sô tihârâ zahuré.

22 Sô hârâ zahuré wamhā, awa'awi ma tō tin-himiromhuri ma marēme zahuré. Timama zama ma rême zahuré, Zezusihi siré 're neb zahuré da.

*Zezi hā da'ahâ na te te ūda'apsezezé wasu'u
Rucasi 6.17-19*

23 Tawamhā daza'rui mono bâ te 're mo Zezusi hā, Darireza na danhipti'a nho'omo nhisi āma hā. Zudezu norī te, rowahutuzé mono bâ, ma tō te te dama 're rowahutu. 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwē mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, ūwasu'u'uwē na. Dahâzé mono bâ ma duré da'apse. Hâzé u'âsi wa, sib'aware na 're ūnomro mono norī zama ma apese, Zezusi hā.

24 Tawamhā Zezusi te te ūda'apsezezém na, ma tō rowasu'u hā te te ropé, Siriza na danhipti'a nho'omo nhisi āma. Taha wa, ma tō ūtême da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hā dahâzé da te 're ūsepata za'ra mono norī hā, wa'uburé te te 're ūwamnarī za'ra mono norī hā,

duré da'rā siwamnarī wa, 're īdahâiba popo'o za'ra mono norī hā, duré īmorī'ō norī hā. Uburé ma tō da'apse, Zezusi hā.

²⁵ Taha wa, ma tō da'ahâ uptabi na īsarina dasi're, Darireza hawi, duré Decapori hawimhā, duré Zeruzarē hawimhā, duré Zudeza na dan-hipti'a nho'ōmo nhisi hawimhā. Duré Zodā pa zara niwī 're īdasi'ubumroi mono norī zama ma tō ītēme dasito.

5

Zezusi hā, ētē 'rāihâ āma te te dama īrowahutuzé wasu'u

Rucasi 6.20-23

¹ Tawamhā Zezusi hā da'ahâ uptabi na te te da'madâ'ā wamhā, ētē 'rāihâ na ma tō sai'u, tame a'ā sāmra da. Tawamhā īsiré 're īnomro mono norī hā ma tō 'rāwi ītēme ubumro.

² Tawamhā tame ma tō Zezusi hā tinhimirowahutu na tāma sāna'rata za'ra, āne:

³ — Ni'wam norī hā umnhasi sina 'rāwi 're īsipawapto waihu'u za'ra mono ō na 're siwaihu'u za'ra mono wamhā, duré 'Re īhaimana u'āsi mono si za ta norī hā īupana te te 're īipawapto wē za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono wamhā, ta norī si te za rowē na 're hāimana za'ra, āma 're sib'a'u wē za'ra mono wa.

⁴ — Duré, ni'wam norī hā ti'ab ré dawasétē u'āsi 're danomro mono wa, da'āma 're īpē'ēzé za'ra mono norī hā ta norī ma si tāma 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī ma si te za 'Re īhaimana u'āsi mono hā te te tāma 're pisutu za'ra, toi u'āsi 're īhaimana za'ra mono zéb da hā.

⁵ — Duré, ni'wam norī hā tiwaihu'u pese na 'rāwi 're īsi'madâ'ā ze za'ra mono ō norī hā, 'Re īhaimana u'āsi mono si te te sima 're ī'madâ'ā za'ra

mono norī hā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī ma si te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā īwē hā te te 're tāma anhomri, te te tāma 're īropisutu za'ra mono zéb zarina.

6 — Duré, ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono te te sima 're īwē za'ra mono zéb uwaibaba, uburé marī īwē hā te te tāma 're ī'manhari za'ra mono da si, te te sima 're wē za'ra mono wamhā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī ma si, te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te tāma āma 're a'uwaimrami, rowē te te tāma 're ī'apisutu mono zém na hā.

7 — Duré, ni'wam norī hā da'āma 're īpē'ēzé za'ra mono zéb zarina, da'āma 're īsina mono norī hā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī āma si te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā āma tipē'ēzé za'ra, za da'āma īsipo'ozéb āma hā.

8 — Duré, ni'wam norī hā marī wasétē zô 're sipizari za'ra mono ãna 'Re īhāimana u'âsi mono ma si, tāma 're īsihâiba nhomri u'âsi za'ra mono norī hā ta norī ma si, tāma 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī si te za titōmo na 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te 're 'madâ'â za'ra, 'râwi.

9 — Duré, rowē na dasiré 're dahāimana za'ra mono da, ni'wam norī hā tinhimiroti wē na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono wamhā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā.

10 — Duré, ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono te te sima 're īwē za'ra mono zéb zarina, uburé marī īwē hā te te 're 'manharī za'ra mono da si, te te sima 're wē za'ra mono wa, da te tāma 're īrob'manhari wasétē za'ra mono norī ma si, tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za. E marī wa. 'Re īhāimana u'âsi mono hā ta norī āma 're

sib'a'uwē za'ra mono wa. — Āne ma tō Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra, tisiré 're īnomro mono norī ma.

¹¹ Tawamhā āne te duré tāma rowahutu za'ra:

— Īzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'āma 're wasétē za'ra wa'aba mono nherē, duré da te aima 're rob'manhari wasétē za'ra wa'aba mono nherē, duré dazadawa nhipesē na taré da te dama 're aiwasu'u wasétē za'ra wa'aba mono nherē, īwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhā, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za.

¹² Taha wa, ma'āpē atoi u'āsi, āma 're anomro aba mono za. 'Re īhāimana u'āsi mono hā te za marī īwē hā sa'ētē na te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, hāiwa āma asō 're īsimi'wara aba mono hā. Duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī ma, ma tō da te tāma 're rob'manhari u'āsi za'ra, da te aima 're īrob'manhari wasétē za'ra wa'aba mono ne. — Āne na ma tō Zezusi hā tāma waihu'u sirōmo za'ra romhā ré, te te waihu'u zara da.

*Dasai warīřizé wasu'u, rob'uiwēzé wasu'u me
Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35*

¹³ Tawamhā āne te duré tāma rowasu'u za'ra, tisiré 're īnomro mono norī ma:

— Āne wa za duré aima āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa. A norī wa'wa hā sa ne, te za dama 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Sa na hā dasa hā āma se ti, dasai warīřizé wa. Tane nherē, oto 're se si'utōři za'ra mono wamhā, niha da te 'manhari waihu'u õ di, apā se da, dasa da te āma 're īwarīři za'ra mono da hā. Marī dai õ di oto, dama hā. Taré te za da te 're sa'wari za'ra rob u, marī dai õ wa oto. Taha wa, te za oto taré īsisiwi 're danomro, dapara na. Tane duré, a norī wa'wa

hā ūzadawa wasu'u na dama 're romhuri wē za'ra wa'aba mono nherē, oto romhuri hā 're sahâri za'ra wa'aba mono wamhā, marī dai õ di oto, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hā za, ūma hā.

¹⁴ — Āne wa za duré aimā ūma romnhimiré'ē za'ra wa'wa. A norī wa'wa hā rob'uiwēzém ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasimani za'ra mono tō da, da te dasima 're ūrob'uiwē za'ra mono ne, te za 're ūdanhimroi wē wa'aba mo, 'Re ūhâimana u'âsi mono u. 'Rinho'u hā sa'a nhisiwi, da te 're ūri za'ra mono hā dawi 're simani waihu'u za'ra mono õ di. 'Madâ'â pese di, dama hā. Tane duré, a norī wa'wa hā dawi 're aimani waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Sō'awi te za dama 're ūwasu'u wē u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵ Duré, rob'uiwēzé hā da te ro'o wamhā, e piza'a na te za upsibi ni. Mare di. ūsimâ'warazém na si te za sō'awi da te 're sôré, 'ri paramhā te te dama 're rob'uiwē za'ra mono da, 'ri 're, 're ūdasi'ubumroi mono norī ma.

¹⁶ Tane duré, a norī wa'wa hā te za sō'awi dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, rob'uiwēzé hā sō'awi te te dama 're ūrob'uiwē za'ra mono ne. Uburé marī hā te za dama 're ūmanharī wē u'âsi za'ra wa'aba mo, dama 're ūmanharī wē za'ra wa'aba mono zé hā da te 're ūmadâ'â za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba ūma 're dawata za'ra mono da, hâiwa ūma 're ūsâmra mono ūma.

'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ūma ūrob'ui'érézé wasu'u

¹⁷ — Duré, rosa'rata na ūma upa za'ra wa'aba õ di za, duréihā 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ūma ūrob'ui'érézé hā, duré ūsadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimiroti zama, te dawi sawi da, we ūmorī na hā ti'ai u. Ta

norī nhimirowasu'u 'rada hā te dawi ūsawi da hā, we ūmorī õ di. Mare di. 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā te ūsina ūwaimrami da si, wa wei mo.

18 Tô sena, wa za ãne aimá waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. Hâiwa norī hā ti'ai me nimahā na s'iutōrī zahuré da nherē, duréihā 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā pire na te za tō dama 're haimana u'âsi. Nima hā dawi 'masi'utōrī waihu'u õ di za, ūui'éré misi hā, duré ūui'éré 'râzazazé hā, ūwaptērē mono bâ. Za niha dama 're ūromhaimana mono zéb da hā, ūbaihâ na duréihā ūsadawa wasu'u'wa norī te te ãma ūrob'ui'éré sirōmo za'ra zéb zarina, rob'râsutuzéb u za niha dama 're romhaimana uptabi za'ra mono õ ré, si'utōrī za'ra õ di za, ūsimiroti na rob'ui'éré 'rata norī hā.

19 Duré, ni'wam norī hā 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā nima hā roti hā taré dama 're 'maiuhaimana mono newa, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhā, duré ūsine da te 're 'madâ'â tō za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhā, ta norī si te za dama wapu na 're haimana za'ra, 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwē mono zéb ãma hā. Tane nherē, ni'wam norī si ūsimiroti na rob'ui'éré 'rada hā te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, duré ūsine da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhā, ta norī si te za dama pire na 're haimana za'ra, da'âma 're ūsib'a'uwē mono zéb ãma hā.

20 ãne wa za duré aimá waihu'u za'ra wa'wa. Parisezu norī haimanazém nhipai u, duré 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī haimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ūaiwē za'ra wa'aba mono

zéb zarina si, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi, te za dame 're asisisi aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uweñ mono zéb u hã.

Dasisada 're ïdanhit'i'rui wairébé mono zé wasu'u

21 — Äne hã ma tô duré 're ïwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama ïrotizé hã: "Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam norí hã te te 're danhimroi mono wamhã, te za dawasétê na dawaihu'u'wa norí u da te 're simro, ta norí hã ïwasétê na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da." Äne duréihã aihi'rata norí wa'aba ma, ma tô roti.

22 Äne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, äne na roti na hã. Ni'wam norí hã tisiré 're ïhâimana za'ra mono norí da, 're siti'ru za'ra mono wamhã, ta norí hã te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're awé'õ, ïwasétê na te te 're ï'awaihu'u mono zéb zarina. Duré äté ni'wa hã te za tisiré ma tinhia, äne: "A hã, marí da, 're aihâimana mono õ." Äne ni'wam norí hã te te dama 're nhari za'ra mono wamhã, te za da te 're simro, zudezu norí ma roti'wa norí u, dawasétê na dawaihu'u'wa norí tême, ta norí hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono da, ïwasétê na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hã äté äne te za tisiré ma tinhia: "E niha asimiza'rese'õ a hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono wasu'u na hã." Äne ni'wam norí hã tisiré ma, te te 're nhari za'ra mono wamhã, äté ta norí hã te za ropipa u 're sisisi, unhama ro'o u'âsi u.

23-24 Äté a norí wa'wa hã te za 're anomro aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorówa u, marí hã tâma asõprubzéb da hã, wedeza ne nhisiwi 're

sa'ra za'ra wa'aba mono da, tāma danhoprubzé nomrizé nhisiwi. Tawapsi āté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, marī hā asiré ma, 're 'manharī wasétē za'ra wa'aba mono wa, asisada 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na hā. Āne wa, te za a'â asisô 're ūsa'ra wa'aba mo, 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, asōprubzé hā wedeza ne nho're, asiré u a'â asitēme 're anomro aba mono da, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, apā duré asina 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apā 're anomro aba mo, 'Re ūhāimana u'âsi mono nhorōwa u, tāma asōprubzé hā oto tāma 're sōmri za'ra wa'aba mono da.

²⁵ — Āté ni'wa hā te za sima ai'âma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprōni aba da, marī tiwi ūmai'manharī wasétē aba zém na te te tāma ai'maiwasu'u wa'aba da. Āne wamhā, te te ai'mazaprōni aba õ ré, te za tāma ai'masiwasu'u wa'wa, te te âma ai'mazazei wa'aba wa, dama rowairébé'wa norī u, te te ai'mazaprōni aba tō da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tō da, dazazéb 're, da te ai'manherē aba tō da.

²⁶ Dazazéb 're, da te ai'manherē aba wamhā, marī hā dawi ūmai'manharī wasétē aba wa'rāmi, dama asi'maiwa'âbâ 'rāsatu pese aba õ nherē, ta hawi ai'maiwatobro waihu'u aba õ di za. Tō sena, wa āne na hā aimawatirowasu'u za'ra wa'wa.

Damro na dasiwi danhipsaihuri wasu'u

²⁷ — Āne hā ma tō duré 're ūwapari za'ra wa'aba mo, duréihā 'Re ūhāimana u'âsi mono te te dama ūrotizém na hā: "Aimro na asifi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za."

²⁸ Āne na roti hā tō sena nherē, wa za oto wa hā aimawi aimawatiroti za'ra wa'wa, tō õhō na roti na

hā. Ni'wam norī hā pi'ō, titōmo na te te 're 'madâ'ā ze za'ra mono wa, te te 're waibui mono da, te te sima āma 're rosa'rata za'ra mono wamhā, taha na zama te za tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra, tinhimirosa'rata na si nherē.

²⁹ Duré marī hā atōmo nhimire niwīm na 're 'madâ'ā za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, tawamhā atōmo nhimire niwī asowi 're sani za'ra wa'aba mono wa, romhā na asisiti 're īsāmra aba mono ne, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Ato hā sahuré aima 're hāimana za'ra wa'aba mono õ nherē, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihāiba wahuré ré, duré atōmo zahuré ré, 'Re īhāimana u'āsi mono hā ropipa u, te te 're asāmra aba mono wamhā, aima 're rowē za'ra wa'aba mono õ di za.

³⁰ Duré, asib'rata nhimire niwīm na aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, asowi 're sihāri za'ra wa'aba mono wa, romhā na asisiti 're īsāmra aba mono ne, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Asib'rada hā sahuré aima 're hāimana za'ra wa'aba mono õ nherē, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihāiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhā, aima 're rowē za'ra wa'aba mono õ di za.

*Damro, da te 're ūrēme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

³¹ — Duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono te te duré dama ūrotizé hā, āne: "Aibā norī hā timro te te 're rēme za'ra mono õ ré, te za rob'ui'éré hā te te tāma 're sōmri za'ra, za te te ūrēmezém na. Taha parip si, te za oto timro hā te te 're rēme za'ra, pibu pese na." Āne duréihā Mozési te te āma ūrob'ui'érézé hā, āne na hā.

32 Æne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Pi'õ norõ hã aibâ aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono õ nherẽ, ïmro te te 're rẽme za'ra mono wamhã, tiwasédé hã te za te te 're 'manharĩ za'ra, aibâ norõ hã. E marĩ wa. Pi'õ norõ hã ïmro te te 're rẽme za'ra mono nherẽ, aibâ aimawi na duré apâ 're mro zahu za'ra mono wamhã, tawapsi te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, pi'õ norõ hã. Taha wa, aibâ norõ hã tiwasédé te te tãma 're ï'manharĩ za'ra mono zém hawi wa, te za duré õ norõ zama aibâ aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Duré aibâ norõ hã, pi'õ, da te 're ïrẽme za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhã, tawapsi, te za duré ta norõ zama tiwasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, aibâ norõ hã.

*Mari na da te dasima 're ïropisutu za'ra mono
zé wasu'u*

33 — Æne hã ma tô duré 're ïwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ïhaimana u'âsi mono te te dama ïrotizém na Mozési te te ãma ïrob'ui'érézé hã: "Re ïhaimana u'âsi mono nho'a, marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô dama ãma 're ïuwaimrami za'ra wa'aba mo." Æne duréihã 'Re ïhaimana u'âsi mono te te dama ïrotizém na rob'ui'éré hã.

34-35 Æne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Marĩ pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto, 'Re ïhaimana u'âsi mono nho'a. Mare di. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Hâiwa hã tô sena wahuré 're ïsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." Æne wasu'u zarina

taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Hāiwa hā taré hā 're īhāimana mono õ wa, tame 'Re īhāimana u'âsi mono hā 're sāmra u'âsi mono wa, ta hawi te te we duré 're da'ab'madâ'â mono wa. Duré āne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ti'a hā tō sena wahuré 're īsa'wari mono ne, wa duré wa hā tō sena aima ropisutu." Āne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Ti'a zama pire wa, 'Re īhāimana u'âsi mono te si wa. Duré āne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Zeruzarē na 'ri nho'ōmo nhisi hā tō sena 're īsa'wari mono ne, wa duré wa hā tō sena aima ropisutu." Āne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Ta hā 'Re īhāimana u'âsi mono te si wa duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa.

³⁶ Duré āne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ī'rā hā tō sena īma 're īhāimana mono ne, wa duré wa hā tō sena aima ropisutu." Āne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Ai'rā za'ra wa'wa hā ate za'ra wa'aba õ wa, 'Re īhāimana u'âsi mono te si wa. Asi'uihā na asérē hā asima 're 'rādâ'â waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Duré asi'uihā na 're asisérē'a waihu'u za'ra wa'aba mono õ di.

³⁷ Marī hā dama 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, asina dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhā, āne si te za dama 're īnharī za'ra wa'aba mo: "Īhe. Wa za tō 'manha." Duré marī hā dama 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, asima 're wē za'ra wa'aba mono õ wamhā, āne si te za duré dama 're īnharī za'ra wa'aba mo: "Mare di. Wa hā te 'manharī õ di za." Āne

si te za dama 're ĩnharī za'ra wa'aba mo. Āne si dama 're nharī za'ra wa'aba mono õ wamhā, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hā 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo.

Marī na da te dasima 're ĩwa'rāmi za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.29-30

³⁸ — Āne hā ma tō duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihā 'Re ĩhaimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na hā: "Ni'wam norī hā te te 're datōmo wamnarī za'ra mono wamhā, te za asa da te 're tōmo wamnarī za'ra ĩwa'rāmi, aiwab da. Duré ni'wam norī hā da'wa te te dawi 're prub za'ra mono wamhā, te za duré asa ĩwa'rāmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da." Āne na duréihā roti hā.

³⁹ Tane nherē, wa za duré wa hā aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tō õhō na rotizém na hā. Da te aima 're rob'manharī wasétē za'ra wa'aba mono nherē, asa dama āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono õ di za. Atob'rata nhimire niwī da te 're aihā za'ra wa'aba mono wamhā, dama āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwī, da te duré 're aihā za'ra wa'aba mono da.

⁴⁰ Āté ni'wa hā te za ai'āma wa'aba sima rosa'rata, dawasétē na dawaihu'u'wa norī u te te ai'mazaprōni aba da, marī tiwi ĩ'mai'manharī wasétē aba zém na te te tāma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhā āté te za tāma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norī hā te te aima 'maipisutu aba da, asõ'utu'u ĩwa'âbâ syryre hā ĩwa'rāmi tāma 'manhomri aba da, tiwi ĩ'mai'manharī wasétē aba wa'rāmimhā. Āne wamhā, te te aiwi 'mai'âri aba wamhā, asi'ubuzéb zama te za tāma ĩ'manhomri 'wa, wa'âbâ za'ëtē nherē, te te aiwi 'maiwaptērē õ nherē.

41 Duré, ni'wam norī hā bâdâdi na marī hā misi ti'ai pibuzém na tāma 're 'wasari aba mono da, te te aima 're 'ru za'ra wa'aba mono wamhā, asi'uihā na te za asima 're īwē za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tāma 're 'wasari aba mono da a'â.

42 Duré marī hā da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhā, te za dama 're īsōmri za'ra wa'aba mo. Duré marī hā asibro hā taré a'â da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhā, dawi 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, asimarī 'wa hā. Te za tō taré dama 're īsōmri za'ra wa'aba mo, a'â.

Da'ruiwapari'wa norī, da te 're īsawi pese za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.27-28, 32-36

43 — Āne hā ma tō duré 're īwapari za'ra wa'aba mo: “Asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī si te za 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norī si te za asa asiwi 're īwē'ō pese za'ra wa'aba mo.”

44 Tane nherē, wa za duré wa hā aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tō ōhō na rotizém na hā. Ai'ruiwapari'wa norī hā te za 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're īrob'manharī wasétē za'ra wa'aba mono norī āma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re īhâimana u'âsi mono ma, īwē si te te tāma 're apisutu mono da, ta norī ma.

45 Āne te za dama 're ī'manharī za'ra wa'aba mo, Aimama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hâiwa āma 're īsâmra mono 'ra na. E marī wa, te za ai'ruiwapari'wa norī hā 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, īsawi hā te te ba'a õ wa, 'Re īhâimana u'âsi mono

hā. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're īsawi pese za'ra mono norī hā, duré te te 're īsawi ō za'ra mono norī zama. Aiwapsi te bādā hā te te dama 're rob'uiwē za'ra, 're īnomro wē mono norī ma, duré 're īnomro wasétē mono norī ma zama, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapsi te duré tā hā dama 're ta'a za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti te te 're ī'madā'ā pese za'ra mono norī ma, duré te te 're īwapari za'ra mono ō norī ma zama, īsimipisutuzéb zarina.

⁴⁶ Rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā bété. Ta norī hā dawi 're sipsaihuri u'āsi za'ra mono wa, te 're nomro wasétē. Ta norī hā te tizawi pese 'wa norī si te te 're sawi za'ra. Tawamhā asawi pese 'wa norī si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhā, e te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Mare di. īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono ō di za.

⁴⁷ Duré 'Re īhāimana u'āsi mono waihu'u'ō'wa norī hā te te 're saze za'ra mono ō nherē, te tisiwadi norī ma, mari īwē hā te te tāma 're 'manharī za'ra, siré 're īhāimana za'ra mono norī ma hā. A norī wa'wa hā bété, asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma si, marī īwē hā tāma 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, aiwapsi te aiwasétē na dame 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono waihu'u'ō'wa norī siré.

⁴⁸ Taha wa, te za a norī wa'wa hā uburé 're īdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te da'āma 're a'upai mono ãna, uburé te te 're īda'azawi pese mono ne.

Dasisō'a, marī hā da te dasima 're ī'manharī za'ra mono zé wasu'u

1 — 'Re ī'haimana u'āsi mono āma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marī hā dama 're ī'manharī wē za'ra wa'aba mono zém na hā āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono õ di za, danho'a hā, āne na hā taré da te 're ai'madā'â wē za'ra wa'aba mono zô. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, āne hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono tō da. Āne hā danho'a 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, Aimama 'wa hā hā'iwa āma 're ī'haimana mono hā tinhoprubzé īwē uptabi hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono õ di za, marī īwē hā 're ī'manharī za'ra wa'aba mono zé wa'rāmimhā.

2 — Taha wa, īsibrob'õ norī ma, marī hā tāma 're īsōmri za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwēsāmri za'ra wa'aba mono da, dama 're asi-wasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, āne na hā. Āne hā te ni'wam norī hā te te dama 're 'manharī za'ra, 'Re ī'haimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 're, duré 'ri nhi'riti na 're īdahāimana za'ra mono norī ma zama. 'Re hāimana wē za'ra mono newa, te ta norī hā āma 're dawata za'ra mono zô, āne hā te te dama 're 'manharī za'ra. Tawamhā, āma 're dawata za'ra mono wamhā, taha na si te za tō āma 're hāimana za'ra. 'Re ī'haimana u'āsi mono nhoprubzé hā nimahā bātā na hā tāma 're hāimana za'ra mono õ di za. Tō sena, wa āne hā aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa.

3-4 Taha wa, ni'wai wi, marī zô 're rowaptâ'â mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba mono wamhā, sō'awi 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di za, da te āma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tō da, marī na 're īpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hā. Dama 're īrob'manharī wē za'ra wa'aba

mono zém na hā, da te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherē, te Aimama aba si te te ai'āma 're 'madâ'â za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, īwa'rāmi.

*'Re īhāimana u'āsi mono ma, 're īdamreme zusi mono zé wasu'u
Rucasi 11.2-4*

⁵ — Duré ni'wam norī hā te te sima 're īwē za'ra mono zéb zarina, te danho'a 're mreme zusi, 'Re īhāimana u'āsi mono ma. Hāwi 're simasa mono sina, te 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra mono zéb āma, 're mreme zusi, 're hāimana wē za'ra mono newa, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da. 'Ri nhi'riti wa, bādādi sitob āma, te duré āne 're mreme zusi, da'ahâ norī nho'a. Tawamhā, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono wa, āma 're dawata za'ra mono wamhā, taha na si te za tō āma 're hāimana za'ra. Nimahā na hā 'Re īhāimana u'āsi mono nhoprubzé hā tāma 're īhāimana za'ra mono da hā, mare uptabi di za, ta norī ma hā. Tō sena wa āne na aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa.

⁶ Duré, a norī wa'wa hā 'Re īhāimana u'āsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're asisisi aba mo, asōrōwa 'ri 're wa'wa u. Tawamhā te za asiré 're ī'ridawa nhitob za'ra wa'aba mo, Aimama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da, romnhiwasi nimahā bātā na da te 're ī'madâ'â waihu'u za'ra mono õ ma hā. Āne wamhā, aihāiba pisutu 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za taha si īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, īwa'rāmi.

⁷ — Duré, 'Re īhāimana u'āsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhā, taré aimreme na 're sahu ahâ za'ra wa'aba mono õ di za apâre, 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te 're aiwapari za'ra

wa'aba mono õ newa. 'Re īhāimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norī si te timreme na te te tāma 're sahu u'âsi za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa.

⁸ Taha wa, ta norī ne 're aimreme zusi aba mono õ di za. E marī wa. Aimama aba wi, marī hā tiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono õ ré, marī zō aiwi 're īrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zé hā, te te 're awaihu'u sirōmo mono wa.

⁹ Āhā zarina si te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re īhāimana u'âsi mono ma:
"Wamama, hāiwa āma 're asāmra mono hā, asisi wē na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'āma 're īmreme.

¹⁰ Uburé da'āma 're asib'a'uwē mono da, wa duré da'āma 're īmreme. Hāiwa āma aima romhuri'wa norī hā, asima 're īwē mono zéb zarina si, te te 're ī'aiwapari pese za'ra mono ne, ti'ai āma uburé da te duré 're aiwapari pese za'ra mono da, wa da'āma 're īmreme.

¹¹ Ā bâtâ na, wei wama 're anhomri mono, wasa hā āma 're īwasaihuri mono zéb da hā.

¹² Dawasédé hā da te wa'āma 're 'manharī za'ra mono wa, wa te wasina 're ī'madâ'â za'ra mono õ ne, a hā duré wa'āma 're ab'madâ'â mono õ di za, wawasédé hā.

¹³ Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono õ di za, Wa'uburé hā te te 're wa'a'upi mono wa, wawasétē u 're warere'e tō mono da. Ma'āpé, 're wa'anho'reptui u'âsi mono, īwasétē uptabi wi."

Āne si te za Aimama aba wi, 're īrowaptērē za'ra wa'aba mo. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, tisiré 're īnomro mono norī ma.

14-15 Tawamhā ãne te duré tāma roti za'ra:

— Dawasédé hā da te ai'āma 're ū'manharī za'ra wa'aba mono zé hā asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono wamhā, Aimama 'wa hā te za duré uburé aiwasédé hā 're ū'manharī za'ra wa'aba mono zé hā te te ai'āma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'wa. Dawasédé hā da te ai'āma 're 'manharī za'ra wa'aba mono nherē, asina 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ū wamhā, tawapsi, aiwasédé hā te te ai'āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ū di za Aimama 'wa hā, hāiwa ãma 're ū'sāmra mono hā.

Dasai ãna a'â 're ū'hāimana za'ra mono zé wasu'u

16 — 'Re ū'hāimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, ai'ubu pire na 're aihāimana za'ra wa'aba mono ū di za. Ni'wam norī si te za ubu pire na sai ãna 're mreme zusi, 're nomro wē mono newa, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da. Tawamhā, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono wa, ãma 're dawata za'ra mono wamhā, taha si te za tō tāma 're hāimana za'ra. Nimahā na 'Re ū'hāimana u'âsi mono nhoprubzé hā tāma 're hāimana za'ra mono ū di za, ta norī ma hā. Tō sena wa ãne na hā aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa.

17-18 Taha wa, a norī wa'wa hā 'Re ū'hāimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, te za taré â na 're asi'ubu upsō za'ra wa'aba mo, tō 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarīrī za'ra wa'aba mo, a'â asai ãna 'Re ū'hāimana u'âsi mono ma, 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tō da, Aimama aba si te te 're

aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, datōmo na da te 're ī'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si. Āne wamhā, aihâiba pisutu, assai āna a'â tāma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, īwa'rāmi.

*Hāiwa āma, marī hā wē uptabi na 're īhāimana za'ra mono wasu'u
Rucasi 12.33-34*

¹⁹ — Marī īwa'âbâ za'ēne hā asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hā. Ti'ai āma marī na 're īdanhimarī za'ra mono hā si'utōrī pese di, dawi 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahâi hâzapu'u'wa hā te te dawi 're hâiwasété za'ra mono wa. īsipsaihuri norī hā te za duré dawi sô 're sisisi, dawi 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarī na.

²⁰ Hāiwa āma asimari za'ra wa'wa hā īsi'utōrī'õ zō si te za asima 're īrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'âsi mono, īwē uptabi hā te te asô 're ī'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zō si. Tame marī hā dawi 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahâi hâzapu'u'wa hā te te duré dawi 're hâiwasété waihu'u za'ra mono õ di. Duré īsipsaihuri norī hā dawi 're sipsaihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhā.

²¹ Ti'ai āma asimari ahâ zō si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhā, taha na si te za aipē'ẽ 're, asima 're īrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hâiwa āma īwē hā īsi'utōrī'õ upana. Duré hâiwa āma īwē uptabi zō si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhā, taha na si te za asima 're īrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana

u'âsi mono, ïwẽ te te asô 're ï'apisutu aba mono zô si.

*Rob'uiwẽzé wasu'u
Rucasi 11.34-36*

²²⁻²³ — Rob'uiwẽzé hã te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madâ'â pibu pese da. Tane duré, dato hã aiwa rob'uiwẽzém ne. Datõmo wẽ wamhã, dama rob'madâ'â pese di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u õ di. Tane duré, a nori wa'wa hã asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za rowa'a na ne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

*Rob'uiprazéb zô si da te dasima 're
ïrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 16.13; 12.22-31*

²⁴ — Dama romhuri'wa hã ïsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono õ di za. ïsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. ïhâiba amo si te za te te siwi 're wẽ'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. ïhâiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a nori wa'wa hã rob'uiprazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're romhuri wẽ waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Mare di.

*Mari na 're dahâtâ'â za'ra mono ãna 're
ïdanomro mono zé wasu'u*

²⁵ — Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Mari na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba

mono õ di za, asazé wa'aba na, duré 're ū'huri aba mono õ na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E taré wasa zô si wã za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ūwasi'uza za'ra mono zép si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Mare di. Marĩ ūwẽ uptabi da, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra.

²⁶ Duré, sire norĩ hã bété. Ta norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Duré te te sima 're rob'râihâri za'ra mono õ di. Robza'razéb ãma te te sisa 're robza'wari za'ra mono õ di duré, ãma 're ūsaihuri mono zéb da hã. Tane nherë, te Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ūsâmra mono hã ūsa hã te te tâma 're anhomri u'âsi. E tawamhã sire si te te 're azawi pese, 'Re ūhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Sire zawi nhipai u, tâma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ūab'madâ'â mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Aimama 'wa hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono tõ da.

²⁷ Duré, 're atâ'â za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, e asibâtâ na 're atâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E asibâtâ nhipai u, te za 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibâtâ nhipai u 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁸ — E marĩ wa, te bété ai'uzazéb õ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mo. E asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'âpé, romnhirârã 're ūhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'â, rom na 're ūsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharî za'ra mono da, te te 're

romhuri za'ra mono õ di.

²⁹ Tane nherē, dama 'madâ'â zei uptabi di, romnhirärā hā. Apito Saroma hā sibro pese wa, uza wē uptabi na 're si'uza mono nherē, taha nhipai u, dama 'madâ'â zei uptabi di, romnhirärā hā.

³⁰ Romnhirärā hā hâiwi 're simnhatā mono ré, te za du hā ūré da te 're wazâri za'ra, unhama da, da te 're ub'rā za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hâ mono dai õ nherē, ma tō wē uptabi na te te 're ab'manhari, 'Re īhâimana u'âsi mono hā. E tawamhā, ai'uzazé hā te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono õ di za bêté. Te za tō te te aima 're sômri za'ra wa'wa, du hâimanazéb zawi nhipai u te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, a norî wa'wa hā. E niha Aimama 'wa hā asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hā te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wa.

³¹⁻³² Aimama 'wa hā hâiwa ãma 're ūsâmrâ mono ma hā, tâma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di, marî zô aiwi 're ūrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hā. Taha wa, marî na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Âté asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ãne asima 're ūrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãne asima 're ūnhari za'ra wa'aba mo: "E ma hawi te za mra hâ wama 're wairébé, duré wa te 're ūhuri mono zéb da hā, duré wa'uzazéb da hā." ãne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ūhâimana u'âsi mono waihu'u'ô'wa norî hâ, taha zô si te sima 're sôpré, sina 're hâtâ'â za'ra mono wa.

³³ 'Re ūhâimana u'âsi mono hâ ãma 're ūsib'a'uwê za'ra mono norî ma, ūwê uptabi hâ te te tâma 're ūsômri za'ra mono zéb zô si, te za asima 're asôpré u'âsi aba mo. 'Re ūhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina si,

're anomro wē wa'aba mono da, te za asima 're īwē u'āsi za'ra wa'aba mo. Tawamhā, āhā zō si 're asōpré wa'aba mono wamhā, marī zō aiwi 're īrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tō te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hā.

³⁴ Awē sidâpâsi te marī hā asada 're hâimana za'ra wa'wa. Tane nherē, oto ai'āma 're awē za'ra wa'aba mono wamhā, te za asina 're īwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re īhâimana u'āsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na hā, marī hā asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherē. Taha wa, za duré ai'āma 're īawē za'ra wa'aba mono zé bâtâ na hā 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hā, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re īhâimana u'āsi mono si te za awē sidâpâsi bâdâ hā te te ai'āma 're ab'madâ'â 'wa.

7

Dawasédé hā da te dasi'āma 're īsa'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.37-38, 41-42

¹ — Dawasédé hā da'āma 're īsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawē'õ za'ra wa'aba mono õ di za, taha zarina 'Re īhâimana u'āsi mono hā te te siwi 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono tō da.

² Asi'uihâ na asiwi 're dawē'õ pese za'ra wa'aba mono wamhā, taha zariña te za tō 'Re īhâimana u'āsi mono hā te te siwi 're aiwē'õ pese za'ra wa'wa, īwa'rāmi. Asiwi 're dawē'õ za'ra wa'aba mono õ wamhā, tawapsi, te te siwi 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hā aiwa.

³⁻⁵ Ñne, wa za duré ãma aimá romnhimiré'é za'ra wa'wa. Âté wede wa'ono hā atob 're te nomro, sabui õ nherē. E niha te za bété sô ītōmo 'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisãnawā

tōmo hawimhā. E ãne hā ūwaibaba. Mare di. Wede wa'ono hā atob 're īnomro hā sabui ū nherē, e niha te za tāma īnha: "Ropru hā a'ā te aima wazere, atōmo hawimhā." Mare di. Wede wa'ono hā te za a'ā atōmo hawimhā ūwaze. Tawamhā te za sô airīfī wē, wazere da, asisānawā tōmo hawimhā, wede nhiprubre hā.

6 — Duré 'Re īhāimana u'āsi mono 'ruiwapari'wa norī ma, ūwasu'uwe na tāma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ū di za, te te āma 're ūwasétē za'ra mono norī ma hā. E marī wa. Ta norī hā wapsā ma, marī ūse hā da te tāma 're a za'ra mono nherē, dazō 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ūdahāzu mono ne, te za ta norī hā asada 're hāimana wasétē za'ra wa'wa. Uhābā norī hā marī wē zō, sima 're sōpré waihu'u mono ū di. Marī ūwē hā wa'ābā za'ētē nherē, uhābāi ma, da te 're sāmra mono wa, taré te te 're ūwati'i za'ra mono ne, te za ta norī hā taré te te 're wapari za'ra, ūwasu'uwe hā. Taha wa, ta norī ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ū di za, 'Re īhāimana u'āsi mono 'ruiwapari'wa norī ma hā.

'Re īhāimana u'āsi mono wi, da te 're ūwaptērē za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 11.9-13

7-8 — 'Re īhāimana u'āsi mono wi, te za ūwē hā 're ūwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhā te za tō te te aima 're anhomri 'wa. ūwē zō si te za duré asima 're asōpré u'āsi aba mo. Tawamhā taha zarina te za tō te te aima āma 're a'uwaaimrami 'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono hā, 'rāwī aima 're hāimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hā 'ri tede'wa zō te te 're ūridawa ta'a mono ne, te za ūwē hā tiwi 're ūwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhā 'ri tede'wa te te tāma ūridawa ne, te za tō 'Re īhāimana

u'âsi mono hā te te aima 're anhomri 'wa, ïwē hā, si'uihā na.

⁹ Āne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ai'ra hā ï'u'ëtē wapu te te aiwi 'mai-waptērē aba wamhā, e ëne te aré tāma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptērē upana. Mare di. ï'u'ëtē wapu si te aré tāma ï'manhomri 'wa, te te 'rēne da, ai'ra wa'wa hā.

¹⁰ Duré, tebe te te aiwi 'maiwaptērē aba wamhā, e wahi te aré tāma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptērē upana. Mare di. Tepe si te aré tāma ï'manhomri 'wa, te te 'rēne da.

¹¹ Tane duré, a norí wa'wa hā 're anomro wē uptabi aba mono õ nherē, te marí ïwē si tō ai'ra norí ma, 're ïsõmri za'ra wa'aba mo. E tawamhā Aimama 'wa hā hâiwa ãma 're ïsämra mono hā wē uptabi na 're hâimana mono nherē, e ai'ra norí ma 're asõprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za bété, tinhoprubzé ïwē hā. Te za tō ïsipai u te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ïwē hā, tiwi 're ïwaptērē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

¹² — Marí ïwē si da te aima 're 'manharí za'ra wa'aba mono da, asima 're ïdawē za'ra wa'aba mono ne, te za marí ïwē si dama 're ï'manhari u'âsi za'ra wa'aba mo, ïwa'rämi. Āne duréihā 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ïrob'ui'éré hā te wama wasu'u za'ra, duréihā ïsadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimi'ui'éré zama.

Bâdâdi nhitobzé wasu'u

Rucasi 13.24

¹³⁻¹⁴ — Duré, ropipa u 're ïdanhisisi mono zé hā bâdâdi hā sa'ëtē uptabi di. Duré ïsitobzé hā, sa'ëtē uptabi di. Taha wa, dama wapure di, ãma 're ïdanomro mono zéb da hā, bâdâdi hā

sa'ëtē uptabi wa. Taha wa, te da'ahâ uptabi na ãma 're danomro, ropipa u, tamomo 're ðanhisisi mono wa, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da. Tane nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u, 're ïdanhisisi mono zéb da hã, bâdâdi nhitobzé hã syryre di. Tamomo bâdâdi hã syry uptabire di duré, ãma 're ïdanomro mono zéb da hã. Dama pire di, ãma 're ïdanomro mono zéb da hã. Taha wa, te da'umro na si da te dasina 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'äpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bâdâdi nhitobzé ïsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowë uptabi u.

*Rob'râi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me
Rucasi 6.43-44*

¹⁵ — Duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norï wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ta norï hã tô sena dasiré 're hâimana wẽ za'ra mono newa, te za te te dama 're roti za'ra taré. Ta norï hã te abaze zahi ne 're hâimana u'âsi za'ra, ïsazei'wa norï zada.

¹⁶ Ta norï hã uburé marï hã te te 're ï'manharï za'ra mono zém na te za ãma 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã. E 'wabzéré hã te za rob'râ na 're 'râ za'ra, uwa 'ru 'râ na. Mare di. Uwa 'ru 'râ na 're 'râi waihu'u za'ra mono õ di, 'wabzéré hã. Duré, e apto hã rob'râ ïse na te za 're 'râ za'ra. Mare di. Åma 're 'râi waihu'u za'ra mono õ di, apto hã.

¹⁷⁻¹⁸ Duré rowede hã wẽ wamhã, 're 'râi wasété za'ra mono õ di za. Te za 're 'râi wẽ u'âsi za'ra. Wasété wapsi, te za 're 'râi wasété u'âsi za'ra. Ta norï hã 're 'râi wẽ waihu'u za'ra mono õ di za.

19 Rowede hā 're 'rā za'ra mono õ wa, te za da te 're sāna'rata nnihāri za'ra, unhama u da te 're sāmra mono da.

20 Tane, aibâ norī hā roti tō senai'õ na te te dama 're īroti za'ra mono norī hā uburé marī hā te te 're ī'manharī wasétē za'ra mono zém na, te za āma 're īwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hā.

'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zéb u, 're īdanhisisi mono zé wasu'u

Rucasi 13.25-27

21 — Āté ni'wam norī hā te za dama 're siwasu'u za'ra, āne: "Zezusi hā ta hā īnhib'apito. Wa hā tāma romhuri'wa, wa tō 're īhāimana u'āsi." Āne ni'wam norī hā dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, uburé 're sisisi mono õ di za, 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zéb u hā. Ni'wam norī si te za 'Re īhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē, 're hāimana za'ra, īmama hā hāiwa āma 're īsāmra mono hā te te sima 're ī'awē mono zéb zarina, marī īwē si te te 're ī'manharī za'ra mono norī si.

22 Nimahā bâtâ na ropsi'utōrīzéb āma, īmama za oto da'āma īsipo'ozéb āma hā te za da'ahâ na īma nharī za'ra ni, āne: "Wanhib'apito, Wanhib'apito, wa norī hā asadawa para, wa tō wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Asadawa para, wa tō duré wa'uburé hā wa te dama 're sāmra za'ra. Marī dama ī'manharī waihu'u'õ hā wa tō duré wa te dama 're 'manharī za'ra, asadawa para." Āne na hā da'ahâ na te za īma tasiwasu'u za'ra ni, īnhib'a'uwē uptabi hā 're danomro mono newa.

23 Tane nherē, wa za wa hā īsi'uihâ na tāma nharī za'ra, āne: "Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di,

ĩzazei'wa na. Marĩ ĩwasétē si ma tō 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'rei wa'aba, ĩnhiti." Ìne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, misi haré.

'Ri'wa norĩ wasu'u

Rucasi 6.46-49

24-25 — Ìne, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hã tãma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tō ẽtẽ nhisiwi 'ri hã 'manha, siptete na 're sa mono da. Tawamhã tã hã pñi za'ẽtẽ na 're ta'a mono wa, ma tō 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tō 're praba, â hã. Rowa'u'u za'ẽne hã ma tō duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me da aré. Tane nherẽ, 'ri hã simei õ di, ẽtẽ nhisiwi te te sima 'ri wa, aibâ hã. Tane duré, ã hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.

26-27 — 'Ri'wa hâiba amo na, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, tãma ĩrosa'rata waihu'u õ hã. Ta hã supara nhisiwip si ma tō sima 'ri, siptete na tãma 're sab u'âsi mono da newa. Tawamhã tã hã pñi za'ẽtẽ na 're ta'a mono wa, ma tō 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tō 're praba, â hã. Rowa'u'u za'ẽne hã ma tō duré 're pusi, 'ri uwaibaba. Tawamhã 'ri hã ma tō 'marõwĩ, awa'awi. Tane duré, ã hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si te za si'uihâ na 're sisimini za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

28 Tawamhā Zezusi hā ãne na te te dama rowasu'u parimhā, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni, te te dama ūrowahutuzém na hā.

29 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī, simirowasu'u wapure na te te dama 're ūrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu mono õ di, Zezusi hā. Simirowahutu pire uptabi na ma tō te te dama 're rowasu'u. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, dama ūwaihu'u'õ hā te te dama wasu'u wa.

8

*Aibâ ūwa're ré hā Zezusi te te ūpesezé wasu'u
Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16*

1 Tawamhā Zezusi hā ma tō ëtē 'rāihâ hawi si'ra. Te te si'rai wamhā, da'ahâ uptabi na ma tō ūsarina ai'aba're ni.

2 Tawamhā aibâ ūwa're ré hā ma tō ūtēme wi. Ūtēme wisi wamhā, ma tō hi'rātitō nhamra, ūpapara. Te tāma tinhā:

— Apito, ūma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na. Taha wa, asima ūwē wamhā, te za ūpe.

3 Tawamhā Zezusi ma tō tinhib'rada hā wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhā, te tāma tinhā:

— Tane tō. Wa tō ūsimā aiwē, te aipese da. Tāibā oto aihâzé hā.

Tawamhā awa'awi ma ūwa're hā tāma apa.

4 Tawamhā Zezusi hā te tāma tinhā, ãne:

— ūwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ūwasu'u õ di za, te aipesezém na hā. Sasedoti u si te za aimo, aihâiba wē zō te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tāma asôpru 'Re ūhaimana u'âsi

mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te āma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Āne te Zezusi hā tāma roti, aibâ te te īpese ma.

*Da'wapéi'wa norī wada'uri'wai ma romhuri'wa,
Zezusi te te īpesezé wasu'u*

Rucasi 7.1-10

⁵ Tawamhā Zezusi hā Capana'u na 'ri nho'ōmo nhisi u ma tō wi. Wisi wamhā, ma tō aibâ sōpētē, romanu hā. Ta hā da'wapéi'wa norī wada'uri'wa. Tawamhā, te te sōpētē wamhā, ma tō aibâ hā tāma ti'ru Zezusihi ma, tāma īromhuri'wa hā te te tāma pese da.

⁶ Āne te tāma tinhā:

— Apito, īma romhuri'wa hā īnhorōwa āma te nomro. Házé uptabi di. Házé uptabi wa, sirési waihu'u õ di, házé za'ētē wa.

⁷ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma tinhā:

— Wa za āma mo tō, te pese da.

⁸ Tawamhā romanu hā te duré tāma tinhā, da'wapéi'wa norī wada'uri'wa hā:

— Tō'ā, apito. Wa hā aimā īwapure di, īnhorōwa u asébré da hā. Ma'āpē, taré ā hawi pese aimreme na, séptā'ā da. Tawamhā te za tāma tirowē, īma romhuri'wai ma.

⁹ Wa hā da'wapéi'wa norī wada'uri'wa zapari romhuri'wa. īzapari te duré 're hāimana za'ra, da'wapéi'wa norī hā. Nimomo te 'mazatōrī wamhā, te za 'maimo. Duré sō īmaiħārā wamhā, te za we 'maimo, ītēme. Duré īma romhuri'wai ma, marī hā te 'rui wamhā, te za 'manha awa'awi, īzadawa para. — Āne te siwasu'u, Zezusihi ma.

¹⁰ Tawamhā Zezusi hā āne hā te te wapari wamhā, ma tō āma titob'uzu, īsiwasu'uzém na.

Taha wa, ūsarina ūdasī'aba'rē norī ma, ma tō nharī za'ra:

— Tō sena wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. Ā hā te te sīna ūumnhasizém na hā niwa te ūmadā'ā ū, Izarazéhē nihudu norī nhipti'ai ūma hā. Ta norī hā te te ūma siwi wabzu ū di, te te sīna ūumnhasizém na hā.

¹¹ Āne, wa za duré aimā waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahā uptabi na te za 're dasihutu, bātā pusizém hawi, duré bātā zasizém hawi, 'Re ūhaimana u'āsi mono u, ūsiré 're dasaihuri mono da, da'āma 're ūsib'a'uwe mono zéb ūma. Abra'āhā siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatihi siré, duré Zacocho siré.

¹² Tane nherē, ni'wam norī hā 'Re ūhaimana u'āsi mono, ūma 're sib'a'uwe za'ra mono da nherē, ūsiré 're si'ubumroi mono da nherē, te za sāmra sisiti, robra si 're ūsa'wari mono u. Tame te za sīna 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ētē za'ra mono wa. — Āne ma tō Zezusi hā dama rowasu'u.

¹³ Tawamhā te duré da'wapéi'wa norī wada'uri'wai ma tinhā:

— Mo oto aimorī apā, asōrōwa u. Asina ūumnhasizéb zarina, wa za aipawapto.

Tawamhā āne te te tāma nharī wi, ma tō tipese, romanuhu ma, romhuri'wa hā.

Da'ahā uptabi na, Zezusi te te ūda'apsezezé wasu'u

Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41

¹⁴ Tawamhā Zezusi hā Pedruhu nhorōwa u ma tō mo. Morī wamhā, ūmaprewa ma tō sabu. Hāzé ré, te nomro waptā wa, wa'ro na.

¹⁵ Tawamhā ma tō sib'rata upi, Zezusi hā. Te te sib'rata upi wamhā, ma tō tiwahā. Tawamhā ma

tô wahudu, pi'õ hã. Wahutu wamhã, ma tô ñisa hã tãma tisõ Zezusihî ma, sa da.

¹⁶ Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô wa'uburé ré 're ïdanomro mono hã da te simro, Zezusihî u, ahâ uptabi na. Tawamhã misi si te nasi dama azatõ wa'uburé hã, misi haré timreme na si. Uburé ïhâzé ré norí zama te apese duré.

¹⁷ Æne ma tô Zezusihî te te 're da'apawapto, Iza'iza hã duréihã te te ãma ïrob'u'iérézéb zarina te te sina uwaimrami da. Æne Iza'izaha nhimi'ui'éré hã:

"Wahâzé mono bâ, ma tô te te wawi 're awaibu." Æne duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'rata 'wa nhimi'ui'éré hã, Zezusihî ãma hã.

Aibâ norí hã Zezusihî siré ïneb zahuré zé wasu'u

Rucasi 9.57-62

¹⁸ Tawamhã Zezusihî hã da'ahâ uptabi na da te dasiwi ïuirí za'ra norí hã ma tô 'madâ'â za'ra. Te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô tisiré 're ïnomro mono norí ma rob'ru za'ra, ïsõ'u na te te sapri za'ra da, zara u.

¹⁹ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hã ma tô ïtëme wi, Zezusihî u. Æne te tãma tinhâ:

— Rowahutu'wa, ãhãna wa ïsimâ aiwë, asiré 're ïmorí da oto, daro mono bâ.

²⁰ Tawamhã Zezusihî te asa tãma tinhâ:

— Wapsã wawëre hã ab're 're, ïsõrõwa hã. Duré si norí hã tizasi te te sima 're 'manharí za'ra, tinhorõwa da hã. Tazahã, wa hã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã ïnhorõwa õ di, ãma 're ïwa'utu mono zéb da hã. Hâiwi si wa datëme 're morí u'â.

21 Tawamhā Zezusi ma tō duré aibâ hâiba amo 'mahâ, ūsarina 're ūmorī hā, ūsiré 're morī u'âsi da oto. Tawamhā aibâ hā te asa tâma tinhā:

— Apito, a'â apâ ūmorī, ūmama hā ūwi dâ'â wa, ūsisa'u te ãma ti'a da. — Æne te sina 'mahâ.

22 Tane nherē, te Zezusi hā tâma tinhā, asa:

— Ōne haré te za ūsiré 're aimo oto. Ídâ'â norī hā te za ūsiré ūdâ'â norī ãma te te 're ti'a za'ra.

Zezusi hā rowa'u'u za'êtê ma, te te ūnharizé wasu'u

Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25

23 Tawamhā Zezusi hā ma tō ãzé, uba're 're. ūsiré 're ūnomro mono norī zama ma ūsiré asisi, ūsiré si'aba'rē da.

24 Tawamhā uba're na si'aba'reí ré, ma tō rowa'u'u za'ëne hā tiwi tiwatobro za'ra. Â sisasi hā te te ūré wabzuri za'ra, uba're hā. Tane nherē, Zezusi te nhono.

25 Tawamhā ūsiré 're ūnomro mono norī hā ma tō ūtême sina roptob za'ra, te te siwi utu da. Tawamhā ãne te 'mahârâ za'ra:

— Wanhib'apito, ma'âpé wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utõñi ni.

26 Tawamhā Zezusi hā te tâma nharî za'ra:

— E marî da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ūumnhasi za'ra wa'aba ãna.

Tawamhā ma tō wahudu, Zezusi hā. Wahutu wamhā, ma tō rowa'u'u ma tinhā, te te sazâri da, â sisasisi ma zama. Tawamhā ma tō sazâ, rowa'u hā. Ma tō duré ti'âtu.

27 Tawamhā ma tō ãma titob'uzu za'ra, ūsiré 're ūnomro mono norī hā. Æne te sima nharî za'ra:

— Pra, e niha ūwaihu'u pe, õ hā. ūsadawa hawi ma rowa'u hā sazâ, â sisasisi zama. — Æne te sima rowasu'u za'ra, ūsiré 're ūnomro mono norī hā.

*Zezusi hã aibâ norã, wa'uburé ré 're ïneb zahuré
te te ïpese zahuré zé wasu'u*

Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39

²⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Dadara na danhipti'a nho'õmo nhisi u, Darireza na ïsõ'u nhisi zara u. Tame ma tô aibâ norã hã sõpëtë zahuré, wa'uburé ré 're ïneb zahuré hã. Adâ'â 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, ëtë zahâpâ ab're sirõmo 're, 're ïsimasisi u'âsi zahuré mono zém hawi. Ta norã hã ïsipärí su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha wa, 're ïhaimana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono õ di.

²⁹ Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô sa'ëtë 'mahârâ zahuré Zezusi hã, ãne:

— 'Re ïhaimana u'âsi mono 'ra, e marí wa'âma 'manharí da, te we aimo, wawa'wai baba. E ropsi'utõrizé wana wa'ahâri da, te we aimo, wa te robzépata da.

³⁰ Tawamhã romhâ prã na te uhâbâ hã tisa hã te te 're huri, ahâ na.

³¹ Tawamhã wa'uburé norã hã aibâ norã pẽ'ẽ 're, 're ïhaimana za'ra mono hã te sa'ëtë sina 'mahârâ za'ra:

— Nimomo wazatõrí za'ra da wamhã, ma'ãpé uhâbâ norã u wazatõrí za'ra na, ïhâiba 're, 're wahâimana za'ra mono da.

³² Tawamhã Zezusi hã ma tô õne haré tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'réi wa'aba.

Tawamhã uhâbâ hâiba 're ma tô sisisi, wa'uburé norã hã. Taha wa, te sa'ëtë sisa're, uhâbâ norã hã, ïrâsipra u. Âi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utõ, â na uburé.

³³ Tawamhã uhâbâ 'madâ'â'wa norã hã ma tô ïsiti sisa're. 'Ri nho'õmo u ma tô sisa're. Tame ma

tô uburé dama rowasu'u za'ra, aibâ norí ma, niha ūromhaimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ūneb zahuré ma.

³⁴ Tawamhã 'ri nho'ōmo ãma 're ūdasi'ubumroi mono norí hã ma tô aihñi tawairébé ni, Zezusi hã da te dasina uzusi za'ra da. Tawamhã ma tô sãmri za'ra ni. Da te dasiwi sãmri wamhã, ma tô tãma rob'ru za'ra ni:

— Ma'āpé, warom nhiti aimorí, nimomo. — Āne te dasiwi satõrí ni, Zezusi hã.

9

*Īmorī'ō, Zezusi te te ūwahutuzé wasu'u
Marcusi 2.1-12; Rucasi 5.17-26*

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're 're ãzé, zara u te te saprí da. Te te saprí wamhã, ma tô 'ri nho'ōmo u wi, tirob u.

² Tamomo ma tô ni'wam norí hã we siwi ti'â, ūmorī'ō hã ūsimiwaptâ ré. ūmorī'ō hã za te te ūpesé na ma tô ãma umnhasi za'ra, Zezusi hã. Tawamhã Zezusi hã taha na ma tô sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibâ norí hã. Taha wa, te ūmorī'ō ma tinhá:

— ūsiwadi, aiwi robzei'ō tõ. Aiwasédé hã 're ūab'manhari' wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. — Āne te tãma tinhá.

³ Tawamhã ni'wam norí hã 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norí hã ma tô 'râwi sima rowasu'u za'ra, āne:

— Õ hã te 'Re ūhaimana u'âsi mono ãma wasété.

⁴ Tane nherë, Zezusi hã ma tô sina waihu'u, ūsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nhari' za'ra:

— E marí da, ma tô ãne ūama ūrosa'rata wasété za'ra wa'wa.

5 Wa hā dawasédé hā te dama 're ūapari waihu'u pese mono zém na hā, sena na ūwaihu'u za'ra wa'aba da hā, e niha te za ūwaihu'u za'ra wa'wa. Aibâ ma, wa tō tinhā: "Aiwasédé hā 're ūab'manharī mono zé hā te ai'āma 're ab'madâ'ā mono õ di za oto." Āne na si ūmreme wamhā, aimā pibu prā za'ra wa'aba di. Ā hā ūmorī'õ hā wahutu da, duré oto morī da, te tāma nhari wapsi, te za ūwaihu'u za'ra wa'wa, ūwaihu'u pese na sena na ūwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aimā pibu pese za'ra wa'aba di za.

6 Ti'ai āma dasiré ūpodo hā ūma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ūapari mono da hā, 'Re ūhaimana u'āsi mono zadawa para. Āne na asiwi ūwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ūhi'rē ma tinhā, wahutu da.

Tawamhā ūmorī'õ ma, te tinhā Zezusi hā:

— Ma'āpē, aiwahutu. Asa'warizé hā âri, asôrōwa u aimorī da oto.

7 Tawamhā awa'awi ma tō wahudu aibâ hā, tinhorōwa u morī da.

8 Tawamhā āne hā da te 'madâ'ā za'ra wamhā, ma tō tāma tapē'ēwara za'ra ni, dama sa'rese õ wa. Ma tō duré 'Re ūhaimana u'āsi mono āma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hā te te dama 're anhomri mono wa.

*Mateusihî zô Zezusi, sisarina ūhârâzé wasu'u
Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32*

9 Tawamhā Zezusi hā ma tō mo, dahawi. Morī ré, ma tō ūsā, danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa hā, Mateusi na ūnhisi hā. ūnhimiromhurizéb āma wa nhamra, rob'uiprazé te dawi 're ū'a'ubumroi mono zéb āma. Tawamhā Zezusi hā te ūmahâ:

— We aimorī, ūsiré 're aimorī da oto.

Tawamhā awa'awi wa tō wahudu, ūsiré 're ūmorī da oto.

¹⁰ Tawamhā barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norī hā, ūsiré 're ūwanomro mono norī me. ūnhorōwa āma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tō rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā ūtēme asisi 'ri para u, ahā na, ūsiré saihuri da. Ni'wam norī hā zudezu nherē, parisezu norī nhimiroti zarina 're ūhāimana za'ra mono õ norī zama ma tō duré ūtēme aihutu, Zezusih i u.

¹¹ Tawamhā parisezu norī hā āne hā te te 'madâ'â za'ra wamhā, ma tō Zezusih i siré 're ūwanomro mono norī hā wazadanharī za'ra, āne:

— E niha bâ, te asib'apito za'ra wa'wa hā rob'uiprazé ubumroi'wa norī siré tisa, dawasété na 're ūdahāimana za'ra mono norī siré zama.

¹² Tawamhā Zezusi hā te te sina wapari za'ra wa, ma tō tāma nharī za'ra, āne:

— Hâzé āna 're ūnomro mono norī zô, dawede'wa hā 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ūhâzé ré norī zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da.

¹³ Duréihā ma tō 'Re ūhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā āne na rob'ui'éré, 'Re ūhāimana u'âsi mono mreme na: "Asimizama hā ūma 're ūzata za'ra wa'aba mono zô hā, sô 're ūnhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina, da'âma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ūsimi te 're aiwē za'ra wa'wa oto." Āne duréihā 'Re ūhāimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hā sô sabu za'ra wa'aba ūbaihâ hā, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawē na 're ūdanomro mono norī zô ūsitēme 're ūhârâ mono da, we ūmorī õ di.

Dawasétē na 're ūdanomro mono norī zō si 're ūhârâ mono da, wa wei mo.

Dasai ãna bâtâ na a'â 're ūdahâimana za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39

14 Tawamhā Zuwā Batitaha siré 're ūnomro mono norī hā ma tō Zezusih u ai'aba're. Tawamhā ãne te siwi sadanha:

— Wa norī hā, duré parisezu norī hā 'Re ūhâimana u'âsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hā, wasai ãna wa a'â 're wahâimana za'ra, bâtâ na. E marī wa, sai ãna a'â 're hâimana za'ra mono õ di bêté, asiré 're ūnomro mono norī hā.

15 Taha wa, te Zezusi hā asa tâma nharī za'ra:

— Aibâ hā ūmrozéb u, sô ūhârâ za'ra norī hā sihutu wamhā, e aibâ ūmro da hā ūsiré sâmra za'ra ré, te za robzei'õ na tihâimana za'ra, ta norī hā. Mare di. Æni õ di. Niwapsi te za bâdâ hā ūwa waptârâ, aibâ ūmro da hā ūsiwadi norī wa'wa hawi, da te tiwi ū'âri za'ra zéb da hā. Tawapsi te za tō sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na.

16 — Duré da'uza hā hâ'ratare wamhā, te za hâihata. E tawamhā ūhâté hânhihâri na te za hâiwa'aba ni. Mare di. Ūhâté hânhihâri na da te hâiwa'aba wamhā, da te ūré hâ'upsõi wamhā, te za tihâzahutu, ūhâiwa'abazé hā. Tawamhā te za oto hâsisinarí pese, da'uza 'rada hā.

17 Duré e romhâ 'manharī 'rata 're, te za uwa 'râi wa'u ūsé hā da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhā, oto wa'ui ware wamhā, te za romhâ 'manharī 'ratare hā sina wazu. Tawamhā uwa 'râi wa'u ūsé hā te za asa'wa. Romhâ 'manharī hā te za duré hâihaiwamna. Ùtep si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawi 're sisa'wari za'ra mono tō da, rob'râi wa'u

zé té hā. Tawapsi, romhā 'manharī hā dawi 're hāsiwamnarī za'ra mono õ di za duré. — Āne ma tō Zezusi hā āma romnhimire'ē, uwa 'ru 'rāi wa'u ūisé, da te 're ūiséme mono zém na hā.

*Zezusi hā pi'ō norī te te ūpeze zahuré zé wasu'u,
azarutu me*
Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56

¹⁸ Tawamhā Zezusi hā te te dama rowasu'u ré, ma tō aibâ hā ūtēme wi, dama roti'wa hā. ūtēme wisi wamhā, ma tō hi'rātitō ūpapara nhamra. Tawamhā te tāma tinhā, āne:

— ūra hā azarudu hā ma tō ūwi dârâ, āhāna si. Tane nherē, ma'āpē āma ūme aīmorī, asib'rada āma hiri da, hâiwa'utu da, ūma 're morī da apâ.

¹⁹ Tawamhā Zezusi hā ma tō wahudu. Wahutu wamhā, ma tō ūsiré mo. ūsiré 're ūwanomro mono norī zama, wa ūsiré ai'aba're ni.

²⁰ Tawamhā morī ré, te pi'ō hā we ūsarina mo, ūbabarāi hawi. Pi'ō hā ūhâzé te te ūsazâri'ō, 12 na ma tō āma tiwahu, ūhâzé te te 're 'manharī mono ré hā. We ūsarina morī wamhā, ma tō ūuza hânhisudu hā upi.

²¹ Ta hā ma tō āne sima rosa'rata: "Ūuza si te tiwi upi nherē, wa za séptârâ." Āne te sima rosa'rata, pi'ō hā.

²² Tawamhā pi'ō, ūuza te te upi wamhā, ma tō Zezusi hā sô aipi'ra. Sipi'rai wamhā, ma tō pi'ō hā tisā. Āne te tāma tinhā:

— ūswadi, aiwi robzei'ō tō. Za te aipesezém na, ūumnhasi zarina ma tō aihâzé hā aimâ apa.

Tawamhā awa'awi ma tō pi'ō hā séptârâ.

²³ Taha pari, te mo Zezusi hā, dama roti'wa nhorōwa u. Morī wamhā, rowamreme'wa norī hā ma tō sôpêtē za'ra, adâ'ā āma simnhihâsi ré.

Da'ahâ na ma tô da'anhopëtë, ãma ïda'ry'ry norî hâ.

²⁴ Tawamhâ ãne te dama tinhá:

— Mo oto aiwairébê aba. Azarudu hâ dâ'â õ di. Taré te nhono.

Tawamhâ ma tô ãma tawa'ë za'ra ni, dâ'â uptabi nherë, taré ïsôtô na te te waihu'u wa, Zezusi hâ.

²⁵ Tawamhâ rob u ma tô tawairébê ni. Dawairébê wi, ma tô Zezusi hâ ãzé 'ri 're wa'wa u, azarudu ïnomrozéb u. Tawamhâ awa'awi ma tô pa'â. Te te pa'âri wamhâ, ma tô awa'awi wahudu, azarudu hâ.

²⁶ Tawamhâ ïwasu'u hâ ma tô te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhâ.

Ïtob'a norî, Zezusi te te ïpese zahuré zé wasu'u

²⁷ Tawamhâ 'ri para hawi watobro wamhâ, morî ré, ma tô aibâ norî hâ ïsarina tineb zahuré, ïtob'a zahuré hâ. Tawamhâ te 'mahârâ zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'apé wa'âma aipë'ëzé na.

²⁸ Tawamhâ 'ri para u ma tô ãzé, Zezusi hâ. Sébré wi, ma tô ïtob'a norî hâ ïtëme aimasisi zahuré. Tawamhâ Zezusi hâ te sadanharî zahuré:

— E te asina ï'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hâ.

Tawamhâ asa te tâma nharî zahuré:

— ïhe, wa tô wasina ai'umnhasi ni, apito.

²⁹ Tawamhâ Zezusi hâ ma tô tõmo upi zahuré. Te duré tâma nharî zahuré:

— Asina ï'umnhasi aba zéb zarina, wa za tô ato pese 'wa.

³⁰ Tawamhâ ma tô oto tito pese zahuré, aibâ norî hâ. Ma tô duré sadawa uwati zahuré, ãne:

— Te aimā ī'manharī wē wa'aba zém na, dama īwasu'u wa'aba õ di za. Tô'ā. — Āne te sina sadawa uwati zahuré.

³¹ Tane nherē, oto neb zahuré wamhā, ma tō tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropâ, Zezusi te te īpese zahuré zém na.

Īmreme'ō, Zezusi te te īpesezé wasu'u

³² Tawamhā Zezusi te te īto pese zahuré neb za'u si, ma tō aibâ hā we ītēme dasiwi saprōni ni Zezusihi u, wa'uburé ré wa, mreme'ō u'āsi 're īhaimana mono hā.

³³ Tawamhā Zezusi hā ma tō wa'uburé ma rob'ru, īhawi watobro da, īsiti. Te te tāma rob'rui wi, ma tō aibâ hā mreme watobro. Taha wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima nharī za'ra ni, āne:

— Niwa, wa te ī'madâ'ā za'ra õ, āne hā, Izarazéhé nhihudu norī nhipti'ai 'remhā.

³⁴ Tane nherē, ma tō parisezu norī hā taré īwasédé hā āma hiri za'ra, āne:

— Wa'uburé norī nhib'apito zadawa para, te õ hā wa'uburé hā te te dama 're anhamra, Satanasihi zadawa para. — Āne ma tō parisezu norī hā siwi wē'ō, Zezusi hā.

Zezusi hā da'āma īsiwamrizé wasu'u

³⁵ Tawamhā Zezusi hā ma tō datēme 're mo, 'ri wa'ōtō mono bâ, te te dama 're rowahutu mono da, zudezu norī te, rowahutuzé mono bâ. 'Re īhaimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwe mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, īwasu'uwe na. Daházé mono bâ ma tō duré da'apse. Házé u'āsi wa, sib'aware na 're īnomro mono norī zama te apese, Zezusi hā.

36 Tawamhā da'ahâ uptabi na te te da'ab'madâ'â wamhā, ma tō Zezusi hā da'āma aiwamri tipē'ē na, pone'ērebâ 'madâ'â ãna 're īnomro mono ne, robzei ãna 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ wa.

37 Tawamhā īsiré 're īwanomro mono norī ma, te tinha, ãne:

— Amnho hā sa'ētē uptabi di, da te 're ī'ubumroi mono da hā. Tane nherē, sada hā da'umrore di, ī'ubumroi'wa da hā.

38 Taha wa, ma'āpé tiwi 're rowaptērē u'āsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wi, romhuri'wa da hā we te te da'azatōrī da da'ahâ na, rob're hā te te 're ubumro za'ra mono da. — Æne ma tō Zezusi hā da'āma romnhimiré'ē.

10

Zezusi hā tisiré 're īnomro mono norī te te īsatōrī za'ra zé wasu'u, daro mono bâ

Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16

1 Tawamhā Zezusi hā ma tō sitēme wazô hâ, īsiré 're īwanomro mono norī zô, 12 na wahâiba norī zô. Wazô hârâ za'ra wamhā, ma tō wama pisutu za'ra, īwaihu'u pese zarina īsadawa para, wa'uburé norī te te 're īdawamnarī za'ra mono hā wa te dama 're sâmra za'ra mono da. Duré īhâzé ré norī hâ dahâzé mono bâ īsadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, ma tō duré wama pisutu za'ra, duré hâzé u'āsi 're hâimana za'ra mono wa, 're īsib'uwa pese za'ra mono norī zama.

2 Zezusi hā daro mono bâ te za oto wazatōrī za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī hâ, īsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma tō wanhisí za'ra

oto, Zezusi hã. Wanhisi za'ra hã, ãne: Sima na ūsisi hã. Taha nhisi amo hã Pedru. Duré ūno nhisi hã Adéré na ūsisi hã. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwã. Ta norí hã Zebedehe 'ra norí.

³⁻⁴ Duré Piripi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hã Mateusi. Wa hã rob'uiprazé ubum-roi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hã. Ta hã ma tô aré dame 're hâimana, romanu norí zada, tirom hawi apâ te te 're satõri za'ra mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hã te te dama ūhâiba nhomri da hã.

⁵ Tawamhã Zezusi hã te te wazatõri za'ra da, ma tô ãne wama roti za'ra, 12 na wahâiba norí ma hã:

— Zudezu'õ norí nhipti'ai u 're anomro aba mono õ di za. Duré samaritanu norí nhipti'ai u 'ri nho'õmo mono bâ, 're asisisi aba mono õ di za.

⁶ Izarazéhé nnihudu norí u si te za 're anomro aba mo, pone'ërebâ 'madâ'â ãna, siwa'ru 're ūnomro mono ne, 're ūdahâimana za'ra mono norí u si.

⁷ Æne te za dama 're ūrowahutu za'ra wa'aba mo: "Re ūhâimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwê mono zéb u hã romhuture di oto."

⁸ Úhâzé ré norí hã te za duré 're ūpesé za'ra wa'aba mo. 'Re dadâ'â za'ra mono nherë, te za duré 're ūdahâiwa'utu za'ra wa'aba mo. Úwa're ré norí zama te za 're ūpesé za'ra wa'aba mo. Wa'uburé hã te za dama 're ūsâmra za'ra wa'aba mo. Wa'âbâ ãna wa tô ūwaihu'u pe hã aima sômri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'âbâ ãna te za ãne uburé dama ãma 're ūwaimrami wê za'ra wa'aba mo.

⁹ Rob'uiprazé ūsapotore hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, ëtë'ubuzi pré oru hã duré ëtë'ubuzi'a prata zama.

10 Dama romhuri'wai ma, te za dasa hā da te tāma 're sōmri za'ra, tiwi sô robaba wa. Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhā, romramizé hā asiré 're 'wasari aba mono õ di za. Duré ai'uzá misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uzá misire ré si te za duré 're anomro aba mo. Wedehu hā asiwazusizé hā misire te za duré asiré 're ī'wasari aba mo.

11 — Nimomo daza'rui u 're anomro aba mono wamhā, asô 're ītob'uzu za'ra wa'aba mono norí u si te za 're asisisi aba mo. Tawamhā tame te za īsiré 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 'ri tede'wa siré, nimomo 're anomro aba mono zéb u hā.

12 Danhorōwa u 're asisisi aba mono wamhā, āne te za 're īdazawi za'ra wa'aba mo: "Rowē na 're aihāimana za'ra wa'aba mono." Āne te za 're īdazawi za'ra wa'aba mo.

13 Tawamhā danhorōwa u 're aihu tu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wē za'ra wa'aba mono wamhā, 're īsawi za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowē na 're hāimana za'ra, 'ri tede'wa norí hā. Duré da te 're ai'mazasi wē za'ra wa'aba mono õ wamhā, rowē na 're hāimana za'ra mono õ di za, 'ri tede'wa norí hā.

14 Duré nimomo darob u 're aihu tu aba mono wamhā, asô 're datob'uzu za'ra wa'aba mono õ wamhā, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhā, ta hawi te za 're aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hā 're ītata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'rāwi 're dasisāmri za'ra mono da.

15 Tô sena, wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. Ni-wapsi 'Re īhāimana u'âsi mono, da'âma īsipo'ozéb âma hā Sodoma âma duré Domora âma 're īdahāimana wasétē uptabi za'ra mono norí ma, te

te ūrob'manharī pipa zém nhipai u, te za asô 're ūtob'uzu za'ra wa'aba mono õ norī hā te te tāma 're arob'manharī za'ētē. — Ane ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

*Zezusi te te ūsatōrī za'ra ma, za da te tāma 're ūrob'manharī waseté za'ra mono zé wasu'u
Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19*

¹⁶ Tawamhā Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— Ma'āpé ūwapari pese za'ra wa'aba. Pone'ērebâire, robzahi wa'wa u 're ūisisi mono ne, wa za datēme asatōrī za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi ne. Duré utu'u, marī ūwasédé hā te te 're ūmanharī za'ra mono õ ne, te za 're anomro wē wa'aba mo.

¹⁷ Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawi. Āté ni'wam norī hā te za te sima 're aiwē za'ra wa'wa, te te 're aiwaibui wa'aba mono da, zudezu norī ma roti'wa norī u, te te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhā ta norī hā te te siwi 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za duré ūsimirowahutuzéb ūma da te 're ai'maipré'ē 'wa, romhā nhorõ 'manharī na.

¹⁸ Duré ūma si 're anomro aba mono wa, te za dama ūpire norī u da te 're asimroi wa'wa, zudezu'õ norī nhib'apito norī u, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te siwi 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono da. Taha ré, ūsō're 're aimasa aba mono ré, te za ūwasu'uwe na tāma 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo, ūsib'a'uwe norī ma zama.

¹⁹ Tawamhā dama ūpire norī u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhā, ūsimirosa'rata na asisōwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, niha

tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zém na da hā. Da te aima 're ūropipa za'ra wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhā, 'Re ūhāimana u'âsi mono te za te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, niha tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb dā hā.

20 Tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, asi'uihā na asimirosa'rata na tāma 're aimreme zusi aba mono õ di za. 'Re ūhāimana u'âsi mono, Tipē'ezani na te te aima 're ūwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, danhib'apito norī ma.

21 — Da te 're ūzaze za'ra mono 'ru te, te za dasisānawāi uptabi nherē, da te dasima 're dahāiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama norī hā te za ti'ra ma, āne te te tāma 're rob'manhari wasétē za'ra, 'rāwim nherē. Duré da'ra norī hā timama uptabi da nherē, te za sada 're hāimana za'ra, te te dama 're hāiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, īna me.

22 Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, ūzazei'wa 're anomro aba mono wa. Tane nherē, asiptete sina õne haré ūtāma 're anomro u'âsi aba mono wamhā, te za asina 're ūwaimrami za'ra wa'aba mo, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hā.

23 Tawamhā nimame 'ri nho'ōmo āma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're 'manhari wasétē za'ra wa'aba mono wamhā, ta hawi te za 're aimani za'ra wa'aba mo, 'ri nho'ōmo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Izarazéhē nhihudu norī nhipti'ai 're, 'ri wa'ōtō mono bâ ūwasu'uwē na romhuri 'rāsuntu za'ra wa'aba õ ré, wa za we dama ūsihāi're apâ, dasiré ūpodo hā.

24-25 — Romnhoré'wa norī hā te te 're romnhoré za'ra mono ré hā, pire na 're hāimana waihu'u

za'ra mono õ di, tāma ūromnhoré'wa norī ma hā. Tane nherē, romnhoré hā te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhā, zahadu wapsi te za tāma ūromnhoré'wa norī ne oto 're hāimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ūromhuri za'ra mono norī hā te te dama 're romhuri za'ra mono ré hā, hāimana pire na 're hāimana waihu'u za'ra mono õ di, tinhib'apito norī nhipai u hā. Tane nherē, tipire zō te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhā, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hāimana za'ra oto. ūruiwapari'wa norī hā te Bezebu na te te 're ūnhisi za'ra, wa'uburé norī nhib'apito nhisi na. Āne te ta norī hā te te ūlāma 're wasétē za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'āma 're wasétē uptabi za'ra wa'wa, ūsiré 're anomro aba mono wa.

'Re ūhāimana u'âsi mono si, da te dasima 're ūipipa za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 12.2-7

²⁶ Tawamhā Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Uburé marī hā upsibi na 're ūhāimana za'ra mono hā zahadu wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marī hā pi'uriwi 're ūhāimana za'ra mono hā te za niwapsi waihu'u za'ra ni.

²⁷ Uburé pi'uriwi te aima 're ūwaihu'u za'ra wa'aba mono hā te za oto sō'awi dama āma 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo.

²⁸ Dahâiba te te dawi 're ūsimroi mono norī ma hā, tāma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dapē'ēzani hā te te dawi 're simroi waihu'u mono õ nherē. 'Re ūhāimana u'âsi mono si te za asima 're ūipipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese

di, dahâiba hã duré dapẽ'ẽzani zama, te te dawi 're ū'a'uprosi mono zéb da hã.

²⁹ Sire wa'â hã wa'âbâ syryre nherẽ, uburé Damama zadawa para õ nherẽ, 're si'utõrĩ mono da hã, mare di, sire norĩ hã.

³⁰ Tane duré, asérē za'rata aba zama, tãma waihu'u pese di, 'Re ū'haimana u'âsi mono ma hã. Simi'madâ'â pese uptabi di.

³¹ Sire hã tãma sawi pese za'ra nherẽ, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ū'haimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. — Äne ma tô wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ūsiré 're ūwanomro mono norĩ ma hã.

*Zezihi zazei'wa na 're ūdasiwusu'za'ra mono
zé wasu'u, ūsazei'õ'wa na zama*

Rucasi 12.8-9

³² Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ūzazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ūmama nho'a te 're awasu'u, ūzazei'wa na, hâiwa ãma 're ūsämra mono nho'a.

³³ Tazahã, ni'wam norĩ hã ūzazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ūmama nho'a te 're awasu'u, ūzazei'õ'wa na, hâiwa ãma 're ūsämra mono nho'a. — Äne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Zezihi ãma dasina 're ūdasipo'o za'ra mono zé
wasu'u*

Rucasi 12.51-53; 14.26-27

³⁴ Tawamhã te duré ūsiré 're ūwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— E ti'ai u we ūmorī wa, te za ti'ab ré rowē na si dasiré 're dahâimana za'ra, simisutu. Mare di. Āne hā ū'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ti'ai u we ūmorī wa, rowē na si 're dahâimana za'ra mono õ di za. Te za ū'āma dasima 're dasiwanhizari. Te za duré ū'āma 're dasi'wapé za'ra.

³⁵ Ti'ai u we ūmorī wa, te za da'ra si'aibâ norī hā timama āma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'õ norī hā te za duré tina āma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norī hā te za timaprebaba sipi'õi āma 're sitob'ru za'ra.

³⁶ Āne te za dasisānawāi uptabi nherē, dasina 're danhitob'ru uptabi za'ra, 'râwi dasiré 're dahâimana za'ra mono nherē.

³⁷ — Ni'wam norī hā te te 're ūzawi za'ra mono zém nhipai u, timama norī hā té te 're sawi pese za'ra mono wamhā, ū'āma 're nomro waihu'u mono õ di za. Duré ni'wam norī hā ūzawi nhipai u ti'ra norī te te 're sawi pese za'ra mono wamhā, ū'āma 're nomro waihu'u mono õ di za duré.

³⁸ Wedepo'o nhonhi'rāmī hā, daza'ozéb da, da te dasisada 're ūwasari mono ne, ni'wam norī hā da te 're simroi mono da nherē, sisawi āna ūzarina 're nomro mono wapsi, te za ū'āma 're hâimana u'âsi za'ra. Ānei õ wamhā, ū'āma 're nomro waihu'u mono õ di za.

³⁹ Ni'wam norī hā si'uihâ na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhā, rowē ūsi'utōrī'õ hā te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norī hā ūzarina 're nomro mono da, 're sihâiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hā. — Āne ma tō wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

*'Re īhāimana u'âsi mono, za te te dama 're
īawa'âbâ mono zé wasu'u
Marcusi 9.41*

40 Tawamhā te duré ãne na wama rowasu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norí ma:

— Ni'wam norí hā te te 're aiwaibui wē wa'aba mono wamhā, ta norí hā ai'u'âbâ wa'aba te za te te siwi 're īmrami wē. Ta norí hā te te siwi 're īmrami wē mono wa, we īzatōrī'wa zama te za ðuré īsiré te te siwi 're mrami wē.

41 Āté ni'wa hā te za 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā âri wē, īsadawa wasu'u'wa na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norí hā te te 're 'manharī wē za'ra mono wamhā, tizadawa wasu'u'wa norí ma, za te te 're īawa'âbâ mono ne, te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te tāma 're awa'âbâ aiwa, damrami wē 'wa norí ma hā. Āté ni'wa hā te za duré 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're īmorī wē uptabi hā âri wē, 're īmorī wē uptabi na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norí hā te te 're 'manharī wē za'ra mono wamhā, tinhimiroti 'madâ'â pese 'wa norí ma, za te te 're īawa'âbâ mono ne, te za duré 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te tāma 're awa'âbâ aiwa.

42 — Āté ni'wa hā te za īzazei'wai ma, â wahâ hā tāma õ, te te hâ'rēne dā, īsiré īzazei'wa norí ma īwapu ma, 're īmorī na te te waihu'u wa. Æne hā īzazei'wa norí hā marī 'rare na nherē, ni'wam norí hā te te 're pawaptob za'ra mono wamhā, 'Re īhāimana u'âsi mono, za te te tāma 're īawa'âbâ mono zé hā te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. — Æne ma tô Zezusi hā wama rowasu'u za'ra, daro mono bâ te te īwazatōrī za'ra zéb u hā.

11

*Zuwā Batita hā Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa
norī te te īsatōrī za'ra zé wasu'u
Rucasi 7.18-35*

¹ Tawamhā 12 na īsiré 're īwanomro mono norī ma, āne na te te wama roti za'ra pari wamhā, ma tō mo Zezusi hā, dama īsāmrazém hawi, tamomo 'ri nho'ōmo mono bâ te te dama rowahutu mono da.

² Tawamhā Zuwā Batita, dazazéb 're sāmra ré, ma tō Cristuhu wasu'u hā wapa, marī te te dama 're ī'ab'manharī wē mono zé hā. Te te wapari wamhā, ma tō īsiré 're īnomro mono norī hā 'mazatōrī za'ra, Zezusi hā te te siwi 'mazadanharī da.

³ Āne ma tō siwi sadanha:

— E a hā Zuwā Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra.

⁴ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra, āne:

— Mo oto apâ ai'aba'rei wa'aba Zuwāhā u, marī hā īwapari za'ra wa'aba zém na tāma rowasu'u za'ra wa'aba da, marī hā ī'madâ'â za'ra wa'aba zém na zama.

⁵ Ītob'a norī hā to pese za'ra wa, ma tō apâ te te 're rob'madâ'â za'ra. Īmorī'ō norī hā te oto para na 're nomro. Duré ī'wa're ré norī hā ma tō 're pese za'ra. Hâiba wē na te oto 're nomro. Duré īpo'reptō norī hā te oto 're simipari za'ra. Duré 're īdâ'â za'ra mono norī hā ma tō duré apâ 're hâiwa'utu za'ra. Īwasu'uwe hā ma tō duré īsibrob'ō norī hā te te 're wapari za'ra. Āne na te za tāma īrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwāhā ma.

6 Ni'wam norī hā, wa hā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa para we īmorī na, 'râwi ī'āma 're siwawā za'ra mono õ wamhā, ta norī ma si tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za. — Āne te tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

7 Tawamhā Zuwā Batitaha siré 're īnomro mono norī hā apâ si'aba'rei wamhā, ma tō Zezusi hā dama rowasu'u, Zuwā Batitaha hāimanazém na. Da'ahā na īdasi'ubumroi mono norī ma, te āne tāma rowasu'u za'ra:

— Zuwā hā a'ubuni wi 're sāmra mono ré, ma tō ītēme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhā du teihi 'rāihā hā uware wa, rowa'u te te 're īhāpā za'ra mono ne, Zuwā Batita hā roti da, sib'uware na 're hāimana mono wa, ma tō ītēme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hā roti da, siptete na ma tō 're hāimana.

8 E uza wē na 're si'uza mono wa, ma tō ītēme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wē na 're si'uza mono õ di. Uza wē ré 're īnomro mono norī hā, te danhib'apito nhorōwa āma si 're si'ubumro, 'ri 'rāihā āma si.

9 Ma'āpé, īma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ītēme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tō. Õ hā uburé īwana 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī nhipai u te pire na 're hāimana, Zuwā hā.

10 Duréihā ma tō 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā āne āma rob'ui'éré, Zuwāhā āma, 'Re īhāimana u'âsi mono mreme na: "Īzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satō, te te asō ropese mono da." Āne duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ībaihā na hā.

11 Tô sena wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. Uburé īwana 're īnomro mono norī hā te te siwi āma wabzu za'ra õ di Zuwā Batita hā, īsimiromhuri pire na hā. Tane nherē, 'Re īhāimana u'âsi mono te te 're īda'azawi mono zéb zarina te te 're īda'apawapto mono zé hā, hāiba ré ré, te te waihu'u õ di za, Zuwā Batita hā. Ni'wam norī si, 'Re īhāimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī si te za te te sina 're waihu'u za'ra, īuirī na. Taha wa, ta norī hā te za pire na 're hāimana za'ra, Zuwā Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī hā, tisiré norī ma, wapu na 're hāimana za'ra mono nherē, te za pire na 're hāimana za'ra, Zuwā Batitaha nhipai u, ta norī si īuirī na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re īhāimana u'âsi mono te te 're īda'apawapto mono zé hā.

12 Zuwā Batita hā, 'Re īhāimana u'âsi mono te te dama 're īsadawa wasu'u mono zém na te te dama āma īsāna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norī hā sib'ru na 're hāimana za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā da'āma 're sib'a'uwē mono tō da. Da te dasima 're wē za'ra mono nherē, te ta norī hā te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā āma 're sib'a'uwē za'ra mono tō da.

13 Zuwāhā wana ré hā, ma tō 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hā te te āma 're rob'ui'éré za'ra Mozésihi zama, 'Re īhāimana u'âsi mono, za da'āma 're īsib'a'uwē mono zé wasu'u na hā.

14 Tawamhā īsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhā, taha zarina te za duré ãne 're īsaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za we īmorī na Zuwā te te īwasu'u na hā.

15 Asimipari pese aba wamhā, ma'ápé īwapari pese za'ra wa'aba.

16-17 — E 'wai āma, wa za oto romnhimiré'ē, āhāna 're ūdahāimana za'ra mono norī āma hā. Ai'uté norī āma, wa za simiré'ē. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb āma si'ubumroi ré, te za ãne si'mahârâ za'ra, ai'uté norī hā: "Wa norī hā wa tō aimā rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherē, āma ato za'ra wa'aba õ di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tō aré aimā rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherē, wame ai'ry'ry wa'aba õ di." Æne te za si'mahârâ za'ra. Æne wa tō ai'uté norī āma simiré'ē, āhāna 're ūdahāimana za'ra mono norī hā.

18 Duré Zuwā Batita hā te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, 'Re ūhâimana u'âsi mono 'madâ'âsina ma tō sai ãna te te 're romhuri, misi bâtâ na. Duré uwa 'ru 'rāi wa'u hā te te dame 're hâsi mono õ di. Taha wa, ma tō da te tâma 're nhariñ wasété za'ra. Æne ma tō da te tâma 're nhariñ za'ra: "Õ hā wa'uburé te te 're pibui u'âsi."

19 Duré wa hā ti'ai āma dasiré ūpodo hā wa ūto sina dasiré 're ūsa, dasazém na. Uwa 'rāi wa'u ūsé hā wa duré te dame 're hâsi. Taha wa, ma tō ãne na da te ūma 're nhariñ wasété za'ra: "Ma'âpé 'madâ'â za'ra wa'aba. Ūhôta te aibâ hā sa za'ëtë na 're sai u'âsi. Ta hā uwa 'ru 'rāi wa'u zei'wa duré. Rob'uiprazé ubumroi'wa norī siwadi ta hā, uburé siwa'ru 're ūdanomro mono norī siwadi." Æne ma tō da te ūma 're nhariñ wasété za'ra. Ni'wam norī hā 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're nomro mono wamhā, te za marî ūwë si te te 're 'manharî u'âsi za'ra. Æne wa, te za ūwaihu'u pese za'ra wa'wa, tō sena 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti ūwë uptabi na hā. — Æne ma tō Zezusi hā dama rowasu'u.

20 Tawamhā nima niwīmhā 'ri wa'ōtō mono bâ 're ūnahaimana za'ra mono norī hā dawasétē wi 're dasipizari za'ra mono õ wa, ma tō Zezusi hā siwi dawē'õ, tiwaihu'u pese na marī dama ūmanharī waihu'u'õ hā tamep si te te dama 're ab'manharī wē u'âsi mono nherē.

21 Āne te 'ri wa'ōtō āma ma tinhā Zezusi hā, 'ri wa'ōtō 're, 're ūnahaimana za'ra mono norī ma:

— Corazi na 'ri wa'ōtō nhisi āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'ōtō nhisi āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma zama. Marī dama ūmanharī waihu'u'õ hā asō'a za'ra wa'aba, te 're ūab'manharī wē mono ne, Tiru āma 'ri nho'ōmo āma, duré Sido āma 'ri nho'ōmo āma 're ūnahaimana za'ra mono norī nho'a, te dama 're ab'manharī mono 'wa'âhā, duréi te aré ta norī hā 're sipizari za'ra, tiwasétē wi. Tiwasétē wi 're ūsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hā ti'rā nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ūhāiro na 're si'uza za'ra.

22 Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni-wapsi 'Re ūhāimana u'âsi mono, da'āma ūsipipo'ozéb āma hā Tiru āma duré Sido āma 're ūnahaimana wasétē za'ra mono norī ma, te te ūrob'manharī pipa zém nhipai u, te za te te 're aihā za'ra za'ētē za'ra wa'wa, 'Re ūhāimana u'âsi mono hā.

23 Duré Capana'u āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā e danhipai u aipire na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, ma tō asina 're ūrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ūhāimana u'âsi mono hā te te 're asāmra 'wa, dapē'ẽ 're dadâ'â u'âsi ne 're ūnahaimana za'ra mono zéb u. Marī dama ūmanharī waihu'u'õ hā asō'a za'ra

wa'aba, te dama 're ū'ab'manharī wē mono ne, duréihā Sodoma āma 're ū'dahāimana wasétē za'ra mono norī hā te āma 're pawaptob za'ra mono 'wa'âhā, aré si'utōrī õ di, ta norī hā. Rowē na te aré 're hāimana u'âsi za'ra.

²⁴ Niwapsi 'Re ū'hāimana u'âsi mono hā da'āma ū'sipo'ozéb āma hā Sodoma āma 're ū'dahāimana wasétē za'ra mono norī ma, te te ū'rob'manharī pipa zém nhipai u, te za te te 're aihā za'ra za'ëtē za'ra wa'wa, tō sena. — Āne ma tō Zezusi hā dama waihu'u, Capana'u āma 're ū'dahāimana za'ra mono norī ma hā.

²⁵ Tawamhā Zezusi hā te duré Timama ma mre:

— ū'mama, a hā Danhib'apito uptabi, hāiwa āma zama, ti'ai āma zama. A hā ma tō rowaihu'u pese 'wa norī wi 're ū'anhitō mo, roti ū'wē hā te te waihu'u za'ra tō da. Rowaihu'u prāi 'wa na 're ū'hāimana za'ra mono norī ma si, ma tō marī ū'wē hā 're ū'awaihu'u mo. Taha wa, wa ai'āma ū'wata, asōpru wa.

²⁶ Tane tō, ū'mama. Asima 're ū'awē mono zéb uwaibaba si, ma tō õ norī ma si 're ū'awaihu'u mo. — Āne Zezusi hā ma tō Timama ma mre.

²⁷ Taha wa, te duré wama nharī za'ra, ū'siré 're ū'wanomro mono norī ma:

— ū'mama ma tō ū'ma waihu'u, uburé 're ū'hāimana mono zé hā. Ni'wam norī hā si'uihā na te te 're ū'waihu'u za'ra mono õ di, 're ū'hāimana mono zém na hā. ū'mama si ma tō ti'ra na ū'waihu'u pese, 're ū'hāimana mono zém na hā. Duré dasi'uihā na ū'mama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. ū'wetési wa tō ū'mama hā waihu'u pese, 're ū'hāimana mono zém na hā. Te ū'sima 're ū'awē mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norī

ma si te 're awaihu'u, ta norī zama Īmama hā te te waihu'u za'ra da, 're īhāimana mono zém na hā.
— Āne ma tō wama waihu'u za'ra, Zezusi hā.

²⁸ Tawamhā Zezusi hā te oto uburé dama tinhā, āne:

— Marī īpire, da te 're 'wasari mono wamhā, te za 're dazadā'ā wairébé. Tane te duré a norī wa'wa hā 're asiwasutu u'āsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norī nhimirowasu'u hā 're ī'madā'ā pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherē, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Āne hā uburé 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā ma'āpé we īzō 're asōpré u'āsi aba mono. We īzō 're asōpré u'āsi aba mono wamhā, wa za te 're aipē'ē nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tō da oto.

²⁹ Wa hā īpē'ē na īnhimizawi pese uptabi di. Atāma īhāimanazé hā. Taha wa, ma'āpé ī'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono, ī'āma 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za aipē ī're aimā 're simi'wara 'wa.

³⁰ Marī īwapure, da te 're 'wasari mono wamhā, 're īdazadā'ā wairébé mono õ ne, te za aipē'ē wapu na 're anomro aba mo oto, īnhimiroti zarina si.

12

*Zudezu norī wa'utuzé wasu'u
Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5*

¹ Tawamhā wa norī hā sabadu na wa tō ro'rahāri za'ra ni Zezusi norī hā, buru nho wa'wai baba, zudezu norī te, romhuri zahārizém na. Tawamhā īsiré 're īwanomro mono norī hā mrap

te, wa tō aro 'rā ne hā da te 're ūzuri mono hā wa te wasima 'rānhinarī tridu 'rā hā, wa te huri mono da.

² Tawamhā parisezu norī hā te te āma wa'madā'ā za'ra wamhā, Zesusihi ma, te nharī za'ra, āne:

— E 'madā'ā za'ra āna, asiré 're ūnomro mono norī hā. Ta norī hā ma tō aro 'rā ne hā te te sima 'rānhinarī, sabadu na wawa'utuzém na nherē. Taha wa, wahī'rata nhimiroti hā ma tō āma upa za'ra, dawa'utuzé bātā na romhuri, wa te dawi 're ūsawi za'ra mono zém na roti hā.

³ Tawamhā Zesusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'éré hā 're sōré za'ra wa'aba mono ā bā, te te ūrob'manharizém na tisiré norī me, mra te te simroi wamhā.

⁴ 'Re ūhāimana u'āsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zéb u, ma tō āzé, apito Dawi hā. Sétré wamhā, ma tō 'mai'rē, ū'u'ēne hā. Ūsiré norī zama ma tō tihu, 'Re ūhāimana u'āsi mono ma, aré da te ūsa'ra hā. 'Re ūhāimana u'āsi mono, ma tō pisutu aré, da'āma romhuri'wa norī si ū'u'ēne hā te te 're huri mono da, sasedoti norī si. Tane nherē, ma tō 'mai'rēne za'ra, Dawi norī hā. Te te 'mai'rēne za'ra nherē, 'Re ūhāimana u'āsi mono hā te te siwi wē'ō za'ra õ di, ta norī hā.

⁵ E sasedoti norī wasu'u zama, 're sōré za'ra wa'aba mono õ di duré, 'Re ūhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ūrob'ui'éré na hā. Ta hā ma tō 're ūsoré za'ra wa'aba mo, tō. Taha wa, te za oto āma ūwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréihā ta norī hā ma tō te te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherē, 'Re ūhāimana u'āsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zéb āma. Tawamhā 'Re ūhāimana u'āsi mono hā romhuri zahārizém na romhuri hā te te dawi sawi nherē, te te 're

romhuri za'ra mono wamhã, ïwasédé hã te te ãma 're sa'ra mono õ di ta norã ãma hã, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono nherẽ.

⁶ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Înhimiroti hã pire uptabi di, duréi roti ma hã, 'Re îhâimana u'âsi mono nhorôwa ãma da'âma romhuri'wa norã hâimanazém na, danhimiroti ma hã.

⁷ Duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rob'ui'éré îbaihâ na hã, 'Re îhâimana u'âsi mono mreme na: "Asimizama hã ïma 're ïzata za'ra wa'aba mono zô, 're înhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina da'âma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ïsimia te 're aiwë za'ra wa'wa oto." ãne hã ãma waihu'u za'ra wa'aba wamhã, aré ïwasédé hã ãma sa'ra wa'aba õ di, ïsiré 're ïnomro mono norã ãma hã, marã ïwasédé hã te te 'manharã za'ra õ wa, ã bâtâ na.

⁸ Wa hã 'Re îhâimana u'âsi mono te te ïpisudu, dasiré ïpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ïpire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're ïapisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma siwasu'u za'ra, parisezu norã ma.

*Aibâ ïsimizu'rã're hã Zezusi te te ïpesezé wasu'u
Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11*

⁹ Tawamhã Zezusi hã ta norã hawi morã wamhã, zudezu norã te, rowahutuzéb u ma tô ãzé.

¹⁰ Tame te aibâ hã nhamra, ïsimizu'rã're hã. Tawamhã ni'wam norã hã ma tô sima wê za'ra, duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ïrob'ui'éré na hã sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te ãma upai wa, Zezusihi ãma ïwasédé hã te te ãma hiri za'ra da. Ma tô ãne siwi ãma sadanha, Zezusi hã:

— Dawa'utuzém na dapesezé hā romhuri zahârizém na hā, e Mozésihi nhimi'ui'éré zarina.
— Æne te ãma siwi sadanha.

¹¹ Tawamhā asa te tāma nharī za'ra, Zezusi hā:

— Pone'ërebâ hā aima 'maiħāimana aba wamhā, ab're 'rehâ wa, aiwi 'maiwaptā'ā aba wamhā, e te aré īmaiwazere 'wa, 'manho'reptui aba da hā. Te aré tō īmaiwazere 'wa, romhuri zahârizém na 'maiwaptā'ā nherē, pone'ërebâ hā.

¹² Duré, 'Re īħāimana u'āsi mono hā pone'ërebâ te te 're azawi pese mono nherē, pone'ërebâ zawi nhipai u, tāma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém na ni'wam norī hā marī te te dama 're 'manharī wē za'ra mono wamhā, duréihā 'Re īħāimana u'āsi mono nhimiroti zarina, te za tō te te 're 'manharī za'ra, te te ãma 're upa za'ra mono ãna, ta norī hā. — Æne te tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

¹³ Tawamhā īsimizu'rā're ma, te duré tinha, Zezusi hā:

— Ma'āpē, asimizu wahutu.

Tawamhā ma tō tinhimizu hā wahutu, aibâ hā. Te te wahutu wamhā, awa'awi ma tō tinhimizu pese apâ. īsimizu amo ne, wē di oto.

¹⁴ Tawamhā te te pese pari, ma tō parisezu norī hā wairé, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, da te dasiwi wîrī da, īsadawa parab za'ra.

'Re īħāimana u'āsi mono hā tāma romhuri'wa da, Zezusi te te īpisutuzé wasu'u

¹⁵ Tawamhā Zezusi hā ma tō sina waihu'u, parisezu norī te te sima ãma īroti za'ra zé hā te te siwi wîrī da. Taha wa, ma tō īħawi timorī za'ra. īħawi morī za'ra wamhā, da'ahâ na ma tō īsarina

ai'aba're ni. Tawamhā daro mono bâ 're morī ré, ma tō uburé dahâzé ré hā da'apese, Zezusi hā.

¹⁶ Te te da'apese parimhā, ma tō duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tō da.

¹⁷ Āne ma tō Zezusi hā sina da'azadawa uwati, duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono mreme na, Iza'iza hā īsadawa wasu'u 'rata 'wa te te āma īrob'ui'érrezé hā te te āma uwaimrami da. Āne duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré hā:

¹⁸ "Āhāta te īpisudu īma romhuri'wa da, te 're īsawi pese mono hā. Taha āma si wa āma 're ītoi u'āsi.

Taha ma, wa za īpē'ēzani hā tāma tisō. Tawamhā daro mono bâ te 're īda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te dama 're rowasu'u, da te 're īwaihu'u za'ra mono zéb da hā.

¹⁹ Ta hā awa'awi te te dama 're anharī mono õ di za. Āma 're īdawata za'ra mono zéb da hā, mreme 'rāihā na te te dama 're rowasu'u mono õ di za, sō'awimhā.

²⁰ Duré, buru teihi hā sihâpâ na 're simasa mono wamhā, e te za da te 're si'ē. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apâ 're simasa mono da. Tane duré, sib'aware na īāma 're īnomro mono norī ma, te te tāma 're rob'manharī wasétē za'ra mono õ di za, ta hā. Duré īro'ore hā ro'o nhib'aware nherē, da te 're īsimroi mono õ ne, sib'aware na īāma 're īnomro mono norī ma, te te tāma 're rob'manharī wasétē za'ra mono õ di za duré. Ta norī āma te za 're siwamri u'āsi za'ra. Tawamhā nimahā na si te za oto īsimipawapto wē zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te

're ūda'anho'reptui mono zém na hā, ūsitob'ru norī hā te te dawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra mono nherē, da te 're waihu'u za'ra mono tō da, te 're ūda'anho'reptui mono zé wasu'u hā.

21 Tawamhā daro mono bâ te za tō sena sô 're danhimipari za'ra, te te 're ūda'anho'reptui mono zéb zô."

Ãne duréihā 'Re ūhaimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hā, Zezusihi ãma hā.

Bezebuhu wasu'u
Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23

22 Tawamhā Zezusihi tême, ma tō aibâ hā dasiwi saprōni ni, wa'uburé te te 're pibui u'âsi mono wa, ūtob'a hā duré ūmreme'õ hā. Tawamhā Zezusi hā ma tō pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apâ. Te te rob'madâ'â wē di duré, aibâ hā.

23 Tawamhā da'ahâ na ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te dasima nhariñ za'ra ni, ãne:

— Até õ hā apito Dawihi nhihudu, sô 're ūwanhimipari za'ra mono. — Ñne te dasima ãma romnomri za'ra ni.

24 Tawamhā ãne na parisezu norī te te dawa-pari za'ra wamhā, ma tō sima nhariñ za'ra, ãne, ta norī hā:

— Õ hā Bezebuhu zadawa para, ma tō wa'uburé hā te te dama 're anhamra, wa'uburé norī nhib'apito zadawa para. Bezebu hā ti-waihu'u pe hā te te tâma 're sômri mono õ 'wa'âhā, aré te te dama 're anhamra waihu'u mono õ di, wa'uburé hā. — Ñne ma tō parisezu norī hā Zezusihi nhimiromhuri na sima rowasu'u za'ra.

25 Tawamhā te te āma ūrosa'rata wasétē za'ra na, ma tō sina waihu'u za'ra, Zezusi hā. Taha wa, te ãne tāma āma romnhimiré'ē za'ra:

— Danhib'apito nhib'a'uwe norī hā 'râwim nherē, oto sisada 're simasa mono wamhā, te aré 're si'uprosoi. Duré 'ri nho'ōmo āma 're ūdahâimana za'ra mono norī hā sisada 're hâimana za'ra mono wamhā, te aré 're si'uprosoi. Duré dasisānawā nherē, 'râwi dasisada 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhā, te aré 're dasi'uprosoi, 'râwim nherē.

26 Tane duré, wa'uburé norī hā Satanasihi nhib'a'uwe, simisutu 're hâimana za'ra mono nherē, dapē'ē hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhā, te aré sisada 're hâimana za'ra, wa'uburé norī hā. Tawamhā sisada 're sipo'o za'ra mono wa, te aré wara sina 're si'utōrī, Satanasihi nhib'a'uwe norī hā. Æne, ūma ūnhari za'ra wa'aba zéb zarina, Bezebuju zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'âhā, 'râwim nherē, te aré tō sisada 're simasa. Taha zarina, te aré tō ta norī hā 're si'uprosoi.

27-28 Ma tō ūma ūnhari za'ra wa'wa, Bezebuju zadawa para wa'uburé te dama 're ūanhamra mono na. Asiré norī hā bétē. E 'wa sadawa para, te bétē wa'uburé norī hā te te dama 're sâmra, ta norī hā. E Bezebuju zadawa para. Mare di. E Bezebuju zadawa para wa'uburé te te dama 're ūsâmra mono na, ma tō dama 're ūwasu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. Æne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma tō āma ūupa za'ra wa'wa, ūma ūnhari za'ra wa'aba zém na hā, Bezebuju zadawa para, wa'uburé te dama 're ūanhamra mono na. 'Re ūhâimana u'âsi

mono pẽ'ẽzani zadawa parap si, wa tõ te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ïwaihu'u za'ra wa'wa, tõ sena 'Re ïhâimana u'âsi mono, ai'âma 're ïsib'a'uwe za'ra wa'aba mono zéb da, te te ãma ïsâna'rata na hã.

29 — Ni'wa hã aibâ ïsiptete nhorõwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi õ ré, ïsimarî hã te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, aibâ ïsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za ïsimarî hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tâma ïromnhimi'wara hã.

30 — Ni'wam norî hã ïwë'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norî hã te ïzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norî hã 'Re ïhâimana u'âsi mono u, te 're ïda'anhimroi mono ne, te te 're danhimroi mono õ wamhã, ta norî hã te 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti, te te 're dazatôrî za'ra.

31 Taha wa, wa za duré ãne aimâ waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te 're 'manharî za'ra mono nherë, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma da te 're wasétê za'ra mono nherë, dawasétê na tâma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, tâma waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ïapari mono zéb da hã, te te oto da'âma 're ab'madâ'â tõ mono da. Tane nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ãma, da te 're wasétê za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za oto. Te za te te da'âma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

32 Duré ni'wam norî hã dasiré ïpoto ãma te te ï'âma 're wasétê za'ra mono wamhã, oto tiwasétê na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhã, tâma waihu'u pese di, ãne hã ïwasédé hã te te tâma 're pari za'ra mono da, te te oto ãma 're 'madâ'â tõ za'ra mono da. Tane nherë, ni'wam norî hã 'Re ïhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani

āma te te 're wasétē za'ra mono wamhā, te za õhō na īwasédé hā te te āma 're 'mādā'â u'âsi za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā. — Āne na ma tō tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

Rowede īwē wasu'u, rowede īwasétē wasu'u me Rucasi 6.43-45

³³ Tawamhā Zezusi hā ma tō duré tāma romnhimiré'ē za'ra, rowede īwē na. Rowede īwasétē na ma tō duré tāma romnhimiré'ē za'ra, parisezu norī āma. Āne te tāma āma romnhimiré'ē za'ra, parisezu norī ma:

— Rowede hā wē wamhā, te za 're 'rāi wē u'âsi za'ra. Rowede hā wasétē wamhā, te za duré 're 'rāi wasétē u'âsi za'ra. Rowede, 're īrā za'ra mono zéb zarina te za āma waihu'u za'ra ni, rowede īwē na, duré rowede īwasétē na hā.

³⁴ A norī wa'wa hā te wahi ne 're anomro aba mo. Dapē'ē 're, da te 're īrosa'rata za'ra mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasétē na 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, marī īwē na 're aimreme zusi waihu'u aba mono õ di. Aipē'ē 're, 're īrosa'rata wasétē za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marī īwasétē na si 're aimreme zusi aba mo, a norī wa'wa hā.

³⁵ Ni'wa hā 're morī wē wamhā, tipē'ē 're tinhimirosa'rata wē hawim na te za 're mreme wē u'âsi. Duré ni'wa hā 're morī wasétē wamhā, tinhimirosa'rata wasétē hawim na te za duré 're mreme wasétē u'âsi.

³⁶ — Tō sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re īhāimana u'âsi mono, za da'āma īsipo'ozéb āma hā dahāiba mono bâ te za tāma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata āna marī īwasétē na te te dama 're īnharī za'ra mono zém na hā.

37 Taha wa, ti'ab ré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'ama ĩsipo'ozéb ãma hã. Ti'ab ré, marĩ ĩwẽ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwësämri za'ra wa'wa. Duré, marĩ ĩwasété na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwë'õ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Äne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirõmo za'ra, parisezu norî ma.

*Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me
Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32*

38 Tawamhã parisezu norî hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norî me, ma tô Zezusihi ma, nhari za'ra, äne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wẽ za'ra ni, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã aiwaihu'u pese na wanho'a 'manharĩ da, wa te 'madâ'â za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para dama 're ĩab'manharĩ mono na, sena na wa te ãma aiwaihu'u za'ra da. — Äne te Zezusihi wi waptérë za'ra, ta norî hã.

39-40 Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nhari za'ra, äne:

— Nimosi aipoto té wa'aba mono hã, ĩaihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, ma tô ĩwi ĩwaptérë za'ra wa'wa, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te 'manharĩ da, asõ'a za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te dama 're ĩab'manharĩ mono na sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherë, te 'manharĩ õ di za, ãhãna. Äne si wa za a'â aima waihu'u za'ra

wa'wa. Duréihā Zona hā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā si'ubdatō ma tō bâdâ hā āma ai'utō, tebe īsa'ētē di'i 're, hāimana ré hā. Taha parimhā, ma tō 'Re īhāimana u'âsi mono hā sō'reptu. Â zada'rē u ma tō īré 'rāiwatobro, rob u, tebe hā, Zonahā ré. Tane duré, wa hā dasiré īpodo hā si'ubdatō bâdâ hā te za īāma ai'utō, īdā'ā wa, ab're 're īnomro ré hā. Taha parip si, wa za duré hāiwa'udu, apâ. Āne wapsi, te za īwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'âsi mono hawi we īmorī na sena na oto īwaihu'u za'ra wa'aba da.

⁴¹ Niwamhā 'Re īhāimana u'âsi mono, za da'āma īsipo'ozéb āma hā, duréihā Niniwé na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're īdasí'ubumroi mono norī hā te za asada tihāimana za'ra wa'wa, aiwasédé hā te te ai'āma hiri za'ra wa'aba da, 'Re īhāimana u'âsi mono nho'a. E marī wa. Duréihā Zona hā 'Re īhāimana u'âsi mono te te tāma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhā, ma tō te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tō ta norī hā tiwasétē wi 're sipizari za'ra. Zonahā nhimiroti hā pire nherē, īsipai u īnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherē, a norī wa'wa hā īzaze za'ra wa'aba õ di, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina we atēme īmorī aba na hā. Taha wa, te za tō īuwaibaba aiwasédé hā ai'āma sa'ra wa'wa, Niniwé āma 're īdasí'ubumroi mono norī hā.

⁴² Niwamhā 'Re īhāimana u'âsi mono, za da'āma īsipo'ozéb āma hā, duréihā danhib'apito sipi'õ hā Saba na romnhisi āma te te 're īda'ab'madâ'â mono hā te za duré asada tihāimana 'wa, aiwasédé hā te te ai'āma hiri za'ra wa'aba da, 'Re īhāimana u'âsi mono nho'a. E marī wa. Ta hā duréihā romhā uptabi nherē, ma tō wi, apito Saromahā u, īsimiroti hā te te wapari da, īsimiroti hā dahāimanazém na

rowaihu'u na hā wē uptabi wa. Taha nhimiroti hā pire nherē, ūsipai u ūnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherē, ūnhimiroti hā aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tō ūwaibaba aiwasédé hā ai'āma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hā.

*Wa'uburé norī, da'āma 're ūsōrōwa za'ra mono
zé wasu'u*
Rucasi 11.24-26

43-44 — Āne wa za duré aima āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa. Āté wa'uburé hā te za aibâ hawi 'maiwatobro. Watobro wamhā, a'ubuni wi te za 're mo, rob'rē na. Tawamhā dazô 're rītī baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinhā: “Ūnhorōwa 'rata u, wa za apâ mo, āma 're ūnhorōwa u'āsi mono da oto, ūpē'ē 'remhā.” Āne te za sima tinhā. Tawamhā apâ te za oto mo, aibâ u, ūpē'ē 're apâ sébré da. Tawamhā ūhawi watobro haré, te aré hâiba baba na 're hâimana, 'ri hā baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ūsimasa mono ne, duré 'ri paramhā robza'ra wē u'āsi 're ūromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wē di, aibâ hā apâ āma 're ūsōrōwa mono da hā.

45 Tawamhā tisiré norī zō te za mo wa'uburé hā, si'u āma 're sōrōwa za'ra mono da. Tawamhā te za ūtēme ūwisi za'ra, 7 na ūhâiba za'ra hā ūsipai u ūwasétē uptabi za'ra hā. Tawamhā siré te za tō āma 're sōrōwa za'ra, aibâ āma. Aibâ ma, tâma rowē prâ ti aré, wa'uburé misi, āma 're sōrōwa mono ré hā, ūpē'ē 'remhā. Ahâ na oto ūwa 're hâimana za'ra mono wa, tâma rowē õ uptabi di oto. Tane duré, a norī wa'wa hā aima 're rowē prâ za'ra wa'aba mono di aré. Tane nherē, aiwasétē wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu

ĩzazei ãna 're aihâimana wasétē u'âsi za'ra wa'aba mono wa, aima 're rowë ō uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, parisezu norī ma, rowahutu'wa norī ma zama.

*Ze zusi hi na wasu'u, ĩno norī wasu'u me
Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21*

46 Tawamhā Zezusi hā te te dama rowasu'u ré, ma tō ĩno norī hā ĩtēme aihuatu, tina me. Tawamhā rowi simasa wamhā, ma tō da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi ma, da te 'mairowasu'u da, ĩtēme watobro za'ra da, rob u.

47 Tawamhā Zezusihi ma, ma tō 'mairowasu'u ni, ãne:

— Ano norī hā te rowi asô aimasa, ana me. Te sima aiwē za'ra, marī na te te aima rowasu'u za'ra da.

48 Tawamhā Zezusi hā ma uburé dama waihu'u, ãne:

— E 'wa hā ĩna. E 'wam norī hā ĩno norī. — Āne hā ma dama waihu'u, Zezusi hā.

49-50 Tawamhā tinhiptōmo na ĩsiré 're ĩwanomro mono norī hā te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:

— Āhāta, ĩna. Āhāta ĩno norī. Āhāta ĩhidiba norī. Ni'wam norī hā ĩmama, hâiwa ãma 're ĩsämra mono hā te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina, te te tāma ãma 're ĩuwaimrami za'ra mono norī si, ta norī hā ĩno, duré ĩhidiba, duré ĩna. — Āne ma tō Zezusi hā dama siwaihu'u, (da te waihu'u za'ra dai ō nherē).

13

*Amnho potozé wasu'u
Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8*

¹ Tawamhā tō taha bâtâ na ma tō Zezusi hā watobro 'ri hawi, īsō'ui u morī da. Tame ma tō nhamra, īsō'u zaihâ na, te te dama rowahutu da.

² Tawamhā da'ahâ uptabi na ma tō ītēme dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahâ uptabi na da te dasiwi uirī wa, ma tō uba're wa dawi ãzé, Zezusi hā. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhā īsō'u zaihâ na te ī'rata aimasam ni.

³ Taha wa, te Zezusi hā tinhimiromnhimire'é na dama rowahutu, ãne:

— Aibâ hā te buru u mo, ti'ai hâibâdâ wa, amnho hā te te anhamra mono da, poto mono da.

⁴ Tawamhā, amnho hā te te anhamra mono wamhā, nima norī hā bâdâdi zababa ma rere'e. Tawamhā sire hā ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré.

⁵ Êtē nhisiwi ma duré nima norī hā rere'e. Ti'ai baihâire di, ëtē nhisiwimhā. Ti'ai baihâire wa, ma tō 'wanhipré su'u, amnho hā.

⁶ Tawamhā bâdâ hā oto 'râi'watobro wamhā, rowa'ro wa, ma ro'wanhipré hā ti'wanhipré 'ré za'ra, īsari hā te te rowa'reí mono õ wa.

⁷ Nima norī hā ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhā siré ma tō 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhā, ma te te ubu, wab'ru hā. Taha wa, 'râi mono õ di, ta norī hā.

⁸ Ti'ai wě wa, ma duré nima norī hā rere'e. Tawamhā, oto 'wanhipré 'râihâ mono wamhā, ma tō ti'râ za'ra. 'Râi mono wamhā, nima niwîmhā 'râi ahâ prâ ti, amnho hā. Duré nima niwîmhâ 'râi

ahâ di. Duré nima niwîmhâ 'râi pese uptabi di. — Äne na ma tô Zezusi hâ dama äma romnhimiré'é.

⁹ Tawamhâ äne na ma tô duré dama äma 'râsutu, tinhimiroti na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhâ, ma'äpé ïwapari pese za'ra wa'aba, ïnhimirowasu'u na hâ waihu'u za'ra wa'aba da. — Äne ma tô dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

Romnhimiré'é na si, Zezusi te te dama 're ïrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10

¹⁰ Tawamhâ wa norî hâ ïsiré 're ïwanomro mono norî hâ wa tô Zezusihî u ubumro ni. Tawamhâ äne, wa oto wasiwi sadanharî ni:

— E marî wa, te romnhimiré'é na si dama 're ïrowahutu mo. — Äne, wa wasiwi sadanharî za'ra ni, wa norî zama, wa te waihu'u za'ra õ wa.

¹¹ Tawamhâ Zezusi hâ te asa wama nharî za'ra, äne:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ a norî wa'aba ma si, ma tô aimâ waihu'u za'ra wa'wa, dama ïwaihu'u'õ hâ, da'âma 're ïsib'a'uwë mono zém na hâ, sô'awi te te dama waihu'u õ nherë.

¹² Ni'wam norî hâ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimirowaihu hâ te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhâ, taha zarina te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ sa'ëtë na tâma äma 're sôprub za'ra, te te aré äma 're ïrowaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherë, ni'wam norî hâ ïsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhâ, ta norî wi te za tinhimirowaihu hâ tâma waihu'u pese za'ra õ nherë, te te tiwi 're awaibu 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ, te te aré äma 're ïwaihu'u za'ra mono zé hâ.

13 Īnhimiromhuri hā datōmo na da te 're 'madā'â za'ra mono nherē, te taré da te 're 'madā'â za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré īnhimiroti hā dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherē, te taré da te 're wapari za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono ãna. Taha wa, wa romnhimiré'ē na si te dama 're rowasu'u.

14 Duréihā Iza'iza hā, 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō da'āma rob'ui'éré, za da'āma 're īromhāimana mono zém nā hā. Taha wa, ãhāna ma tō da'āma uwaimra. Āne duréihā īsimi'ui'éré hā, 'Re īhāimana u'âsi mono mreme na hā:

"Īnhimiroti hā dapo're na da te 're wapari u'âsi za'ra mono nherē, taré te za da te 're wapari za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré īnhimiromhuri hā datōmo na da te 're 'madā'â u'âsi za'ra mono nherē, taré te za da te 're 'madā'â za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono ãna.

15 E marī wa. Dapē'ē 're, da te 're īrosa'rata za'ra mono zé hā sitom haré te za īré 're dahāimana u'âsi za'ra, da te ī'āma 're rosa'rata wē za'ra mono õ wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahāimana za'ra, īnhimiroti hā da te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré datōmo sitom haré te za 're dahāimana za'ra, īnhimiromhuri hā dama 'madā'â zei õ wa.

Ānei õ 'wa'âhā, te aré īnhimiromhuri hā da te 're 'madā'â ze za'ra, datōmo na. Te aré duré da te 're wapari ze za'ra, īnhimiroti hā. Te aré duré da te 're īwaihu'u pese za'ra, dapē'ē 're, da te ī'āma 're rosa'rata wē za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ītēme 're dasipizari za'ra, dawasétē wi hā. Tāwamhā

dahâzé wa, da te 're ïdapese za'ra mono ne,
wa aré dawasédé hã te dama 're apari, te
da'ama 're ab'madâ'â tõ mono da oto."

Ñne duréhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na
rob'ui'éré hã.

¹⁶⁻¹⁷ Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norí ma,
te oto nhari za'ra, Zezusi hã:

— A norí wa'wa hã ïnhimiromhuri, atõmo na
're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tõ
ï'ama ïwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ïnhimiroti
hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono
wamhã, ma tõ duré ï'ama ïwaihu'u pese za'ra
wa'wa. Taha wa, aima 're rowẽ uptabi za'ra
wa'aba mono di, a norí wa'aba ma si. Tô sena
wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréhã 'Re
ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'rata 'wa norí
hã duré ïsimiroti 'madâ'â pese 'wa norí hã te aré te
te sima 're wẽ uptabi za'ra, ïnhimiromhuri na 're
ï'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â
za'ra mono da. Ma tõ duré aré te te sima 're
wẽ za'ra, ïnhimiroti na 're ïwapari za'ra wa'aba
mono zé hã te te 're wapari za'ra mono da. Taha
wa, a norí wa'aba ma si, aima 're rowẽ uptabi
za'ra wa'aba mono di za. — Ñne hã ma tõ wama
waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Amnho potozém na ïsimiré'ezé hã, Zezusi hã
sõ'awi te te dama ïwaihu'uzé wasu'u
Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15*

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tõ duré wama
waihu'u za'ra:

— Ma'apé, ïwapari pese za'ra wa'aba. Ähãna wa
za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém
na te ãma ïsimiré'ezé hã waihu'u za'ra wa'aba da.

¹⁹ Amnho hã aibâ te te ï'anhamra mono hã, 'Re
ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u.

Ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono, da'âma 're īsib'a'uwe mono zé wasu'u hā, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, te te âma 're rosa'rata ze za'ra mono õ wamhā, te te âma waihu'u pese za'ra õ di za. Ta norī hā amnho hā bâdâdi zababa īrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Amnho hā sire te te īuprosi mono ne, te za īwasétē uptabi hā ītēme 're simasisi za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā tipo're na taré te te 're īwapari za'ra mono hā te te tiwi 're awaibui mono da, Wa'uburé hā.

20 Duré ni'wam norī hā aiwa amnho hā ētē nhisiwi, ti'ai baihâire wa īrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā te te 're wapari za'ra mono wamhā, amnho hā ti'ai baihâire wa īpoto su'u mono ne, te ta norī hā awa'awi te te âma 're saze za'ra, to sina.

21 Tane nherē, īsadawa wasu'u hā te te 're saze za'ra mono wa, da te tâma 're īrob'manhâri wasétê za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono wamhā, te za sazei utōrī za'ra. Amnho hā ti'ai baihâire wa, īrere'e mono hā sari õ wa, īwanhipré 'ré mono ne, te za romhutu na sazei utōrī za'ra, ta norī hā.

22 Duré ni'wam norī hā aiwa amnho hā wab'ru wazari īrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Wab'ru hā ro'wanhipré siré 'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, īrā za'ra õ ne, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, īwē hā te te 're 'manhari za'ra mono õ di za, ta norī hā. Tihâimanazém na si te za sina 're hâtâ'â u'âsi za'ra. Duré danhibro pe hā wē uptabi newa te za taha zô si te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Taha wa,

amnho 'wanhipré hā ū'rā za'ra ū ne, 're nomro wē mono ū di za, ta norī hā.

23 Duré ni'wam norī hā aiwa amnho hā ti'ai wē wa ūrere'e mono ne, te za 're hāimana za'ra. Ta norī hā 'Re ūhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono wamhā, te za te te sima 're wē uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhā, rowede ū'rāi pese uptabi ne, te za wē u'âsi 're hāimana za'ra, ta norī hā. — Æne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, te te da'âma ūromnhimiré'ezé hā.

Wab'ru hā rob're ūwē wazari, ūpoto mono zé wasu'u

24 Tawamhā Zezusi hā ma tō duré wama âma romnhimiré'ezé za'ra, Æne:

— 'Re ūhāimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwē mono zém na, wa za oto aimâ romnhimiré'ezé za'ra wa'wa, Æne. Aibâ hā tiburu na ma tō amnho potozé ūwē hā te te a're, amnho hā tâma 'rā da.

25 Tawamhā nimahā na barana danhotō mono ré, ūsitob'ru hā ma tō ūburu u mo. Wab'ru hā ma tō te te a're, amnho ūwē wazari. Te te a're mono pari, ma tō apâ mo.

26 Tawamhā rob're hā ma tō prédu. Taha wa, ma tō 'rā. 'Rāi mono wamhā, dama 'madâ'â pibu pese di oto, wab'ru hā ūwazari ūpoto mono na hā.

27 Tawamhā buru tede'wai ma, romhuri'wa norī hā ma tō ūtēme aihutu. Ūtēme sihutu wamhā, Æne te tâma rowasu'u za'ra: "Apito, oro amnho hā ūwē si aiburu na a're mono za, ma wab'ru hā ūsiré 'wanhipré.'" Æne te âma siwi sadanha, buru tede'wa hā.

28 — Tawamhā buru tede'wa hā te asa tāma nharī za'ra, ãne: "Ni'wa hā ūruiwapari'wa, ma tō ãne ūma 'manha."

Tawamhā tāma ūromhuri'wa norī hā te siwi sadanha, ãne: "E ãne hā aima wē di, wab'ru hā uburé wa te ūsano mono da hā, tāma ropese da."

29 — Tawamhā asa te tāma nharī za'ra: "Tō'ā. Rob're hā ūrāi ré hā ūsu sano za'ra wa'aba tō da, taha wa, sano za'ra wa'aba õ di za a'â, wab'ru hā.

30 A'â simisutu siré prédu mono, roptehâri na da te 're ūsana'rata mono zéb u hā. Tawapsi wa za oto roptehâri na romhuri'wa norī ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehēne te te siwi sano mono da, te te duré wasisi mono da, unhamu u te te siwi sāmra da, si'unhamu da. Taha parip si, te za oto tehâri za'ra, amnho za'razéb u te te siwi sa'ra da, ūma."

— ãne na ma tō Zezusi hā ãma romnhimiré'ē, 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwe mono zém na hā, ãne hā sō'awib õ nherē.

*Motada nhamare wasu'u
Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19*

31 Tawamhā romnhimiré'ē na ma tō duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwe mono zém na, wa za duré aima ãma simiré'ē za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibâ tiburu na te te ū'a're hā.

32 Motada nhamare hā uburé romnhamare norī ma syryre nherē, oto prédu mono wamhā, uburé romnhamare, da te 're ūzuri mono hā te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'êtê wamhā, ūsu 'rowi te za si norī hā te te sima 're sasi za'ra. — ãne na ma tō duré Zezusi hā wama ãma romnhimiré'ē za'ra.

*Ĩ'u'ẽtẽ wapuzé wasu'u
Rucasi 13.20-21*

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tõ duré ãne na wama ãma romnhimiré'é za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ïhaimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwe mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ hã te za ï'u'ẽtẽ wapuzé hã syry na sa'wa, aro 'rã ne zu pese wazari, tridu 'rã zu pese wazari. Aro 'rã ne Zub'a si, sa'ẽtẽ uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ï'u'ẽne hã. Sa'ẽtẽ uptabi di za oto. ãne duré, 'Re ïhaimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwe mono zé hã. — ãne na ma tõ duré Zezusi hã ãma romnhimiré'é.

³⁴ Marĩ na te te dama ãma 're romnhimiré'é mono nherẽ, te te dama ãma 're arowasu'u mono õ di, Zezusi hã. Romnhimiré'é na si ma tõ te te dama 're rowasu'u.

³⁵ Duréihã 'Re ïhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ïrob'u'i'erézéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tõ romnhimiré'é na si te te dama 're rowasu'u, Zezusi hã. ãne duréihã ãma ïrob'u'i'eré siro hã:

"Te dama 're rowasu'u mono wamhã, wa za te dama ãma 're aromnhimiré'é.

Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhã dama ïwaihu'u'õ hã."

ãne duréihã 'Re ïhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ïrob'u'i'eré siro hã.

Wab'ru na ïsimiré'ezé hã, Zezusi hã sô'awi te te dama ïwaihu'u'uzé wasu'u

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tõ dawi mo. Dawi morĩ wamhã, ma tõ 'ri para u ãzé. Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tõ 'râwi ïtëme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— Ma'āpē wama waihu'u za'ra na. E marī na ma tō wab'ru na hā āma ūromnhimiré. E marī te wasu'u.

³⁷ Tawamhā Zezusi hā te asa wama nharī za'ra, ãne:

— Aibâ hā tiburu na amnho ūwē te te ū'a're mono hā, wa hā 'Re ūhaimana u'āsi mono zadawa para dasiré ūpodo hā, te ūwasu'u.

³⁸ Duré aibâ buru hā, daro mono bâ ti'ai wa, 're ūdahaimana za'ra mono hā te dawasu'u. Duré amnho ūwē hā uburé 'Re ūhaimana u'āsi mono, āma 're ūsib'a'uwe za'ra mono norī, te wasu'u. Duré wab'ru hā ūwasétē uptabi nhib'a'uwe norī, te wasu'u, Wa'uburé nhib'a'uwe norī hā.

³⁹ Duré buru tede'wa nhitob'ru hā wab'ru hā ūburu na te te tiwi ūazuri mono hā wa'uburé norī nhib'apito te wasu'u, tō ū hā. Duré da te 're ūroptehâri za'ra mono zé hā rob'rāsutuzéb āma za da'āma ūsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norī hā hâiwa āma 'Re ūhaimana u'āsi mono ma, romhuri'wa norī, te wasu'u.

⁴⁰ Wab'ru hā da te 're sano za'ra mono wa, unhamra u da te 're ūsâmra mono ne, te za dama ūtiromhâiba, rob'rāsutuzéb āma hā.

⁴¹ Wa hā dasiré ūpodo hā hâiwa āma ūma romhuri'wa norī hā wa za za we satōrī za'ra ti'ai u, marī ūwasédé hā da te 're ūmanharī u'āsi za'ra mono norī hā te te da'ubumro za'ra da, 'Re ūhaimana u'āsi mono nhib'a'uwe norī nhiti. Dawasédé hā da te 're 'manharī za'ra mono da, te te dama 're ūroti za'ra mono norī zama te za ubumro za'ra, hâiwa āma ūma romhuri'wa norī hā. Wab'ru hā da te 're ūsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, ūne haré.

⁴² Taha parimhā te za unhamra ro'o za'ëtë u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'āsi.

Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te oto 're robzépata za'êtë za'ra mono wa.

⁴³ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ïmadâ'â pese za'ra mono norñ si, te za pire na dama 're hâimana za'ra. Bâdâ hã daro mono bâ te te dama 're rob'uiwë za'ra mono wa, uburé da te 're ïmadâ'â za'ra mono ne, te za uburé da te 're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ïhâimana za'ra mono na, Wamama za oto da'âma 're ïsib'a'uwë mono zéb ãma hã.

Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'âpê ïwapari pese za'ra wa'aba, ïnhimiroti na hã. — Âne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

Êtê'ubuzi wasu'u

⁴⁴ Tawamhã âne te duré wama rowasu'u za'ra: — 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwë mono zém na, wa za duré aimâ ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne. Aibâ hã daburu na te te romhuri ré, ma tô ëtê'ubuzi ïwa'âbâ za'êtë uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te aré dawi ïsuwa hã. Te te sâmri wamhã, ma tô apâ dawi suwa tame, da te sâmri tõ da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tô uburé tinhicro hã dama wede, buru hã tô õ hã te te dawi uipra da, ëtê'ubuzi, ïwa ïnomro hã te te sima âri da. Âne 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwë mono zé wasu'u hã.

Êtêwaipo wasu'u

⁴⁵ — Âne duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwë mono zé hã. Aibâ hã ma tô sima wë, dasima danhipesezé hã ëtêwaipo ïwa'âbâ za'ënë hã te te dawi 'manhopëtë wa, te te sima uipra da, dama ïmadâ'â ze hã.

⁴⁶ Tawamhã ëtêwaipo ïwa'âbâ za'êtë uptabi hã te te 'masâmri wamhã, uburé tinhicro hã ma tô

dama wede, ëtëwaipo hã te te sima uipra da. Äne 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ïsib'a'uwe mono zé wasu'u hã. — Äne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî ma, wa te waihu'u za'ra da, sô'awib õ nherë.

Tepe mramizé wasu'u

47-48 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama rowasu'u za'ra, tinhimiromnhimiré'ê na:

— Äne hã duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwe mono zé hã. Tepe mrami'wa norî hã ma tô abazipara hã sô siwi time, ïsõ'ui wa. Te te siwi mei wamhã, ahâ na ma tô siwi âma 'mai'âri za'ra, îpoto mono bâ, tebe hã. Tawamhã tebe hã ahâ uptabi wamhã, ma tô abazipara hã siwi tisa, â zada're u. Tame ma tô oto tebe hã ïwë si siwi waibu, si'otô 're, te te 'manherë za'ra da. Tebe siwamnarî norî hã da te 're ïhuri mono õ hã ma tô taré siwi sâmra.

49 Tane te za dama tiromhâiba, rob'râsutuzéb âma hã. Hâiwa âma romhuri'wa norî hã te za we dazô ai'aba're ti'ai u, dawasété na 're ïdahâimana u'âsi mono norî si te te da'ubumro za'ra da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ïmadâ'â pese za'ra mono norî nhiti, te te dazani za'ra da oto.

50 Tawamhã unhama ro'o za'ëtë u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te 're robzépata za'ëtë za'ra mono wa. — Äne Zezusi hã te te wama âma ïfromnhimiré'ê za'ra zé wasu'u hã.

Mari ïté hã da te dasima 're ïsõmri za'ra mono zé wasu'u

51 Tawamhã Zezusi hã ma tô wazadanharî za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî hã:

— E ma tō asiwí ñwaihu'u 'wa, uburé te aimá ãma ñromnhimire'é za'ra wa'aba zé hã.

Tawamhã asa wa tãma nhariñ za'ra ni:

— Íhe. Wa tō waihu'u za'ra ni.

⁵² Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa za duré aimá ãma romnhimire'é za'ra wa'wa, ãne. Åté 'ri tede'wa te za marí ñwé hã te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're ñromnhimi'wara mono zém hawi, te te dama 're anhomri mono da. E tawamhã marí ñ'ratare si te za te te dama 're azani. Mare di. Marí ñtéb zama te za duré te te dama 're azani, te te dama 're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norí hã 'Re ñhaimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norí hã da'âma 're ñib'a'u wé mono zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhã, ta norí hã te za ñsimiroti ñtéb zama te te dama 're waihu'u za'ra, ñsimiroti 'rata me. — Æne ma tō wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, ñprédubzéb ãma da te dasiwi ñwé'ôzé wasu'u

Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30

⁵³⁻⁵⁶ Tawamhã Zezusi hã marí nhimiré'é na te te dama arowasu'u pari, ma tō mo, aré 're ñhaimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhã, te oto dama rowahutu, zudezu norí te, rowahutuzéb ãma. Tawamhã ñsimiroti hã da te wapari za'ra wamhã, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima ãma nhariñ za'ra ni, ãne:

— Õ hã wede'é na romhuri'wai 'ra. Ína nhisi hã, Mariza na ñisisi hã. Duré ñno norí nhisi hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasi. Ñhidiba norí hã te duré wa'rata 're haimana za'ra. E niha ma bété õhõ si uburé marí hã waihu'u, tiwaihu'u pese na te te dama 're ñrowasu'u mono zéb da hã, duré

marĩ dama ū'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ū'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. — Äne ma tô ãma dasima romnhoré za'ra ni.

⁵⁷ Taha wa, ma tô dasiwi wẽ'õ ni, Zezusi hã.

Taha wa, te Zezusi hã ãne dama tinha:

— 'Re ū'haimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro mono wamhã, ūsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ūsipti'ai ãma 're ū'haimana za'ra mono norĩ si, sô 're datob'uzu za'ra mono õ di, ūsipti'ai ãma wa. ūsisänawã norĩ zama, ūsôrôwa ãma 're ūsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hâiba wazé mono õ di. — Äne hã ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

⁵⁸ Tawamhã ūsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ wa, marĩ dama ū'manharĩ waihu'u'õ hã ahâ na te te dama 'manharĩ õ di, tamemhã.

14

*Zuwã Batita, da te ūbutu nhizârizé wasu'u
Marcus 6.14-29; Rucasi 9.7-9*

¹ Tawamhã apito Erodi hã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma te te 're da'madâ'â mono ré, ma tô Zezusihî wasu'u hã wapa.

² ūwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tô te te tâma 're ūromhuri za'ra mono norĩ ma rowasu'u, Zezusihî hâiba na:

— Zuwã Batita te dama 'rui wa, da te wîrî wa, apâ ūhâiwa'udu, ta hã. Taha wa, te tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ū'manharĩ waihu'u'õ hã.

³⁻⁴ Äne ma tô apito Erodi hã Zezusihî wasu'u na tâma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tô aré tinoi mro

zô rowasutu, Erodiza na pi'õ nhisi zô. Ìno nhisi hã Piripi na ïsisi hã. Zuwã Batita hã ma tô aré te te tãma're roti u'âsi, ãne: "Re ïhaimana u'âsi mono nhimiroti'rata na rob'ui'éré hã te te ãma roti õ di, asisãnavãi mro na aimro da hã. Tãma wẽ õ di, 'Re ïhaimana u'âsi mono ma hã." — Ñne ma tô te te tãma're roti u'âsi, Erodihi ma. Tane nherẽ, ma tô apito Erodi hã tinoi mro na tiwi ãma ai're. Taha wa, ma tô dama ti'ru, Zuwã Batita hã da te âri da, da te pawasisi da, duré da te sêrê da, dazazéb're.

⁵ Apito Erodi hã ma tô sima wẽ aré, te te dama 'ru da, Zuwã Batita da te wîrî da. Tane nherẽ, pahi di zudezu nori ma hã, Zuwã Batita hã 'Re ïhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa.

⁶ Tawamhã Erodihi waptã'ázém na ma tô dato hã dasiwi 'manharí ni. Tawamhã Erodizaha 'ra hã ma tô danho'a apese azarudu hã, apito Erodihi nho'a zama. Taha wa, te te 'madâ'â ze ti, apito Erodi hã.

⁷ Taha zarina, ma tô azarutu ma ropisutu, ãne:
— Tô sena, wa za uburé marí hã aima tisõ, asima ïwézéb uwaibaba, ïwi ïwaptérêzéb zarina.

⁸ Tawamhã ïna hã te te tãma ïrotizéb zarina, ma tô tiwi rowaptë, ãne:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ïsima wẽ, piza'a'renho'a wa, ïma hiri da, ãhãna awa'awi.

⁹ Taha wa, ma tô apito Erodihi wi tirobzei'õ. Tane nherẽ, sô ïhârâ nori nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô ãma tãma uwaimra, te te tiwi ïwaptérêzéb uwaibaba.

¹⁰ Ma tô dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwã Batitaha zô da'maimorí da, da te butu nhizâri da.

11 Da te butu nhizâri wamhã, ma tô oto siwi ti'â ï'rã hã, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhã ma tô tina ma ti'â oto, azarudu hã.

12 Tawamhã Zuwâhã siré 're ïnomro mono norî hã ma tô sô ai'aba're, ïhâiba zô, te te siwi âri da, te te siwi sêrë da, ab're 're. Taha parip si, te ai'aba're Zezusihi u, te te tâma rowasu'u za'ra da.

*Zezusi hã dasa te te dama ï'manharîzé wasu'u
Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwa 6.1-14*

13 Tawamhã Zezusi hã Zuwâhã wasu'u te te wapari wamhã, ma tô danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sâmra da. Tane nherë, nimomo ïsâmra na ïwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô darom hawi tawairébé ni da'ahâ na, ïsarina dasi'aba're da ïsõ'râmi, ti'ai baba.

14 Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wamhã, da'ahâ uptabi na ma tô da'ab'madâ. Te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô da'âma tipë'ezé, Zezusi hã. Taha wa, ïhâzé ré norî hã tame ïsi'ubumro norî hã ma tô apese.

15 Tawamhã hâiwahâ pesere, wa norî hã ïsiré 're ïwanomro mono norî hã wa tô ïtême ubumro ni, Zezusihi u. ãne, wa tô tâma nharî za'ra ni:

— Ma tô tihâiwahâ. ãme a'ubuni wi, wa wahâimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'âpé dama rob'ru na, 'ri wa'õtõ u dasi'aba're da, dasa hã da te dasima uipra za'ra da.

16 Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharî za'ra, ãne:

— Mare di. Dasi'aba'rei õ di za. A norî wa'wa hã te za dasa hã dama ï'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

17 Tawamhã wa duré asa tâma nharî za'ra ni, Zezusihi ma:

— Ŧ'u'ētē wapu hā 5 na te wama tihâimana za'rare. Duré pe'a hā maparanere. Ā norī si, umrore di.

18 Tawamhā Zezusi hā te oto wama 'ru za'ra:

— Ma'āpē we ūma waibui wa'aba, Ŧ'u'ētē wapu hā, duré pe'a hā.

19 Tawamhā te oto dama tinhā, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tō oto Ŧ'u'ētē wapu hā waibu, 5 na ūhâiba hā. Duré pe'a hā maparane. Tawamhā hâiwa u te ūré rob'madâ, Timama āma wata da, sôpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ē, Ŧ'u'ētē wapu hā. Ūsiré 're ūwanomro mono norī ma, ma tō wama sômri za'ra, wa te dama sômri za'ra mono da.

20 Tawamhā aihîni ma tō dasa hā huri ni. Ma tō da te 'mahâpârî. Tawamhā Zezusihî siré 're ūwanomro mono norī hā wa tō apâ si'ōtō 're, wa te sé danho'rada hā, Ŧ'u'ētē wē'ē hā pe'a wē'ē zama. 12 na si'ōno hā ūré hā, danho'rata ré hā. Si'ōtō 'remhā 'masisi di.

21 Aibâ norī hā 5 miu na ūhâiba za'ra hā ūsaihuri norī hā, aibâ norī za'rata si hā. Pi'ō norī hā duré ai'uté norī hā sa'rata ò di.

*Zezusi hā â nhisi baba ūmorîzé wasu'u
Marcus 6.45-52; Zuwā 6.15-21*

22 Tawamhā Zezusi hā ma tō wama rob'ru za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma, uba're wa, wanhisisi da, ūwana zara u wa te saprī za'ra da ūsô'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apâ da te ropéi mono da.

23 Te te dama rob'rui pari, te oto Zezusi hā mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mreme da. Tame siwaprosi sâmra ré, ma tō āma timara.

24 Taha ré, ūsiré 're ūwanomro mono norí hā wa tō â wa'wa u wahāimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tō â sisasi hā te te waré wabzuri za'ra uba're hā, rowa'u'u za'ēne hā ūsō'ōmoi baba te te rowapōri za'ra wa.

25 Tawamhā zahadu mara hā ré, te Zezusi hā watēme timori za'ra, â nhisi baba.

26 Tawamhā, wa te wasiwi 'madâ'â wamhā, wa tō tāma wapē'ewara za'ra ni, adâ watēme mori za'ra newa. Āne, wa wasima 'mahârâ za'ra ni:

— Ōhōta adâ'â hâiba warō, te wei watēme mo.
— Āne, wa wasima 'mahârâ za'ra ni. Tawamhā tāma wapahi za'ra wa, wa tō tāma wazadari za'ra ni.

27 Tawamhā awa'awi ma tō Zezusi hā wama si'mahârâ za'ra:

— Wa hā wa we atēme ūmorí 'wa. ūma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

28 Tawamhā Pedru te tāma tinhā, āne:

— Wanhib'apito, tō sena a hā wamhā, ma'āpē we ūzô aihârâ, â nhisi baba āma atēme ūmorí da, asabzéb u.

29 Tawamhā asa te tāma tinhā, Pedruhu ma:

— We aimorí pé, ūtēme.

Taha wa, ma tō uba're hawi watobro Pedru hā, â nhisi baba mori da, Zezusihu u.

30 Tawamhā â nhisi baba ūtēme mori wa, ma tō rowa'u'u za'ētē ma tipahi, Pedru hā. Taha wa, ma tō tizadari. Ma tō aré ãzé, â 'rowi. Te sina 'mahâ, āne:

— Wanhib'apito, ma'āpē ūnho'reptu na, ūdâ'â tō da.

31 Tawamhā awa'awi ma tō Zezusi hā pa'â, tinhib'rata na. Āne te tāma tinhā, Pedruhu ma:

— E niha ūzaze syry di. E marī da, ma tō 'rāwi ū'āma asiwawā, te aipawaptobzém na hā. — Āne ma tō tāma tinhā, Zezusi hā.

³² Tawamhā uba're 're ma tō tizasi zahuré, Zezusi norī hā Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tō rowa'u hā tiwa'u'utu.

³³ Tawamhā ūsiré 're ūwanomro mono norī hā wa tō āma wawata za'ra ni, Zezusihī āma. Āne wa āma wawata za'ra ni:

— Wanhib'apito, a hā tō sena 'Re ūhāimana u'āsi mono 'ra, te 're aimo. — Āne wa āma wawata za'ra ni.

Zezusi hā te te ūda'apsesezé wasu'u

Marcusi 6.53-56

³⁴ Tawamhā wa norī hā wa tō saprī za'ra ni, Zezusihī me, ūsō'u na. Wa te saprī za'ra wamhā, wa tō aihu tu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'ōmo nhisi u.

³⁵ Tamemhā ma tō dasiwi waihu'u ni, Zezusi hā. Taha wa, ma tō Zezusihī wasu'u na āma dasima da te ropé, 'ri wa'ōtō mono bâ, ti'ai 're dasi'rata 're ūdahāimana za'ra mono norī hā. Tawamhā da'ahā na ma tō ūhāzé ré norī hā ūtēme 'wasari ni.

³⁶ Tawamhā ma tō ūhāzé ré norī hā tiwi waptērē za'ra, ūza nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhā ūza nhisutu si te te nasi upi za'ra nherē, ma tō tizéptā'ā za'ra, uburé ūhāzé ré norī hā, awa'awi.

15

Zudezu norī hi'rata hāimanazé wasu'u

Marcusi 7.1-13

¹ Tawamhā parisezu norī hā, duré 'Re ūhāimana u'āsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama

rowahutu'wa norī hā ma tō ai'aba'rē Zeruzarē hawi, Zezusi hā te te siwi āma sadanharī da, zudezu norī hi'rata nhimiroti na. Āne te siwi sadanha, āma:

² — E niha asiré 're īnomro mono norī hā te te 'madâ'ā za'ra õ di, duréi wahi'rata norī nhimiroti hā. Ta norī hā 're saihuri mono õ ré, 're simisōi pese za'ra mono õ di. Āne wa, te ta norī hā wahāimanazé hā te te āma wawi 're upa za'ra.

³ Tawamhā asa te Zezusi hā tāma nhariž za'ra:

— E niha bâ bétē, a norī wa'wa hā 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti hā 're 'madâ'ā za'ra wa'aba mono õ di, te bétē asimiroti na si 'rāwi 're asi'madâ'ā za'ra wa'aba mo.

⁴ Duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono hā ma tō āne dama roti: "Aimama norī hā te za 're īwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama." Āne īsimiroti amo hā duré: "Ni'wam norī hā timama nherē, duré tina nherē, te te āma 're wasété za'ra mono wamhā, te za da te 're simro." Āne īsimiroti hā duréihā.

⁵⁻⁶ Tane nherē, te aimawi dama 're īroti za'ra wa'aba mo, āne: "Āté ni'wa hā te za sima rosa'rata, marī hā timama norī ma, te te sōmri da, te te āma pawaptob zahuré da. Tane nherē, te za tipē'ē na sima tinha: 'Ā hā 'Re īhāimana u'āsi mono te hā.' Āne wamhā, timama norī ma, te te sōmri zahuré õ di za, te te āma pawaptob zahuré da." Āne te dama 're īroti wasété za'ra wa'aba mo. 'Rāwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti hā asiwí 're īwē'õ za'ra wa'aba mo.

⁷ A norī wa'wa hā aihāimana si'ahâ za'ra wa'aba di. Duréihā Iza'iza hā ma tō ī'uwaibaba ai'āma rob'ui'éré sirōmo za'ra wa'wa, za 're ī'aihāimana za'ra wa'aba mono zém na hā. 'Re īhāimana u'āsi

mono mreme na ma tō ãne na ai'ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra wa'wa:

⁸ "Ó norĩ hã tō sena newa, te timreme na si taré ũ'ama 're wata za'ra. Tane nherẽ, te tipẽ'ẽ 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ū'upana.

⁹ Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ūnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di, ta norĩ hã ũ'ama 're ūwata za'ra mono zé hã."

Ãne ma tō ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ūhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, duréihã. — Æne ma tō Zezusi hã tāma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Dasa hã da te 're huri mono wa, dasa na dawasédé, da te 're ū'manharĩ za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 7.14-23

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tō sima dazô hâ, ūsimirowasu'u hã da te wapari za'ra da. Æne te dama tinha:

— Ma'ãpé, ūwapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da, ãma.

¹¹ Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, dapẽ'ẽ 're, 're sisisi mono wamhã, taha na 're dasiwasétê za'ra mono õ di za 'râwi. Dapẽ'ẽ hawim na danhimirosa'rata wasétê zarina, da te dasima 're nharĩ wasétê za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasétê za'ra, 'râwi. — Æne ma tō Zezusi hã dama waihu'u.

¹² Tawamhã wa norĩ hã ūsiré 're ūwanomro mono norĩ hã wa tō ūtème ubumro ni, Zezusihu u, wa te wasiwi ãma sadanhari za'ra da, ãne:

— E ma tō asina ūwaihu'u za'ra. Parisezu norĩ hã ma tō aimreme hã siwi wẽ'õ pese za'ra.

13 Tawamhā Zezusi hā te asa wama āma romnhimiré'ē za'ra, parisezu norī āma:

— Ōmama hā hāiwa āma 're ūsāmra mono hā rob're te te ū'a're'ō hā taha si te za uburé te te 're aza'o'o.

14 Parisezu norī āma 're aihâtâ'ā za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihâ na 're hāimana za'ra mono. Ni'wa hā te za tisiré hā saprō, ūtob'a zahuré hā. Te te saprōni wamhā, te za ab're 're siré tiwaptā'ā zahuré. Tane te parisezu norī hā tob'a ne te te 're danhimro. — Āne ma tō Zezusi hā wama āma romnhimiré'ē za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

15 Tawamhā Pedru te āma 'mahâ, Zezusi hā:

— Ma'āpē āma wama rowasu'u za'ra na, taha na āma ūromnhimiré'ē na hā wa te waihu'u za'ra da.

16 Tawamhā Zezusi te asa wama nharī za'ra:

— E niha a norī wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bétē.

17 Dasa hā da te 're huri mono wamhā, taré te za dadub 're, 're sisisi. Taha pari, te za duré apâ 're wairébé, dahâiba hawi.

18 Tazahā, dapē'ē hawi da te 're ūsani za'ra mono na si, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra.

19 Dapē'ē 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hā uburé da te 're 'manharī za'ra, dasipârī hā, duré dasina danhimisaihuri hā, duré marī na danhimisaihuri hā, duré dazadawa nhipe hā, duré da te da'āma 're ūwasété za'ra mono hā.

20 Āne uburé dapē'ē 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hā da te 're 'manharī za'ra. Tane nherē, danhimisoi ãna 're dasaihuri mono wamhā, āma 're dasiwasété

waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — Æne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra.

Pi'õ hā zudezu'õ 'ra, Zezusi hā te te ūpesezé wasu'u

Marcusi 7.24-30

²¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi niwī, Sido na 'ri nho'õmo nhisi niwīb zama.

²² Tame sāmra ré, ma tō pi'õ zudezu'õ hā ūtēme wi, Cana'ā norī siré hā, ta niwī 're ūsāmra mono hā. Ūtēme wisi wamhā, ma tō 'mahā, Æne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'āpē ūlāma aipē'ēzé na. ūra sipi'õ, wa'uburé ré 're hāimana u'āsi mono wa, te te 're robzépata za'ētē u'āsi.

²³ Tawamhā Æne na pi'õ te te 'mahārā nherē, te te sada'ābā õ di asa, Zezusi hā. Tawamhā wa norī hā ūsiré 're ūwanomro mono norī hā wa tō ūtēme ai're za'ra ni, Zezusih u. Æne, wa tō tāma 'ru za'ra ni:

— Ma'āpē pi'õ satōrī apā, wa hawi morī da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab'mahārā, mreme 'rāihā na.

²⁴ Tawamhā Zezusi te wama nharī za'ra, asa:

— Pone'ērebā 're ūsimani za'ra mono norī zō si, ma tō we ūmama hā ūzatō, Izarazéhé nhihudu norī zō si.

²⁵ Tawamhā Æne na Zezusi hā te te rowasu'u wamhā, ma tō pi'õ ūtēme mo. Ma tō hi'rātitō ūpapara aime. Tawamhā te tāma tinhā, Æne:

— Apito, ma'āpē ūlāma aime na.

²⁶ Tawamhā Zezusi te tāma tinhā:

— E 're dasaihuri mono ré, te za dasa hā da'ra wi, da te 're waibu, wapsā ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. Æne hā ūuwaibaba õ di.

— Æne te Zezusi hã pi'õi ma ãma romnhimiré'é, zudezu'õ norí ãma hã, sõ'awib õ nherẽ.

27 Tawamhã pi'õ hã te duré asa tãma tinhã, ãne:

— Apito, tô ïbâ ma tane hã ïma ïwaihu. Tane nherẽ, wapsã hã wedeza zahâpâ ïtede'wa sai'a'a hã te za te 're huri, ïsa'hâpâ 're ïrere'e mono hã.

28 Tawamhã pi'õi mreme te te wapari wamhã, te tãma tinhã, Zezusi hã:

— Pi'õ, wa tô aiwaihu'u, aima ï'umnhasi za'ëtë na, ïwi ïwaptërézéb zarina te aima ï'manhari da hã. Taha wa, wa za aima ãma uwaimra, tô. — Æne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, pi'õi ma. Tawamhã ãne te te tãma nharí wi, ma tô wa'uburé hã ï'ra sipi'õi hawi watobro. Taha wa, ma tô tipese oto.

Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te ïda'apsezé wasu'u

29 Tawamhã ta hawi te oto mo Zezusi hã, Darireza na ïsõ'u zapoto nhisi u. Ta hawi te dure sa'a u mo, sa'a nhisiwi sãmra da.

30 Tame sãmra ré, ma tô da'ahâ uptabi na ïtëme aihutu ni. ïhâzé ré norí hã ma tô ïtëme da te simro, ïmorí'õ norí hã, duré ïtob'a norí hã, duré ï'râtëire norí hã, duré ïmreme'õ norí hã. Uburé siwa'ru ma tô ïhâzé ré norí ãma dasito, ïpapara da te sôré da. Tawamhã uburé ma tô da'apse, Zezusi hã.

31 Tawamhã ïmreme'õ norí hã ma tô mreme wairé. Duré ï'râtëire norí hã ma tô timorí wẽ za'ra. ïmorí'õ norí hã para na te oto 're nomro. ïtob'a norí hã te duré rob'madâ'â za'ra oto. Tawamhã ãne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma, ma tô duré ãma tawata za'ra ni, Izarazéhé nhipudu norí nhib'apito ãma.

*Zezusi hā dasa te te dama ū'manharižé wasu'u
hāiba amo*

Marcusi 8.1-10

³² Tawamhā Zezusi hā ma tō ū'siré 're ūwanomro mono norī zō sima wazō tihārā za'ra. Tawamhā te wama nharī za'ra, ãne:

— Āhāna ū'rata dasi'ubumroi ré, ma tō dasa hā dawi ai'utō, bādā si'ubdatō da'āma si'utōrī wa. Taha wa, da'āma ūpē'ēzé di, wa hā. Dasai õ nherē, te dama rob'rui waihu'u õ di, apâ da te ropéi mono da hā. Danhib'aware wa, bādādi wa, dawi robra za'ra õ'umnhasite, te dama rob'rui waihu'u õ di.

³³ Tawamhā wa norī hā ū'siré 're ūwanomro mono norī hā wa tō wasiwi sadanharī ni, Zezusi hā:

— E niha wa za ū'u'ētē wapu hā 'masāmri za'ra ni, a'ubuni wi wasi'ubumro nherē, dahāiba mono bā wa te dama ū'a za'ra da hā. Da'ahā uptabi di.

³⁴ Tawamhā te asa wazadanharī za'ra, Zezusi hā:

— E niha te ū'u'ētē wapu hā aima tihāimana za'ra wa'wa.

Tawamhā ãne te asa tāma wasu'u za'ra:

— 7 na te wama tihāimana za'ra. Duré pe'a hā umrore na te tihāiba. — Æne, wa asa tāma wasu'u za'ra ni.

³⁵ Tawamhā Zezusi te dama rob'ru, ti'ai wa dasi'ubumroi mono da.

³⁶ Taha pari, ma tō duré 7 na ū'u'ētē wapu hā waibu, pe'a zama, 'Re ū'hāimana u'āsi mono āma wata da, sōpru wa. Āma wata pari, ma tō te te wē'ē, ū'u'ētē wapu hā, pe'a zama. ū'siré 're ūwanomro mono norī ma, ma tō wama sōmri za'ra, wa te dama sōmri za'ra mono da.

³⁷ Tawamhā uburé ma tō tasaihuri ni. Ma da te 'mahāpārī. Tawamhā ū'siré 're ūwanomro mono

norī hā wa tō danho'rada hā apâ wa te ubumro za'ra, 7 na si'ōno hā ūsi'atarēme ré hā.

³⁸ Aibâ norī hā tisa te te ūhuri norī hā 4 miu na ūhâiba za'ra hā. Pi'ō norī hā duré ai'uté norī hā sa'rata ò di.

³⁹ Tawamhā Zezusi hā te oto dama rob'ru, apâ dasi'aba're da, darob u. Taha pari, ma tō uba're 're ãzé, Madadā na danhipti'a nho'ōmo nhisi u te te saprī da.

16

Zezusi hā marī ūwaihu'u'ō hā te te 'manharī da, da te tāma ūruzé wasu'u

Marcusi 8.11-13; Rucasi 12.54-56

¹ Tawamhā parisezu norī hā duré sadusezu norī hā ma tō Zezusih i u ai'aba're, te te tāma 'ru za'ra da, marī dama ūmanharī waihu'u'ō hā te te 'manharī da, ūsō'a za'ra, 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa para di pâ, marī hā tō sena te te 'manharī zô. Æne ma tō tāma 'ru za'ra, te te siwi pibu da, Zezusi hā.

² Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:
— Bâdâ ūsébrézéb u hâiwa pré wamhā, te za Æne asima 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo: "Awëmhā hâiwa wë di za oto."

³ Duré nimahā na bâdâ 'râi watobrozéb u, hâiwa nhirötö si simi'wara wamhā, ūwatobrozéb ãma si bâdâ te te hâiwa nhirötö pré wamhā, te za duré Æne asima 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo: "Ãhâna hā tâ te za we tita'a." Æne hâiwa u 're asimizawêrë za'ra wa'aba mono wamhā, aimâ waihu'u pese za'ra wa'aba di, tâ 're ūta'a mono zéb da hâiwa duré 're ūhâiwa pese mono zéb da hâiwa. Tane nherë, ãhâna uburé 're ūromhâimana mono zé hâiwa

'madâ'â za'ra wa'aba nherẽ, za 're ūromhâimana mono zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di.

⁴ Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ūaihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ūhâimana u'âsi mono zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, te ūma ūru za'ra wa'wa, marĩ dama ūmanharĩ waihu'u õ hã te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za. Duréihã Zonahã ma ūromhâimanazém na si te za ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, 'Re ūhâimana u'âsi mono, marĩ dama ūmanharĩ waihu'u õ hã te te tâma ūmanharizém na. — Äne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, duré sadusezu norĩ ma zama.

Tawamhã Zezusi hã te oto tiwi timorĩ za'ra, nimomo morĩ da.

Ū'u'êtë wapuzém na Zezusi te te ãma ūsimiré'ë za'ra zé wasu'u, parisezu norĩ ãma

Marcusi 8.14-21

⁵ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ūsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô ū'u'êtë wapu na po're ha'âri za'ra ni. Taha wa, wa wa'ubana ai'aba'rë ni.

⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô wama nharĩ za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norĩ ma:

— Ma'äpé 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ū'u'êtë wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti, sadusezu norĩ me. — Äne ma tô wama ãma romnhimiré'ë za'ra, sõ'awib õ nherẽ.

⁷ Tawamhã wa norĩ hã wa wasima nharĩ za'ra ni, äne:

— Äté õ hã ū'u'êtë wapu hã wa te wei wasiré 'mai'âri õ wa, ma tô äne wama nharĩ za'ra.

8 Tawamhā Zezusi hā wanhimirosa'rata za'ra hā te te sina waihu'u wa, te wama nharī za'ra, āne:

— E niha te ū'ētē wapu hā aimā īhāimana za'ra wa'aba õ na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ū'umnhasi za'ra wa'aba āna.

9 E zahadu bétē asiwi ū'zadaihu'u za'ra wa'aba ã bâ. E ma tō āma aipo're si'âri za'ra wa'wa, 5 miu na aibâ norī ma, ū'ētē wapu hā 5 na te ūwē'ēi mono zém na hā. E niha si'ono hā ū'masisi za'ra wa'wa hā, ū'ētē wapu wē'ēi ré hā. E ma tō duré āma aipo're si'âri za'ra wa'wa.

10 Duré 4 miu na aibâ norī ma, ū'ētē wapu hā 7 na te wē'ēi mono wamhā, e niha si'ono hā ū'masisi aba mono hā. E ma tō duré āma aipo're si'âri za'ra wa'wa.

11 E niha bâ waihu'u za'ra wa'aba õ di bétē, ū'ētē wapu 'manharizém na te īnharī uptabi õ zém na hā. Ma'ápé 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ū'ētē wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norī nhimi'manharizém nhiti, sadusezu norī me.

12 Tawamhā ū'siré 're ūwanomro mono norī hā wa tō wasina waihu'u za'ra ni, Zezusihi mreme hā, ū'ētē wapu 'manharizém na te te wama īnharī uptabi õ na hā, parisezu norī nhimiroti wasété na te te āma ūsimiré'ezém na si, sadusezu norī me.

Zezusi hā 'Re īhāimana u'âsi mono te te ūpisutuna, Danho'reptui'wa da, Pedru te te ūwasu'uzé wasu'u

Marcusi 8.27-30; Rucasi 9.18-21

13 Tawamhā Zezusi hā te oto mo darob amoi u, apito Piripihi te, Sézareza na 'ri nho'omo nhisi

niwī. Tame ma tō wazadanharī za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī hā:

— E niha ma tō dasima īwasu'u za'ra ni, dasiré īpodo hā ti'ai āma. E 'wa hā, wa hā wa 're mo.

¹⁴ Tawamhā ãne wa asa tāma nharī za'ra ni:

— Aiwasu'u hā, ahâ di. A hā, u, Zuwā Batita, apâ aihâiwa'udu. Duré a hā, u, Eriasi apâ we īaimorī. Duré a hā, u, Zeremiasi. Duré a hā, u, duréihā 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa īhâiba amo, apâ aihâiwa'udu.

¹⁵ Tawamhā Zezusi hā te duré wazadanharī za'ra:

— A norī wa'wa hā bétē, e niha ma tō asima 're īwasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tawamhā Sima Pedru te asa tāma tinhā:

— A hā Cristu, 'Re īhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. A hā 'Re īhâimana u'âsi mono 'ra.

¹⁷ Tawamhā Zezusi, te Pedru oto 'mahâ:

— Sima, Zuwâhâ 'ra, aima 're rowē mono di. Ma tō āma ī'uwaimra. A hā danhimirowasu'u hawi, ãne na īwaihu'u õ di. Īmama, hâiwa ãma 're īsâmra mono si ma tō ãne na aima īwaihu'u.
— Æne ma tō Zezusi hā wësä Pedru hā, te te īwaihu'uzém na.

¹⁸ Tawamhā te duré tāma ãma romnhimiré'é:

— Pedru, ãne wa za aima waihu'u. Êtē na, wa ai'âma simiré'é. Ni'wa hā ëtē nhisiwi te za 'ri na'rada hā 'manha, 'ri hā siptete na 're sa mono da, tāma. Tane hā 'Re īhâimana u'âsi mono te te īpisutu na, ma tō īwaihu'u na'ra. Taha wa, ni'wa hā ëtē nhisiwi te te ī'ri ne, te za oto īwaihu'u na'rata zém hawim na īwaihu'u za'ra ni, za da te 're īzaze za'ra mono norī hā. 'Re īdadâ'â za'ra mono zé hā dama siptete nherē, pire nherē,

ĩzazei'wa norĩ ãma te te ai'uté waihu'u za'ra õ di za.

¹⁹ Danhib'apito, 'ri za'ëtẽ 're, 're ũsãmra mono hã te za 'ridawazé hã tãma ūromhuri'wai ma tisõ, te te dama ãma 're 'ridawa mono wa, ãma 're danhisisi mono da. Tane, wa za aima tisõ 'ridawazé hã, 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'ãma 're ũsib'a'uwẽ mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, ãma 're danhisisi mono da. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tõ za'ra mono da, dawi 're ū'azawi mono hã te za 'Re ūhaimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze, hâiwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawi 're ū'azawi mono õ hã te za duré te te ãma 're ai'uzei pese. — Äne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u, Pedruhu ma.

²⁰ Taha wa, Zezusi hã ma tõ sina wazadawa uwati za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norĩ hã, wa te dama wasu'u tõ za'ra da a'â, Danho'reptui'wa na 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūpisutu na hã.

Zezusi hã za ūdâ'âzém na ūsiwasu'uzé, za ūhâiwa'utuzém na zama
Marcusi 8.31–9.1; Rucasi 9.22-27

²¹ Tawamhã ta hawim haré te oto tidâ'âzém na wama 're siwasu'u u'âsi sô'awi Zezusi hã, tihâiwa'utuzém na zama. Äne ma tõ wama 're siwasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norĩ ma:

— ūmama te te ūma ūpisutuzéb zarina wa za mo, ūeruzarẽ u. Tamemhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ūhaimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ūpire norĩ hã, duré ūsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te za ūma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'ëtẽ. Te za duré dasiwi ūwîñi ni. Tawamhã bâdâ maparane ū'ama si'utõñi õ ré, wa za hâiwa'udu apâ.

22 Tawamhā Pedru ma tō Zezusi hā sima saprō tisiré norī nhiti, romnhiwasi, tāma ūsiwasu'u za'ra zé hā te te tiwi sawi da. Āne te tāma tinhā:

— Wanhib'apito, ãne hā ai'ama ūromhāimana da hā mare di za. 'Re ūhāimana u'âsi mono hā te te aima ba'a da si, wa ūsima wē, da te aima rob'manharī tō da.

23 Tawamhā Zezusi hā ma tō aipi'ra, Pedruhu u. Āne te tāma tinhā:

— Satanasi, mo oto aimorī, ūnhiti. Marī hā bâdâdi wa, 're ūsimi'wara mono, te te 're ūda'marōpārī za'ra mono ne, te ūwasutu mo, ūmama te te ūma ūpisutuzéb zarina te ūsina dama uwaimrami tō da. 'Re ūhāimana u'âsi mono nhimirosa'rata nei õ di, asimirosa'rada hā. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te ūama ūrosa'ra, a hā.

24 Tawamhā Zezusi te duré wama nharī za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— Ni'wam norī hā ūsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ūwē za'ra mono wamhā, tihāimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ūzarina 're ūnomro mono ne, te za ūsiré 're nomro, da te 're simroi mono da nherē.

25 Ni'wam norī hā tihāimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhā, rowē ūsi'utōrī õ hā te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norī hā ūzarina 're nomro mono da, tihāimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hā.

26 Āté ni'wa hā te za tinhibro hā te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahâ uptabi da. Tawamhā te za oto dârâ. Ti'ab ré, sibrob ahâ nherē, e tāma 're rowē mono di za, rowē ūsi'utōrī õ hā te te sina uwaimrami õ wamhā. Mare di. Tāma 're rowē mono õ di za. Ti'ai ãma, simarī ahâ uptabi nherē,

tāma waihu'u õ di za, marī na īsiwa'âbâzéb da hā,
rowē ãma 're īhâimana mono zéb da hā.

²⁷ Wa hā ti'ai ãma dasiré ūpodo, niwapsi wa za
wei mo apâ, īmama zadawa para, hâiwa ãma tāma
īromhuri'wa norī siré. Tamep si uburé marī hā
da te 're ī'manhari za'ra mono zéb zarina, wa za
dama rowairébé, īwē norī ma, duré īwasété norī
ma zama.

²⁸ Tô sena wa aimâ rowasu'u za'ra wa'wa. A
norī wa'wa hā aihîni õ nherê, ai'matâ'â aba õ
ré, te za ī'madâ'â za'ra wa'wa ti'ai ãma dasiré
ūpodo hā, uburé Danhib'apito uptabi na apâ we
īmorî wamhā. — Āne ma tô wama siwasu'u za'ra,
Zezusi hā.

17

*Ētē 'rāihâ ãma, Zezusihî hâiba na rowa'a za'êtê
wasu'u*

Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36

¹ Tawamhā bâdâ 6 na ãma si'utõrî pari, ma tô
Zezusi hā Pedru norī si te te simro, Ti'adu norī
zama īnoi me, Zuwâhâ me. Ētē 'rāihâ u, ma tô te
te simro.

² Tame si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hā aimawi
tihâiba na saprî, Pedru norî nho'a. Ma tô ti'uburâ
pese, bâtâ ro'o ne. Duré īuza hā râ uptabi di,
rowa'a za'êtê ne.

³ Tawamhâ Pedru norî hâ ma tô 'madâ'â za'ra,
Mozési norî hâ, Eriasihi me. Zezusihî me, te sima
rowasu'u za'ra.

⁴ Tawamhâ Pedru te Zezusihî ma tinhâ, āne:
— Wanhib'apito, ãme wama rowē za'ra di.
Aima wē wamhā, uridi hâ si'ubdatō te aimâ
'manhari za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da
hâ, duré Mozésihi te da hâ, duré Eriasihi te da hâ.

5 Tawamhā ãne Pedru te te tāma nharī ré, ma tō hâiwa nhirōtō'a za'ëne hā we hâiba zuwa za'ra, Zezusi norī hā. Tawamhā hâiwa nhirōtō'a hawi, ma tō 'Re ïhâimana u'âsi mono hā mre:

— Ā hā ï'ra, te 're ïsawi pese mono. Tāma 're ïto za'ëtē mono di. Ma'äpé ïsimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

6 Tawamhā Pedru norī hā Zezusihi siré ïsi'aba'rē norī hā, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme te te wapari za'ra wamhā, ma tō tāma tipahi za'ra. Tāma pahi za'ra wa, ma tō ti'ai wa rere, dumana na. Ti'ubu na ma tō roptob za'ra.

7 Tawamhā Zezusi hā ma tō ïtëme ai'rē za'ra. Simi'wara ré, ma tō upi za'ra, tinhib'rata na. Te te upi za'ra wamhā, te tāma nharī za'ra:

— Ma'äpé aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tō.

8 Tawamhā ma tō ti'râiwhahutu za'ra oto, te te rob'madâ'â za'ra da. Te te rob'madâ'â za'ra wamhā, Zezusihi si ma tō 'madâ'â za'ra.

9 Tawamhā ëtē 'râihâ hawi, ma tō si'ra za'ra, Zezusi norī hā. Si'aba'rei ré, ma tō Zezusi hā Pedru norī hā sadawa uwati za'ra, ãne:

— Ëtē 'râihâ ãma ï'madâ'â za'ra wa'wa hā dama wasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. Wa hā ti'ai ãma dasiré ïpodo hā ab're hawi, ïmama te te ïhâiwa'utu parip si, te za dama 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mo.

10 Tawamhā Pedru norī hā te oto ãma siwi sadanha, ãne:

— E marī wa, te dama rowahutu'wa norī hā te te dama 're roti za'ra, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu wana, Eriasi za we ïmorñ na hā.

11 Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— Duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō īuwaibaba āma rob'ui'érē, Eriasi za we apâ īmorizém na te te ropese da.

¹² Tane nherē, wa za aimā waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hā ma tō wei morī pa. Tane nherē, õ hā da te dasiwi waihu'u õ wa, ma tō tāma rob'manharī wasétē za'ra ni, da te dasima īwē za'ra zéb zarina. Tane te za duré da te īma 're rob'manharī wasétē za'ra, ti'ai āma dasiré īpoto ma hā.

¹³ Tawamhā Pedru norī hā ma tō waihu'u za'ra, Zezusi te te tāma īrowasu'u za'ra zé hā, Eriasihi upana Zuwā Batita te te īwasu'u na hā.

Zezusi hā ai'reputu ma, wa'uburé te te īmezé wasu'u

Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhā wa norī hā wa tō apâ ai'aba'rē ni, Zezusihi me, da'ahā uptabi na sô īdahāimana za'ra u. Tawamhā aibā hā ma tō Zezusihi u wi. Wisi wamhā, ma tō īpapara nhamra, hi'rātitō.

¹⁵ Tawamhā te tāma tinhā, Zezusihi ma:

— Apito, ma'āpé īra āma aipē'ēzé na. Te 're sitete u'âsi. 'Re sitete u'âsi mono wa, te unhamā u 're waptā'ā, âi ba zama.

¹⁶ Asiré 're īnomro mono norī u, wa tō aré saprō. Tane nherē, te te siwi pese waihu'u õ di, ta norī hā.

¹⁷ Tawamhā Zezusi ma tō tinhā, āne:

— E niha bétē ai'rata 're īnhamra u'âsi za'ra wa'aba mono nherē, asina 're īumnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're īaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. Nimosi aipoto té wa'aba mono hā īaihāimana wasétē za'ra wa'wa. E īpē'ēzé u'âsi, wa za ai'rata 're īmorī u'âsi 'wa, 're īumnhasi

za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ăpé we ītēme saprōni aba, ai'repudu hā.

¹⁸ Tawamhā wa'uburé ma, ma tō rob'ru Zezusi hā, ai'repudu te te 're īpibui u'âsi mono nhiti, morī da. Te te tāma rob'rui wi, ma tō awa'awi watobro, ai'reputu hawi. Tawamhā awa'awi ma tāma tirowē, ai'reputu ma hā.

¹⁹ Tawamhā wa norī hā īsiré 're īwanomro mono norī hā, wa tō wahāiba pisutu ītēme ai'rē za'ra ni Zezusih i, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharī da. Āne, wa tō wasiwi sadanharī ni:

— E niha bâ bétē wa norī hā, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherē, wa te wasiwi īmei waihu'u õ, tāma.

²⁰⁻²¹ Tawamhā Zezusi hā te asa wama nharī za'ra:

— 'Re īhāimana u'âsi mono hā syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tāma mei waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tō sena, wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. Motada nhamare hā syryre nherē, da te 're wamhā, oto poto wamhā, wede za'ētē uptabi di. Tane, a norī wa'wa hā syryre na 'Re īhāimana u'âsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, syryre na nherē, uburé marī hā te aré 're īmanharī za'ra wa'aba mo, asi'uihā na aimā waihu'u za'ra wa'aba õ nherē. Ā ētē 'rāihā ma, te aré īnharī za'ra wa'wa, si'uihā na si'rē da, īsabzém nhiti. Tawamhā te aré tō ai'rē. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

*Zezi si hā za īdā'âzém na īsiwasu'uzé hâiba amo,
īhâiwa'utuzém na zama*

Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45

²² Tawamhā wa norī hā Zezusih siré wa tō asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi

ãma. Wasiré wasi'ubumroi wamhã, ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ũpodo hã te za dasima ũhâiba nhomri za'ra ni.

²³ Te za ūwîrî ni duré, dasiwi. Tane nherẽ, bâdâ maparane ū'ama si'utõrî õ ré, te za ūmama hã apâ ūhâiwa'utu.

Tawamhã, wa te wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norí wi.

'Re ūhâimana u'âsi mono nhorõwa 'ri 'madâ'âzéb da, rob'uiprazé da te tâma 're ūpo'o za'ra mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã wa norí hã Zezusihi siré 're ūwanomro mono norí hã wa tô ai'aba're ní, Capana'u na 'ri nho'omo nhisi u. Wasihutu wamhã, rob'uiprazé ubumroi'wa norí hã ma tô Pedru siwi sadanha, 'Re ūhâimana u'âsi mono ãma 're ūdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norí hã. ãne ma tô siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hã rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te te dame 're wa'âbâ mono õ di.

²⁵ — ūhe. Te te 're wa'âbâ. — ãne ma tô sada'â, Pedru hã.

Tawamhã Pedru ma tô ãzé 'ri para u, Zezusihi zarina, te te ãma sadanhãrî da. Sébré wamhã, ma tô Zezusi hã timreme na sôzâ, Pedru hã:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada ūwaihu. Daro mono bâ danhib'apito norí ma, e 'wam norí hã te rob'uiprazé hã te te tâma 're po'o za'ra. E ūsib'a'uwê norí hã, e darob zô te te da'ãma 're ūai'uté za'ra mono norí si te za te te tâma 're po'o za'ra. — ãne te sadanha, Zezusi hã.

²⁶ Tawamhã Pedru te asa tâma tinha:

— Darob zô te te da'âma 're ï'ai'uté za'ra mono norî si, te za te te 're wa'âbâ za'ra.

Tawamhâ Zezusi hâ te duré tâma tinhâ, ãne:

— Tane tô. Daro mono bâ danhib'apito nhib'a'uwe norî, tinhib'apito ma, te te 're ïwa'âbâ za'ra mono da hâ mare di. (Tane, wa hâ ïmama nhib'a'uwe wa, rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te dame 're wa'âbâ mono õ nherê, te ãma dame 're upai mono õ di za.)

²⁷ Tane nherê, wawasédé, da te wa'âma 're sa'ra mono õ'umnhasite, wa za wa'âbâ za'ra ni, ãhâna hâ. Ma'âpé ai'maimorî aba ïsõ'ui u, tepe zô 'maimei wa'aba da. Tawamhâ ïmorî'rada 'mai'âri aba wamhâ, te za ï'masari waré wa'wa, rob u. Tawamhâ ïsadai're 're, te za ï'manhopêtë 'wa, rob'uiprazé ïsapotore hâ. Ta hâ ïwabre za, rowahutuzé 'madâ'âzéb da hâ te ïwa'âbâzéb da hâ, duré ãma ïwa'âbâ za'ra wa'aba zéb da hâ. Taha wa, rob'uiprazé ïsapotore hâ 'mai'âri aba wamhâ, te za asawi ï'mai'âri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norî u, ãma wa'âbâ za'ra wa'aba da. — ãne te tinhâ, Zezusi hâ.

18

*Danhipai u dama ïpire na Zezusi hâ te te
ïrowasu'uzé wasu'u*

Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48

¹ Tawamhâ wa norî hâ Zezusihî siré 're ïwanomro mono norî hâ wa tô ïtème ubumro ni, wa te wasawi sadanharî da, ãne:

— E 'wa hâ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwe, siré 're ïhâimana za'ra mono norî hâ danhipai u dama ïpire.

² Tawamhâ Zezusi hâ ma tô ai'uté hâ 'mahâ, ïsiré 're ïwanomro mono norî wa'wa, te te sârî da.

³ Tawamhā te wama nharī za'ra oto:

— Tô sena, wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. Aihâimanazém na saprī za'ra wa'aba õ wamhā, 'Re īhâimana u'âsi mono hā ai'âma 're sib'a'uwē za'ra wa'aba mono õ di za. Dama īwapu na ai'uté hâimanazém ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'âma 're sib'a'uwē za'ra wa'wa.

⁴ Ni'wam norī hā ã ai'uté ne tipire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono õ wapsi, te za pire na 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re īhâimana u'âsi mono, da'âma 're īsib'a'uwē mono zéb âma hā.

⁵ Duré ni'wam norī hā te te 're īzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhā, ta norī u'âbâ te duré īzô 're tob'uzu za'ra. — Äne ma tô wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

Dawasédé, da te 're īmanharī za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2

⁶ Tawamhā Zezusi hā te duré wama rowasu'u za'ra, äne:

— Ähâta ai'uté norī te asimro. Äté ni'wa hā te za tinhimiroti wasétē na âma ropé, ai'uté norī âma, te te sina 're īumnhasi za'ra mono norī âma. Tawamhā īsimiroti wasétē hawi, ai'uté te te īmairême wamhā, tâma ropipa uptabi di za, tâma īroti wasétē 'wai ma hā, 'Re īhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. Ībutu na ëtë tōmo wawē, da te âma wasisi pari, dâ'â da, âi ba da te mei 'wa'âhā, tâma ropipa di aré. Tane nherē, īsimiroti wasétê zarina ai'uté te te īrême wamhā, tâma ropipa uptabi di za, roti wasétê 'wai ma hā.

⁷ Danhimiroti wasétê hawi 're dasi'marōpârī u'âsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa

uptabi za'ra mono di za, daro mono bâ. Te za tô da te 're ūrëme za'ra. Tane nherë, tinhimiroti wasétê hawi te te 're ūda'marōpâñ za'ra mono norî ma si, danhipai u tâma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.

⁸ — Asib'rata na aiwâsédé hâ 're waibui wa'aba mono wamhâ, duré aipara na aiwasédé hâ 're waibui wa'aba mono wamhâ, te za asiwi 're ūsihâri za'ra wa'aba mo, 're sâmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sihâri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hâ asiwi 're sihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hâiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'âsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aim'a 're rowë uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherë, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhamu u'âsi u 'Re ūhâimana u'âsi mono te te 're asâmra aba mono wamhâ, aim'a 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

⁹ Duré atômo na marî 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasétê na 're asi'marōpâñ za'ra wa'aba mono wamhâ, ato hâ te za asiwi 're ūsani za'ra wa'aba mo, 're sâmra aba mono da. Tawamhâ ato hâ asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atômo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hâiwa u, 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da, tame. Tawapsi aim'a 're rowë uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherë, atômo zahuré ré ropipa u unhamu u'âsi u, 'Re ūhâimana u'âsi mono te te 're asâmra aba mono wamhâ, aim'a 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Åne ma tô Zesusi hâ ūsiré 're ūwanomro mono norî ma, wama waihu'u sirômo za'ra.

*Pone'êrebâire ūsimanizé wasu'u
Rucasi 15.3-7*

10-11 Tawamhā Zezusi hā te duré wama rowasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— Āhāta ai'uté norī hā te asimro. Āma 're rosa'rata wasétē za'ra wa'aba mono tō, dama ūwapu newa. Tō sena, wa aimā rowasu'u za'ra wa'wa. Hāiwa āma 'Re ūhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa norī hā te ai'uté mono bā te te 're 'madā'ā pese za'ra, misi si, tite mono bā. Ta norī hā te ūmama nho'a te te 're 'madā'ā pese za'ra, hāiwa āma 're ūsāmra mono nho'a.

12 — Wa za oto aimā āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa. Aibā hā pone'ērebā 100 na ūsimizama hāiba hā misi tiwi 'masimani wamhā, e sô rītū mono õ di za. Te za tō sô 're rītū. Pone'ērebāire hā te za a'ā rēme za'ra 99 na ūhāiba hā. Ūsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sô rītū, tiwi ūsimani zō.

13 Tawamhā te te sāmri wē te, te za 're to, pone'ērebā tede'wa hā. Pone'ērebā hā ūsimani'ō norī hā rowē u'āsi tāma 're hāimana za'ra mono wa, tāma 're ūrowē mono zém nhipai u, te za 're to za'ētē.

14 Tane, ā ai'uté norī hā Aimama aba wi, 're ūsimani za'ra mono da hā sô 're simipari mono õ di, tāma wē õ wa. — Āne ma tō Zezusi hā pone'ērebāire ūsimanizém na simiré'ē.

Dasiré ūsazei'wa nherē, dasiwi 're ūdawasétē za'ra mono zé wasu'u

15 Āne te duré rowasu'u, Zezusi hā:

— Asisānawā, asiré ūsazei'wa nherē, asada 're wasétē za'ra wa'aba mono wamhā, te za ūtēme 're anomro aba mo, asada 're ūwasétē za'ra wa'aba mono zém na tāma 're asiwasi'u za'ra wa'aba mono da, aihāiba pisutu. Tawamhā tāma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zé hā te te 're

wapari za'ra mono wamhā, te za apâ asina 're asisânawā za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tane nherē, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhā, te za oto asiré ūsazei'wa hā misi, niwamhā maparane asiré 're ūsimroi wa'aba mo, asada 're ūwasétē za'ra wa'aba mono u, oto ūsō'a zahuré tāma 're siwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norī nho'a. Duréihā 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hā āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, te za āne 're ūmanharī za'ra wa'aba mo, asima. Āne ūsimiroti na rob'ui'éré hā: "Ni'wam norī hā sada 're dawasétē za'ra mono wamhā, dahâiba maparane nho'a te za dama 're siwaihu'u za'ra, ūwapari'wa norī hā danho'a te te āma 're mreme waptob za'ra mono da." Āne duréihā 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré, ūbaihā na hā.

¹⁷ Tawamhā asiré ūsazei'wa norī nho'a tāma 're roti za'ra wa'aba mono nherē, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhā, te za oto uburé asiré ūsazei'wa norī ma 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo, asada 're ūwasétē za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhā uburé asiré ūsazei'wa norī hā te te 're wapari za'ra mono õ wamhā, ūsazei'õ'wa haimanazém ne, te za oto āma 're ūrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasétē na 're siwaihu'u za'ra mono õ wa oto. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

¹⁸ Tawamhā te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hā, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marī hā da te 're 'manharī tō za'ra mono da, dawi 're ūsawi za'ra wa'aba mono hā te za 'Re ūhaimana u'âsi mono hā te te āma 're asaze za'ra wa'wa, hâiwa āma. Duré uburé marī hā dawi 're

ĩsawi za'ra wa'aba mono õ hã, te za duré te te ãma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.

19 — Äne wa za duré aimá waihu'u za'ra wa'wa, tô sena. Ni'wam norí hã maparane nherẽ, marí na ti'ai ãma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, Ímama wi 're ūrowaptérẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aimá ãma 're a'uwaimrami 'wa, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã.

20 Ni'wam norí hã maparane, äté si'ubdatõ nherẽ, Ízadawa para 're mreme zusi mono da, siré 're si'ubumroi mono wamhã, wa hã wa za tame duré ĩsiré 're ïhâimana za'ra. — Äne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

21 Tawamhã Pedru hã ma tô Zezusihí u ai're, te te sadanharí da. Äne te sadanha:

— Wanhib'apito, wasiré ĩsazei'wa nherẽ, Ízada 're ĩwasétê u'âsi mono zé hã e mame ĩsa'ratazém nhitõ ãma wa za ĩsina 'madâ'â zazâ, ĩwasédé te ĩsina ï'madâ'â'õzém na hã za. E 7 ãma.

22 Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Mare di. 7 ãma asina 'madâ'â zazâri õ di za. Äté 77 ãma si te za asina ï'madâ'â zazâ, ĩwasédé hã asina ï'madâ'â'õzém na hã.

23 Äne, wa za oto aimá ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zém na hã. Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito hã ma tô rosa'rata, tite rob'uiprazé te te sa'rata da, ĩsapari tâma rob'madâ'â'wa norí hã rob'uiprazé te te tiwi 're ūwaptérẽ za'ra mono hã wahuré ĩsôwa're're te te tâma 're sômri za'ra mono zô.

24 Tawamhã te te ãma sâna'rata wi, ma tô ïtême saprõni ni aibâ hã, ĩsapari rob'madâ'â'wa hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé hã tinhib'apito wi te te 're

awaptērē, sa'ētē uptabi na. Sa'ētē uptabi wa, niwa ūsōwa're're te te tāma ūsōmri da hā waihu'u õ di.

²⁵ Tawamhā te te tāma sōmri waihu'u õ wa, ma tō ūsib'apito hā dama ti'ru, da te wede da, da te uipra da, ūmro zama, ūra norī zama, pawa'âbâ ãna te te dama 're romhuri za'ra mono da oto. Uburé ūsibro hā da te dama wede za'ra da, ma tō dama ti'ru duré, rob'uiprazé te te tiwi 're ūawaptērē mono hā te te ãma wa'âbâ da.

²⁶ Tawamhā õ hā tō tāma rob'madâ'â'wa hā aré, ma tō hi'râtítō tāma aime ūpapara, tinhib'apito ma. Tawamhā te tiwi waptē, ãne: "Apito, a'â ūzapari ze na asimi'ë na. Zahadu uburé wa za aima wa'â, wa hā." Æne ma tō tāma siwaihu'u, aibâ hā.

²⁷ — Tawamhā ūsib'apito hā ma tō ãma aiwamri, ūmreme na. Taha wa, ma tō tāma sisisi apâ, õne haré nomro da, te te tāma sōmri tō da. Õne haré ma duré satō oto, apâ morī da.

²⁸ Tawamhā õ hā aibâ hā te oto mo. Morī wamhā, ma tō tisiré romhuri'wa hā sōpētē. Taha wi, ma tō duréihā rob'uiprazé misi bâtâ na dapawa'âbâzé hā waptē syry na, apito hawi ūmorī wi. Tawamhā ūsōwa're're te te tāma sōmri õ wa, ma tō ti'â, ūbutu na awa'awi. ūbutu na te te tétê sina, ma tō tiwi waptē, ãne: "Ma'âpê ãhâna ūma sōmri, zahadu ūma ūwa'âbâ õ hā." Æne te tiwi waptē.

²⁹ — Tawamhā ūsiré romhuri'wa ma tō hi'râtítō nhamra ūpapara, te te tiwi rowaptērē da, ãne: "Ma'âpê, ūzapari ze na a'â syry na. Wa za tō aimatissō uburé, ūsōwa're're."

³⁰ — Tawamhā ãne te te tiwi waptērē nherē, te te ãma sazei õ di. Te te ãma sazei õ wa, ma tō dama ti'ru, da te sérē da, dazazéb 're. Rob'uiprazé

hã te te tãma sõmri wapsi, te za dama ti'ru, apâ da te wazere da, dazazém hawi.

31 Tawamhã ïsiré rob'madâ'â'wa norí hã ma tô ïwasu'u hã wapari za'ra, te te dama ï'ru na hã da te sérê da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tihâimana za'ra. Ma tô duré ai'aba'ré, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da.

32 Tawamhã te te tãma wasu'u za'ra parimhã, ma tô ïsib'apito hã sô hâ, dazazéb 're danherë'wa zô. Sô hârâ wamhã, ãne te tãma tinhá: "A hã romhuri wasété 'wa, ïwi ïwaptérêzéb zarina wa tô po're ha'â, rob'uiprazé ïwi 're ï'awaptérê mono zém na hã apâ ïma sõmri õ nherê. Te 'ruiwapari õ di.

33 E niha bâ bété, ãma aipẽ'ëzé õ di asiré romhuri'wai ãma hã, wa hã ai'ãma ïpẽ'ëzé ne." ãne te tãma tinhá ïsib'apito hã, tãma rob'madâ'â'wai ma.

34 — Tawamhã ïsib'apito hã ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, ma tô dama ti'ru, dazazéb 're da te sérê da, da te tãma 're ïrob'manharí u'âsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzépata mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're ï'awaptérê mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te tãma sõmri wapsi, te za wazere ni apâ. — ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'ê za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norí ma.

35 Tawamhã ãne ma tô timreme hã wama 'rásutu za'ra, Zezusi hã:

— ãne hã asiré ïsazei'wa hã asada 're ïwasété za'ra wa'aba mono zém na sena na asina 're 'madâ'â zahâri za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za ïmama hã te te aimá 're rob'manharí wasété

za'ra wa'wa aihâiba mono bâ wa'aba, hâiwa ãma 're ūsämra mono hâ.

19

*Damro, da te 're ūrëme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

¹ Tawamhâ ãne na Zezusi te te rowasu'u parimhâ, ma tô Dariresa hawi mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morî da, Zodâ pa zara u.

² Da'ahâ uptabi na te ūsarina ai'aba're ni. Tawamhâ Zudeza u wisi wamhâ, ma tô ūhâzé ré norî hâ apese, tame.

³ Tawamhâ parisezu norî hâ ni'wam norî hâ ma tô ūtëme aihuти Zezusihi u, te te siwi sadawa pibu da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreme wêõ da. Æne ma tô siwi sadanha:

— E aibâ hâ te za timro hâ marî ūpire hâ te te tiwi 're 'manharî za'ra mono õ nherë, te te 're rëme za'ra. E wahi'rata norî nhimiroti zarina, ãne hâ.

⁴ Tawamhâ Zezusi hâ te asa tâma nhari za'ra:

— E ūbaihâ na ãne hâ 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hâ. Æne rob'ui'éré hâ: "Ropoto na'rata hawimhâ ma tô 'Re ūhâimana u'âsi mono hâ a'uwe hâ aibâ na 'manha. Pi'õ zama ma tô duré 'manha." Æne duréhâ ūbaihâ na rob'ui'éré hâ.

⁵ Æne ma tô duré roti 'Re ūhâimana u'âsi mono hâ, ūbaihâ na hâ: "Taha wa, aibâ hâ 're mro za'ra mono wamhâ, te za timama norî hâ te te 're rëme za'ra, timro me si siré 're simasisi zahuré mono da oto. Sina 're hâiba sitob zahuré mono wa, maparane ūhâiba nherë, misi ūhâiba ne, te za siré 're simasisi u'âsi zahuré oto." — Æne 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hâ.

6 Āne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhā, dahâiba maparane nherē, te za oto dahâiba misi ne dasiré 're dasi'ubumro. Taha wa, 'Re īhâimana u'âsi mono, dasi'âma te te 're da'ahâiba to mono nherē, ni'wa hā da'âma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. — Āne ma tô Zezusi hā parisezu norī ma waihu'u za'ra.

7 Tawamhā parisezu norī hā ma tô duré siwi sadanha, Zezusi hā:

— Oro zapre te Mozési hā te te wama 're roti za'ra, aibâ hā timro te te 're rême za'ra mono da wamhā, timro te te 're īrême za'ra mono zém na rob'ui'éré te te tâma 're sômri za'ra mono da, te te duré īré 're satōri za'ra mono da, īsiti oto sina 're pahâ za'ra mono da. — Āne te siwi sadanha.

8 Tawamhā Zezusi hā te asa tâma nharī za'ra, ãne:

— Ta hā Mozési hā aipe'ẽ tete za'ra wa'aba wa, ma tô ãne na te te aimâ 're roti za'ra wa'wa. Tane nherē, ropoto na'rata hawimhā, ãne na 're īromhâimana mono zé hā robaba di.

9 Taha wa, tô sena wa za duré aimâ waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hā aibâ hā, īmro aibâ na sipsaihuri õ nherē, timro te te mei wamhā, pi'õ aimawi na mro wamhā, te za tiwasédé hā 'manha, aibâ hā.

10 Tawamhā wa norī hā Zezusihî siré 're īwanomro mono norī hā wa tâma nharī za'ra ni, ãne:

— Tane ze te bâ, damro ãna te za 're danomro pé.

11 Tawamhā Zezusi hā te duré asa wama nharī za'ra:

— Ā hā te ãma īrowasu'uzé hā aihñi da te 're īwaihu'u za'ra mono da hā mare di za. 'Re īhâimana

u'âsi mono te te tâma 're ïwaihu'u za'ra mono norî si, te za te 're waihu'u pese za'ra, âne hâ.

¹² Aibâ hâ ni'wam norî hâ 're ïpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za ta norî si mro ãna 're nomro, õne haré. Duré aibâ hâ ni'wam norî hâ da te 're sihâri za'ra mono wamhâ, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za duré ta norî hâ mro ãna 're nomro. Duré ni'wam norî hâ te za tihâiba hâ te te 're sawi pese za'ra 'râwi, 're mro za'ra mono tõ da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwe si 're nomro mono da. Ni'wam norî hâ âne hâ te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhâ, te za tô ãma 're sôpré u'âsi. — Âne ma tô Zezusi hâ wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî ma.

*Zezius hâ, ai'uté te te ï'azawizé wasu'u
Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17*

¹³ Tawamhâ ma tô Zezusihi u, ai'uté da te simro, tinhib'rada hâ ï'râ nhisiwi, te te nasi ãma aza'ra sina, Timama ma, ãma mreme za'ra da. Tane nherê, ïsiré 're ïwanomro mono norî hâ wa tô dama nharî za'ra ni, da te ïtëme simro tõ mono da, ai'uté norî hâ.

¹⁴ Tawamhâ Zezusi te wama nharî za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî ma:

— Tô'â. Dawi rosawi za'ra wa'aba tõ. A'â we ïtëme da te simroi mono, ai'uté norî hâ. Â norî hâ ai'uté norî hâ õne haré simizazei pese na 're ïhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norî hâ 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norî hâ te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ ãma 're sib'a'uwe za'ra. — Âne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hâ.

¹⁵ Tawamhâ tinhib'rada, ï'râ nhisiwi te te nasi ãma aza'ra sina te hâiwa u nasi ãma timreme za'ra. Taha pari ma tô mo.

Aibâ ūsibro pese wasu'u

Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30

¹⁶ Tawamhā nimahā bâtâ na ma tô aibâ hā mo, Zezusih u, te te sadanharī da. Āne te sadanha:

— Rowahutu'wa, e marī ūwē hā wa za 'manha, 're ūdanomro u'âsi mono zé hā te ūsina ūwaimrami da hā.

¹⁷ Tawamhā Zezusi te asa tâma tinhā:

— E marī da, te āne ūzadanha, marī ūwē hā da te 're ūmanharī za'ra mono zém na hā. Misire 're ūmorī wē uptabi hā te 're hâimana. 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma rob'ui'éré hā 're 'madâ'â pese mono wapsi, te za asina ūwaimra, dadâ'â ãna 're ūdanomro u'âsi mono zé hā.

¹⁸ Tawamhā aibâ te duré sadanha, Zezusi hā:

— E ma hā 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā wa za te 're 'madâ'â pese.

Tawamhā asa te tâma tinhā, Zezusi hā:

— "Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhipeze za'ra wa'aba mono õ di za.

¹⁹ Duré aimama hā te za 're ūwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're ūdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marī ūwē zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ūwē zô." — Āne ma tô Zezusi hā tâma waihu'u, aibâ ma.

²⁰ Tawamhā ūprédupté hā ma duré âma sada'â apâ, tô õ hā:

— Tô õhõ si, wa tô 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā te 're 'madâ'â pese,

uburé. E marī, wa za 'manha, āhā nhipai u hā bété.

²¹ Tawamhā Zezusi te asa tāma tinhā, āne:

— Rowē na 're aihāimana mono zéb zō, 're rosa'rata mono wamhā, mo oto aimorī, uburé asibro hā dama wede mono da, da te aiwi ūipra za'ra zé hā rob'uiprazé hā ūsibrob'ō norī ma, sōmri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hāiwa āma. Taha parip si te za we apā aimo ūtēme, ūsiré 're aimorī da oto.

²² Tawamhā āne hā te te wapari wamhā, ma tō aibā ūprédupté hā robzei āna mo, tinhicro pese si te te sima sawi wa.

²³ Tawamhā ūsa'u ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ūsibro pese norī hā 'Re ūhāimana u'āsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwē mono zéb u 're ūsisisi mono da hā, pire di. Tāma pire uptabi za'ra di za.

²⁴ E niha te za awaru ba'ōmore hā ūsibro para'ōtō zapu'u 're āzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ūsibro pese norī hā si'uihā na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ūhāimana u'āsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwē mono zéb u hā. — Āne ma tō wama waihu'u za'ra, Zezusi hā.

²⁵ Tawamhā āne ūmreme hā wa te wapari za'ra wamhā, wa tō āma watob'uzu za'ra ni, ūsiré 're ūwanomro mono norī hā. Tawamhā wa wasisadanharī za'ra ni, āma:

— Ūsibro pese norī ma, waihu'u za'ra õ wamhā, e 'wam norī hā te za bété danho'reptuzé hā te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'ā āna 're ūdanomro u'āsi mono zé hā.

²⁶ Tawamhā Zezusi hā te wa'madâ'ā pese za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī hā. Tawamhā, te te

wa'madâ'â pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharí za'ra:

— Dasi'uihâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ïhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si waihu'u pese di, uburé marí hã te te 're ïab'manharí mono zéb da hã.

²⁷ Tawamhã Pedru te tâma siwasu'u, ãne:

— Wá norí hã wa tô wanhibro hã uburé rême pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro mono da oto. ãne wamhã, e marí te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu, te te wama 're ïanhomri mono da hã.

²⁸ Tawamhã Zesusi te asa wama nharí za'ra:

— ãne, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré ipodo hã wa za ro ïtéb ãma danhib'apito simasisizém na 're ïnhamra. ïsimasisizé ïwë uptabi ãma wa za 're ïnhamra, te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto. Tame te za duré a norí wa'wa hã ïsiré 're anomro aba mono norí hã 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba mo, aipire na Izarazéhé 'ra nihudu mono bâ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da.

²⁹ ãté ni'wam norí hã te za tinhorôwa hã te te 're rême pese za'ra, duré ãté tisisänawâñ norí hã, duré ãté timama norí hã, duré ãté ti'ra norí hã, duré ãté tinhipti'a hã. ãté ïsiré 're nomro mono da, te za uburé marí hã te te 're rême pese za'ra. Ta norí ma, te za uburé marí te te 're ïrême za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tâma 're anhomri. Ta norí ma si te za dadâ'â ãna 're ïdanomro u'âsi mono zé hã te te tâma 're apisutu.

30 Ni'wam norī hā dama īpire na ti'ab ré 're hāimana za'ra mono nherē, te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te tāma 're apisutu da'ahâ na, wapu na 're hāimana za'ra mono da oto, za da'āma 're īsib'a'uwe mono zéb āma hā. Duré ni'wam norī hā ti'ab ré dama wapu na 're hāimana za'ra mono nherē, te za te te tāma 're apisutu, pire na oto 're hāimana za'ra mono da. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u sirōmo za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

20

Buru na romhuri'wa norī wasu'u

1 Tawamhā Zezusi hā ma tō duré romnhimiré'ē na wama rowasu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma:

— 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwe mono zém na, wa za duré aimā āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa, āne. Aibâ hā buru tede'wa hā bâdâ 'rāiwatobro wi, ma tō mo, tāma īromhuri'wa norī da hā, te te da'maipisutu za'ra da, te te āma tāma romhuri za'ra da, uwa 'ru na.

2 Tawamhā te te da'anhopētē wamhā, ma tō tāma pisutu za'ra, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba te te āma pawa'âbâ za'ra mono da. Taha wa, ma tō āma saze za'ra, tāma īromhuri za'ra 'wa da hā. Tawamhā ma tō tāma rob'ru za'ra, misi bâtâ na te te romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na.

3 Tawamhā mararé ma tō duré mo, bâtâ si're na, 'ri n̄hi'riti wa, da te dasima 're īrowede za'ra mono zéb u. Tame ma tō duré aibâ norī hā sōpētē za'ra, romhuri ãna taré da'rata īsi'ubumro hā.

4 Tawamhā āne ma tō tāma nharī za'ra: "A norī wa'wa hā te za oto ai'aba'rēi wa'wa īburu

u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhā dapawa'âbâzéb uwaibaba, wa za duré aipawa'âbâ za'ra wa'wa." Æne ma tō duré buru tede'wa hā tāma pisutu za'ra.

⁵ — Tawamhā ūburu u te oto ai'aba'rē, te te tāma romhuri za'ra da. Tawamhā abzuma ma tō duré aibâ norī hā sōpētē za'ra, buru tede'wa hā. Taha wa, te duré satōrī za'ra, ūburu na te te dame romhuri za'ra da. Bâdâ sipra wi, ma duré sōpētē za'ra aibâ norī hā, aimawi hā. Tō ōhō si ma duré tāma pisutu za'ra. Tawamhā ta norī hā te duré dazarina ai'aba'rē.

⁶ Tawamhā hāiwahā pesere te duré mo buru tede'wa hā, 'ri n̄hi'riti wa, da te dasima 're ūrowede za'ra mono zéb u. Tawamhā aibâ norī hā ma duré sōpētē za'ra aimawi hā, romhuri āna taré da'rata ūsi'ubumro hā. Te te sōpētē za'ra wamhā, Æne te sadanharī za'ra: "E marī wa, te taré asimroi wa'wa, bâtâ bâ, marī hā dame 'manharī za'ra wa'aba āna."

⁷ — Tawamhā asa te tāma nharī za'ra, Æne: "Ni'wa hā marī hā te te wama pisutu õ di, wa te tāma ūromhuri za'ra zéb da hā. Taha wa, marī na wa te dame romhuri za'ra õ di, ã bâtâ na hā."

— Tawamhā buru tede'wa te duré tāma rob'ru za'ra: "Mo oto a norī wa'aba zama dazarina ai'aba'rei wa'aba, ūburu na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na." Æne ma tō buru tede'wa hā satōrī za'ra.

⁸ — Tawamhā mara simei wamhā, tāma ūromhuri'wa norī 'madâ'â'wai ma, te tinhā Æne, buru tede'wa hā: "Ma'āpé, uburé ūma romhuri'wa norī zô aihârâ za'ra na oto, pawa'âbâ mono da. Tawamhā daza'u romhuri na te te ūsâna'rata za'ra norī, uimrehēne te za ūpawa'âbâ na'rata za'ra.

Taha parip si te za duré romhuri na ūsāna'rata'wa norī hā ūpawa'âbâ za'ra." Āne ma tō tāma waihu'u, buru tede'wa hā.

9 — Tawamhā hāiwahā pesere, romhuri na te te ūsāna'rata za'ra hā ma tō rob'uiprazé hā waibu hāiba mono bâ, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba, bâtâ bâ te te romhuri za'ra õ nherē.

10-11 Tawamhā dawana romhuri na te te ūsāna'rata za'ra norī hā ma tō duré hāiba mono bâ waibu rob'uiprazé hā, aiwapsi. Tane nherē, te te waibui wamhā, ma tō tāma nharī za'ra, buru tede'wai ma, ūsa'u romhuri na te te ūsāna'rata za'ra norī pawa'âbâ nhipai u, te te waibui õ wa.

12 Āne te mreme nhiti'ru na tāma nharī za'ra: "Õ norī hā hāiwahā si romhuri na te te ūsāna'rata za'ra hā misi bâtâ za'ratazé hā ma tō sina uprosi za'ra. Wa norī hā bêté. Bâtâ bâ, wa te ūromhuri za'ra hā, rowa'ro uptabi nherē. E niha bâ, ma bêté õ norī zama tipawa'â hā waibu, aiwa wapawa'âbâ za'ra me."

13 — Tawamhā aibâ norī siré ma, te misi tinhā, buru tede'wa hā: "Ūsiwaihu, ūwapari pese. Wa hā te aima 'manharī wasété õ di, āne hā. Oro āma ūzaze za, bâtâ bâre ūma romhuri da, tō misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba te aipawa'âbâ da.

14 Ma tō dame asima ūâri pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tō ūsima wē, aiwa aipawa'âbâ za'ra wa'aba ne te pawa'âbâ za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ūsāna'rata za'ra norī hā.

15 Te ūsima ūwē zéb zarina, ūte rob'uiprazém na te da'apawa'âbâ wamhā, e ūwasédé wa tō 'manha. Mare di. ūwasédé hā te 'manharī õ di. Āté taré dama ūnhopru wa, ma tō ūzada asahi, bâtâ bâ te te ūma romhuri za'ra õ nherē, bâtâ

na dapawa'âbâzém na te pawâ'âbâ za'ra 'ru te." Æne ma tô buru tede'wa hã tâma siwaihu'u, tâma ũromhuri'wai ma. — Æne ma tô Zesusi hã wama ãma romnhimiré'ê za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norí ma.

¹⁶ Tawamhã ãne ma tô Zesusi hã timreme na wama 'râsutu za'ra:

— Ni'wam norí hã dama pire na ti'ab ré 're hâimana za'ra mono nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te za te te tâma 're pisutu za'ra, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'âma 're ïsib'a'uwë mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norí hã ti'ab ré dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherë, te za te te tâma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — Æne ma tô timreme na wama 'râsutu za'ra, Zesusi hã.

Zesusi hã, si'ubdatõ ãma za ïdâ'âzém na ïsiwasu'uzé, ïhâiwa'utuzé me

Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34

¹⁷ Tawamhã wa norí hã Zeruzarë u wa oto ai'aba'rë ni, Zesusihi siré. Wasi'aba'rei ré, ma tô wahâiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norí ma, 12 na wahâiba za'ra ma. Æne te wama rowasu'u za'ra, Zesusi hã:

¹⁸ — ïwapari pese za'ra wa'aba. Ähâna, wa Zeruzarë u ai'aba'rë ni. Tame wa hã dasiré ïpodo hã te za dasima ïhâiba nhomri ni, sasedoti ïpire norí ma, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norí ma zama. Ta norí hã ïwasédé te te ï'âma ïsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ïru za'ra, da te ïwîñi da, dasiwi.

¹⁹ Taha zarina te za oto zudezu'õ norí ma siwi ïhâiba nho. Tawamhã te za ï'âma tiwa'ë za'ra, zudezu'õ norí hã. Te za ï'âma wasété za'ra ni duré.

Te za duré da te dasiwi 're ūpré'ē. Taha parip si, te za wedepo'o nhonhi'rāmi na dasiwi ūzasōmri ni hāwi, ūdā'ā da. Tane nherē, bādā maparane ūtāma si'utōrī ūré, wa za apā hāiwa'udu. — Āne ma tō wama siwaihu'u sirōmo za'ra, Zezusi hā.

*Zebedehe mro, Zezusih wi, te te ūrowaptērēzé
wasu'u, ti'ra norī ma*
Marcusi 10.35-45

20 Tawamhā Zebedehe mro hā ma tō Zezusih u mo, ti'ra si'aibā norī siré. Ūtēme morī wamhā, tāma pire wa, ma tō tāma aiwē'ē, ti'ra norī ma, te te tiwi rowaptērē da.

21 Tawamhā Zezusi hā te pi'ō sadanha, āne:
— E marī ma tō asima ūwē, te aimā āma ūuwaimrami da hā.

Tawamhā pi'ō te asa tāma tinhā:
— Ma'āpé, ūra norī ma, tāma ropisutu sirōmo zahuré na, danhib'apito simasisizém na asimire niwī duré asimi'e niwī dama pire na 're simasisi u'āsi zahuré mono da, za 'Re ūhāimana u'āsi mono hā da'āma ūsib'a'uwēzéb āma hā. — Āne te Zezusih wi rowaptē, ti'ra norī ma, pi'ō hā.

22 Tawamhā Zezusi hā te ūra norī ma oto rowasu'u zahuré, āne:

— E marī da, te rosa'rata āna asina ūzadanharī 'wa. Wa hā wa za robzépata za'ētē, dawi ūsisawi āna. E tawamhā sada asiptete aba di, za te ūrobzépata za'ētē ne, ūrobzépata aba da hā.

Tawamhā asa te tāma nharī zahuré, Zebedehe 'ra norī hā:

— ūhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ūrobzépata da hā. — Āne ma asa tizadawa na tāma wa'rāmi zahuré, Zezusih ma.

23 Tawamhā Zezusi hā te duré tāma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tō ūsine ūrobzépata za'ētē 'wa. Tane nherē, ūsi'uihā na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihâimana aba mono zéb da hā, ūnhimire niwī, duré ūnhimi'e niwîmhā. ūmama te te ūpisutu za'ra norī si te za dama pire na ūrata 're hâimana u'âsi za'ra. Ta norī hā te pisutu za'ra õ di za, wa hā. — ãne te tāma siwasu'u zahuré, Zezusi hā.

24 Tawamhā Zezusihi siré 're ūwanomro mono norī hā 10 na wahâibā za'ra hā, Zebedehe 'ra norī mreme wa te wapari za'ra wamhā, wa tō sada wanhitiru za'ra ni.

25 Taha wa, Zezusi hā te sima wazô tihârâ za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī zô. Tawamhā ãne te wama nharī za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norī hā te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'ētē te duré te te 're dawada'uri za'ra, ūsimiroti hā da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da.

26 Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norī wa'wa hā. Asiré norī ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhā, te za asiré hā 're ūmaipawaptob u'âsi aba mo, marī zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna.

27 Duré 'râwi asima aipire uptabi na 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwē uptabi aba wamhā, pawa'âbâ ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ūmairomhuri wē wa'aba mo.

28 Tane duré, wa hā dasiré ūpodo hā da te ūma 're romhuri za'ra mono da, we ūmorī õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datême mo, ūsihâiba zawi ãna dazada ūdâ'â da, da'upana

te da'awa'âbâ da. — Æne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

Zezusi hã, ïtob'a norï te te ïpese zahuré zé wasu'u

Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43

²⁹ Tawamhã wa norï hã wa tô ai'aba're ni, Zezusih i siré, Zerico hawi. Wasi'aba'reí wamhã, da'ahâ na ma tô wazarina hã ai'aba're ni.

³⁰ Tawamhã aibâ ïtob'a norï hã bâdâdi waptoma ïsimasisi zahuré hã ma tô Zezusih i wasu'u hã wapari zahuré, bâdâdi na ïsababa za te te ïro'razâri zahuré na hã. Æne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahârâ zahuré, ãne:

— Dawihi nnihudu, ma'âpé wa'âma aipë'ëzé na.
— Æne te nasi sina 'mahârâ zahuré, ïtob'a norï hã.

³¹ Tawamhã da'ahâ na Zezusih i zarina ïdasi'aba're norï hã ma tô tâma nharï za'ra, ari'iwi simasisi zahuré da. Tane nherë, sa'ëtë te nasi sina 'mahârâ zahuré, ãne:

— Apito, Dawihi nnihudu, ma'âpé wa'âma aipë'ëzé na.

³² Tawamhã ma Zezusi hã ï'rata mazazâri zahuré, bâdâdi wa. Taha wa, te 'mahârâ zahuré, ïtob'a norï hã:

— E marï te asima ïwë wa'wa, te aimâ ï'manharï aba da hã.

³³ Tawamhã asa te tâma nharï zahuré:
— Apito, wato pese da, wa wasima wë ni. — Æne ma tizadawa na tâma wa'râmi zahuré, ïtob'a norï hã.

³⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô âma tipë'ëzé zahuré, ïtob'a norï âma. Taha wa, ma tô tõmo upi zahuré, apâ tõmo wë zahuré da. Te te tõmo upi zahuré wi, awa'awi ma tô tito pese zahuré. Te te

rob'madâ'â wẽ zahuré di oto. Tawamhã Zezusih
zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

21

*Zezius hã, Zeruzarẽ u datẽme ïwisisé wasu'u
Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwa 12.12-*

19

¹ Tawamhã wa nori hã wa tõ oto ai'aba're ni, Zezusih siré, Zeruzarẽ u. Tawamhã wa tõ rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'õtõ nhisi u. Oriwera na ëtë 'râihâ nhisi ãma 'ri wa'õno hã. Wa te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tõ Zezusi hã ïsiré 're ïwanomro mono nori hã maparane wa'mazatõ sisôwa, 'ri wa'õtõ u.

² Æne ma tõ satõri zahuré:

— Õwa te za ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Tawamhã aimasisi aba wi, te za awaru po'repore hã ïsämri 'wa, butu wazi na da te ãma wasisi haré, ïsa hã. Tame te duré ïra hã ïsiré za. Tawamhã te za ïwasihu zahuré wa'wa, sahuré we ïma saprõni aba da.

³ Tawamhã ni'wa hã awaru po'repore, sahuré we ïma ïsaprõni aba na te te asadanharí aba wamhã, Æne te za tãma ïzadawa wasu'u wa'wa, asa: "Wanhib'apito hã marí õ wa, ãma morí da, wa we sô wanem ni, wa te tãma saprõni zahuré da." Æne hã tãma waihu'u aba wi, te za ãma asazei wa'wa, sahuré we ïma saprõni aba da, awaru po'repore hã. — Æne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

⁴ Duréihã 'Re ïhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ïrob'ui'éré sirõmo zéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tõ Zezusi hã Æne tãma pisutu zahuré, awaru po'repore te

te ūtēme saprōni zahuré da. Āne duréihā āma ūrob'ui'éré siro hā:

5 “Ma'āpē, tāma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ā na ētē 'rāihā nhisi āma 're ūdasi'ubumroi mono norī ma, āne:

‘Ōhōta te we oto atēme timorī 'wa, asib'apito za'ra wa'wa hā. Ta hā dazada 're ūhāimana mono ū hā ūsimizawi pe hā te we āma mo, awaru po'repore na, ūpréduptém na hā.’ ”

Āne duréihā 'Re ūhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hā, Zeruzarē āma 're ūdasi'ubumroi mono norī ma hā.

6 Tawamhā Zezusi te te tāma ūpisutu zahuré zéb zarina, ma tō awaru po'repore norī zō tineb zahuré, wasiré norī hā.

7 Tawamhā, te te sāmri zahuré wamhā, ma tō apā saprōni zahuré Zezusihi u, awaru po'repore hā ūra ré. Tawamhā tisi'ubuzém na ma tō tāma ba'ubu zahuré. Taha pari, ma tō āma darōno Zezusi hā, āma morī da.

8 Tawamhā da'ahā uptabi na ma tō dasi'ubuzém na tāma waptā za'ra ni bādādi na, ūsisiwi ūmorīzéb da hā, dama pire wa, sō 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su na zama ma duré tāma waptā za'ra ni.

9 Tawamhā Zezusihi nhowa ūdasi'aba'rē norī hā duré ūsarina ūdasi'aba'rē norī zama te nasi dasima 'mahārā za'ra ni, āne:

— Apito Dawihi nnihudu āma, 're wawata za'ra wa'aba mono. Wanhib'apito zadawa para, te we oto mo. 'Re ūhāimana u'āsi mono hā ūwē si te te tāma 're pisutu u'āsi mono neza. 'Re ūhāimana u'āsi mono āma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hāiwa āma 're ūsāmra mono

ãma, wei watẽme te te satõrĩ wẽ te. — Æne te nasi dasima 'mahârâ za'ra ni, da'ahâ na.

¹⁰ Tawamhã Zeruzarẽ u ma oto wi, Zezusi hã. Wisi wamhã, ïwa 're ïdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô da'ahâ uptabi na 're dasiwairõtõ, da te dasima 'mahârâ za'ra sina. Taha wa, te nasi tasisadanharĩ za'ra ni, ãne:

— E 'wa hã, õ hã bété.

¹¹ Tawamhã Zezusihi zarina ïdasi'aba're norĩ hã ma tô dama nharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ïdasi'ubumroi mono norĩ ma:

— Ä hã Zezusi, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi hawi we ïmorĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. — Æne ma tô ïsiré ïdasi'aba're norĩ hã dama wasu'u za'ra.

'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ïdazate mono zé wasu'u'

Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹² Tawamhã Zezusi hã ma tô oto ãzé, 'ri 'rãihâ u, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb u. Tame te dama rowede'wa norĩ hã 're si'ubumro, dawi mari' uipra'wa norĩ zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô te te sate, rob u. Wedeza hã rob'uiprazém na te te dawi ãma 're ïsaprĩ za'ra mono norĩ te hã ma tô te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're ïwede za'ra mono norĩ simasisizéb zama.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ãne te tãma nharĩ za'ra, rowede'wa norĩ ma:

— Duréihã wahî'rada hã ma tô ãne na rob'ui'éré, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na: “Înhorõwa hã ïwa ïma 're ïdamreme zusi mono zém na, te za

da te 're sisi za'ra, 'ri hā." Āne te tinha. Tane nherē, a norī wa'wa hā ma tō īwa asima āma 're īrob'manharī wasétē za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're īsipsaihuri za'ra mono norī, 're īsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hā 're sa, wasétē uptabi na. Āne duréihā ai'āma rob'ui'éré za'ra wa'wa hā, ībaihā na hā. — Āne na ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, duréi rowasu'u na hā.

14 Tawamhā Zezusi hā 'Re īhaimana u'āsi mono nhorōwa āma 'ri 'wawi wa'ra 're, zahadu sāmra ré, ma tō da'ahā na ītēme dasito, ītob'a norī hā īmorī waihu'u'ō norī zama. ītēme dasito mono wamhā, ma tō da'apese, uburé īhâzé ré norī hā.

15 Tawamhā ai'uté norī hā ma tō nasi sima 'mahârâ za'ra, āne: "Apito Dawihi nhihudu āma, 're wawata za'ra wa'aba mono." Āne te nasi sima 'mahârâ za'ra, 'ri 'wawi wa'ra 're, sāmra ré. Tawamhā 'Re īhaimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī ma, īpire norī hā tisiré ma, duré īsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norī hā, ai'uté norī te te nasi sima ī'mahârâ za'ra zé hā te te wapari za'ra wamhā, duré tinhimiromhōsi na Zezusi te te 're īda'apawapto mono zé te te 'madâ'ā za'ra wamhā, ma tō sada tizahi za'ra, Zezusihi zada.

16 Tawamhā ta norī hā te Zezusi hā siwi sadanha:

— E wapari ō di, ai'uté norī mreme hā. E asina sadawa uwati za'ra āna. — Āne te tāma nhari za'ra, rowahutu'wa norī hā.

Tawamhā Zezusi hā asa te duré tāma nhari za'ra, āne:

— Wa tō wapari za'ra. A norī wa'wa hā bété. E sôré za'ra wa'aba ō di, wah'i'rata nhimi'ui'éré

hā: "Ai'uté norī ma, ma tō īwaihu'u sirōmo za'ra, ai'utépré norī ma zama, īwē na si ai'āma 're wata za'ra mono da." Āne ma tō wahī'rada hā īāma rob'ui'éré siro, ībaihā na hā. — Āne ma tāma waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhā Zezusi hā te oto īhawi timorī za'ra, Betānha na 'ri wa'ōtō nhisi u, tame a'ā sōtō da.

*Pidera wede ma, Zezusi te te īnharīzé wasu'u
Marcusi 11.12-14, 20-25*

¹⁸ Tawamhā mararé ma tō Zezusi hā apā mo Zeruzarē u, īsiré 're īwanomro mono norī me. Morī ré, ma tō mra hā tīwī, Zezusi hā.

¹⁹ Tawamhā wede hā ma tisā, bādādi zada're īsa hā. Pidera na wede nhisi hā. Te te sāmri wamhā, ma tō ītēme apa, te te sabu da, ī'rā zō. Tane nherē, 'rāi āna te za, īsui ré si. Tawamhā pidera wede ma, te oto tinhā:

— Niwa ī'ai'rā da hā, mare di za oto. Ai'rā'ō u'āsi, te za oto 're asa mo. — Āne te wede ma tinhā, Zezusi hā.

Tawamhā awa'awi ma wede hā tiwede're oto.

²⁰ Tawamhā wa norī hā Zezusihī siré 're īwanomro mono norī hā āne hā wa te 'madā'ā za'ra wamhā, wa tō āma watob'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tō Zezusi hā wasiwi sadanharī ni, āne:

— E niha ma awa'awi tiwede're, pidera wede hā.

²¹ Tawamhā Zezusi te asa wama nharī za'ra:

— Tō sena wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. 'Re īhāimana u'āsi mono hā 're wawā za'ra wa'aba mono āna, ōhō si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, te za marī hā aimā waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherē, 're ī'manhari za'ra wa'aba mo īsadawa para, wa hā pidera wede ma, te īnhari ne, āne hā aiwa. Ōhōta ētē 'rāihā te za. 'Re īhāimana

u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za ëtë 'râihâ ma ïnharî za'ra wa'wa, 'râwi sisao'o da, âi ba waptâ'a da. Tawamhã asadawa para wa'aba, te za tô âi ba waptârã, ëtë 'râihâ hã. Äne 'Re ïhâimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô ïsadawa para, marî ïwê hã 're ï'manharî za'ra wa'aba mo, aimâ waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherë, äne hã.

²² 'Re ïhâimanâ u'âsi mono hã 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marî na tiwi 're rowaptérê za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za te te aimâ ãma 're a'uwaimrami 'wa. — Äne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî ma.

Zezusi hã, ni'wa sadawa para uburé marî hã te te dama 're ï'ab'manharî mono zéb zô, da te dasiwi ïsadanharîzé wasu'u

Marcusi 11.27-33; Rucasi 20.1-8

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô apâ mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhoröwa u. Tame te oto dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã sasedoti ïpire norî hã ma tô ïtême aimasa, zudezu norî ma roti'wa norî zama. Tawamhã Zezusi hã te siwi sadanha, äne:

— E 'wa sadawa para, te bété äne hã marî hã dama 're ï'ab'manharî mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁴ Tawamhã Zezusi te asa tâma nharî za'ra:

— Wa hã wa za a'â asadanharî na aimâ ãma wa'râmi za'ra wa'wa. Tawamhã ï'uwaibaba, ïma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aimâ wasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're ï'ab'manharî mono na hã.

²⁵ Äne wa za asadanharî za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te

te dama 're ab'manharī bétē. E 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — Āne ma tō Zezusi hā sadanhari za'ra, te te tāma waihu'u za'ra da, a'â.

Tawamhā 'rāwi te sima nharī za'ra, dama rowahutu'wa norī hā:

— E niha, wa za tāma waihu'u za'ra ni, ōne wamhā. 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ī'ab'manharī mono na wa te tāma waihu'u za'ra wamhā, te za wazadanharī na sahu za'ra, āne: "E niha bétē, Zuwā Batitaha nhimirowasu'u hā saze za'ra wa'aba õ di, dame."

²⁶ Tane nherē, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're ī'ab'manharī mono na wa te tāma waihu'u za'ra wamhā, wa za wasina wapahi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharī za'ra õ'umnhasite. E marī wa. Zuwā Batita hā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're īmorī na, da te 're saze za'ra mono wa. — Āne te 'rāwi sima nharī za'ra.

²⁷ Tawamhā Zezusihī ma, te oto asa nharī za'ra:

— Wa norī hā wa te waihu'u za'ra õ di, ni'wa sadawa para, Zuwā Batita hā â dawabzuri te te dama 're ī'ab'manharī mono zé hā.

Tawamhā Zezusi hā asa ma tizadawa na tāma wa'rāmi za'ra:

— Tane tō. A norī wa'wa hā īma waihu'u za'ra wa'aba õ nherē, wa hā te duré aimā waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para marī hā te dama 're ī'ab'manharī mono na hā. — Āne ma tō Zezusi hā asa tāma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norī ma hā.

Aibā hā, ī'ra poto'rada hā te te sina īsadawa zamarīzé wasu'u

28 Tawamhā Zezusi hā te duré tāma rowasu'u za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī ma, ãne:

— Wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'āpé āma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibâ hā te 're sāmra. Maparane ī'ra hā. Tawamhā ti'ra poto 'rata ma, ma tō rob'ru, ãne: "Ī'ra, mo oto aimorī buru u, romhuri da, ã bātā na."

29 — Tawamhā asa te tāma tinha, ī'ra poto'rada hā: "Te īsima rowē õ di, īmorī da hā. Wa za nhamra u'â." Ñane ma tō timama ma waihu'u asa. Tane nherē, te te īnharizém na āma ronomro wapsi, ma tō tinhimirosa'rata na āma saprī. Taha wa, ma tō oto mo buru u, te te romhuri da.

30 — Tawamhā ti'ra hâiba amoi ma, te duré rob'ru, īdub'rata ma, te te īrob'ruzém ne, buru u morī da, te te romhuri da. Tawamhā ī'ra hā te asa tāma tinha, timama ma, ãne: "Wē di tō, īmama. Wa za tō mo, te romhuri da." Tane nherē, ta hā timama mreme hā awa'awi te te saze nherē, morī õ di, buru u.

31 — E 'wa hā tawamhā, timama te te sina īsaze hā te te tāma īrob'ruzéb uwaibaba, īmorī da hā. E īdub'rada. E īno. — Ñane ma tō Zezusi hā āma sadanharī za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī nhib'apito norī hā, duré zudezu norī ma rowahutu'wa norī hā.

Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— Dama īpoto'rada ma tō timama mreme hā sina saze.

Tawamhā Zezusi te duré ãne tāma rowasu'u za'ra:

— Tane tō. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā duré pi'õ hā aibâ zō si siwa'ru 're īhāimana za'ra mono norī hā, ta

norī hā aré 're hāimana wasétē za'ra mono nherē, ãté te za 're sisisi, 'Re īhāimana u'âsi mono, da'âma 're īsib'a'uwē mono zéb u hā, ta norī si tō sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhā. Tane nherē, a norī wa'wa hā ãté dame 're asisisi aba mono õ di za. Tō sena, wa ãne na hā aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa.

³² Zuwā Batita hā ma tō aré atēme timorī za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'âsi mono te te sima 're īaiwē za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wē wa'aba mono zéb da hā, te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherē, īsimirowasu'u na hā ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norī si ma tō ãma saze za'ra īsimirowasu'u na hā, pi'õ hā aibâ zô si siwa'ru 're īhāimana za'ra mono norī zama. Tawamhā ta norī hā atōmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono nherē, a norī wa'aba zama asimirosa'rata na 're saprī za'ra wa'aba mono õ di, īsimirowasu'u na ãma 're īsaze za'ra wa'aba mono zéb da hā. — ãne ma tō Zezusi hā tāma wasu'u za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norī nhib'apito norī ma, duré dama rowahutu'wa norī ma zama.

*Buru na romhuri wasétē'wa norī wasu'u
Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19*

³³ Tawamhā Zezusi hā te duré ãne tāma rowasu'u za'ra:

— ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé, īwapari pese za'ra wa'aba za. Aibâ hā te 're sâmra, buru tede'wa hā. Tawamhā tiburu ãma ma tō a're, uwa 'ru hā. Te te a're pari, ma tō buru 'wawi wa'ra. Ma tō duré ētē nhisiwi sada ab're, īwa uwa 'rāi watizéb da hā, īwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rāihâ hā ma duré buru wa'wa 'manha, īsipsaihuri norī zô, dasipapara

rob'madâ'âzéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norî hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ïburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédub za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â sãmra da.

34 Tawamhã oto 'rãi prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ïromhuri'wa norî hã satõri za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norî te te tãma ïpo'o za'ra zô.

35 Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te ïsatõri za'ra hã siwi waibu, buru 'madâ'â'wa norî hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norî ma, ma tô rob'manharî wasétê za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azâ. Ïhâiba amo ma duré siwi tîwî. Ïhâiba amo ma duré ëtë na siwi u'a za'ëtë, dâ'â da.

36 Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satõri za'ra, tãma ïromhuri'wa norî hã, ahâ na. Tawamhã, ta norî hã buru u sihutu wamhã, ma duré tãma rob'manharî wasétê za'ra, buru 'madâ'â'wa norî hã.

37 Tawamhã 'râwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: "Ï'ra si'aibâ hã te ïtëme satõri za'ra wamhã, âté te za siwi hâiba wazé." Âne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satõ, tãma ïburu 'madâ'â'wa norî u.

38 Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa norî hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã, te ãne sima 'mahârâ za'ra: "Öhôta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirî na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wîrî aba, buru hã wate za'ra da." Âne na ma tô sima 'mahârâ za'ra, buru 'madâ'â'wa norî

hã.

³⁹ — Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze. Tame ma tô siwi tîwî, buru 'madâ'â'wa norî hã. Æne buru tede'wai 'ra wasu'u 'râsudu hã.

⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te oto sadanharî za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norî nhib'apito norî hã, ãne:

— Buru tede'wa hã tiburu u apâ wisi wamhã, e marî te za tâma 'manharî za'ra, tâma ïburu 'madâ'â'wa norî ma hã.

⁴¹ Tawamhã asa te tâma nharî za'ra:

— Buru tede'wa hã âma pë'ezé za'ra ãna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da, aibâ ïwasétê uptabi norî hã. Tawamhã te za duré da'apisutu, dama ïumnha hã tâma ïburu 'madâ'â'wa da hã. Ta norî hã te za ï'uwaibaba si te te tâma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'râ hã, 're 'râ prédub za'ra mono wa. — Æne ma asa tâma waihu'u za'ra, Zezusihî ma, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norî nhib'apito norî hã.

⁴² Tawamhã Zezusi hã te oto sina âma simiré'é ëtê na, ãne:

— Oro 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'éré hã 're sôré za'ra wa'aba mono za, aimâ waihu'u za'ra wa'aba õ di bêté. Æne ïbaihâ na rob'ui'éré hã:

“Ëtê tomhâpâ wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherê, wasétê newa, 'ri'wa norî te te aré siwi ïwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.

Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ïsa'wari mono da hã.

Taha wa, ãne na wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa ãma 're watob'uzu u'âsi za'ra, wa nori hã."

Ãne duréihã wahí'rata nhimi'ui'éré na rowasu'u hã.

⁴³ — Ëtë tomhápâ wẽ hã da te dasiwi ïwẽ'õ ne, a nori wa'wa hã asiwi 're ïwẽ'õ za'ra wa'aba mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wẽ, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwẽ, ïsimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono nori ãma. Tô sena, wa ãne na aima waihu'u za'ra wa'wa.

⁴⁴ Duré, ëtë tomhápâ nhisiwi, zé'a 'manharí hã 're rere'e mono wa, 're ïsipru pese za'ra mono ne, te za ïwẽ'õ'wa nori hã hâ za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Duré ëtë tomhâbâ hã zé'a 'manharí nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ïpru pese za'ra mono ne, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa nori si hâ za'ra. Ta nori ãma hã 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di za. — Æne ma tô Zesusi hã sina ãma simiré'é, ëtë wasu'u na hã.

⁴⁵ Tawamhã sasedoti ïpire nori hã, duré parisezu nori hã, Zesusi te te ãma ïromnhimiré'ezé hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, tô õ nori udâna te te ãma ïromnhimiré'ê mono na hã.

⁴⁶ Taha wa, ma tô aré sima hâiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazéb 're da te dasiwi sérë da, Zesusi hã. Tane nherë, ma tô dama tipahi za'ra aibâ nori hã, Zesusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ïmorî na da te 're saze za'ra mono wa, da'ahâ na.

*Dasina damrozém na dasai ahâ wasu'u
Rucasi 14.15-24*

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na tâma rowasu'u za'ra, parisezu norí ma, ãne:

² — 'Re ïhaimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwé mono zém na wa za duré aimâ ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Apito 'ra si'aibâ hã tâma mro wë te, tâma ïrowëzéb zarina ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharí da, sa'ëtë na, ti'ra mrozém na hã.

³ Tawamhã ma tô ïsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tâma ïromhuri'wa norí hã satõrî za'ra, dazô hâsi da, ïtême dasihutu da, ïsiré dasaihuri da. Tane nherë, ta norí hã te te sima rowë za'ra õ di, ïtême si'aba'rê da hã, ïsiré ïsaihuri da hã aré.

⁴ Taha wa, te duré apito, tâma ïromhuri'wa norí hâiba amo hã satõrî za'ra, ãne: "Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, aré sô ïhârâ 'rata za'ra norí zô. Tawamhã ãne te za tâma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa: 'Powawë norí hã, duré powawë zapu da te dasima ïhâipese za'ra hã ma dasiwi simro ni. Uburé ma tô marí hã dasiwi 'râ'otõ ni, dasa da te ïhurizéb da hã. Taha wa, te za we ïtême ai'aba'rêi wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ïra ïma ïmrozém na.' ãne te za ta norí ma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa." ãne ma tô apito hã tâma ïromhuri'wa norí ma waihu'u za'ra.

Tawamhã apito hã te te sô satõrî za'ra wa, te oto sô ai'aba'rê.

⁵ — Tane nherë, sô ïhârâ 'rata za'ra norí hã sô simipari za'ra õ di, ïtême si'aba'rê da, ïsiré saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra ãna ma tô ni'wam norí hã tiburu u ai'aba'rê, duré tinhimiromhurizéb u hã.

6 Ni'wam norī hā ma tō apito ma romhuri'wa norī hā siwi waibu. Te te waibui pari wamhā, ma tō niha tāma rob'manhari wasétē za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé.

7 Tawamhā apito hā tāma ūromhuri'wa norī, da te ūprosi wasu'u te te wapari wamhā, ma tō ab'rui pese. Taha wa, tāma da'wapéi'wa norī hā ma tō ūtēme satōrī za'ra, tāma ūromhuri'wa norī, da te tiwi ūprosi za'ra u. Tawamhā da'wapéi'wa norī hā ma tō uprosi, ta norī hā. Ma tō duré ta norī nhorōwa hā te te 'ri su, 'ri nho'ōmo wa, aré tāma 're ūsimasa mono hā.

8 Taha pari, ma tō duré sô hā, tāma ūromhuri'wa norī zô, aimawi norī zô. Tawamhā ãne te tāma nharī za'ra: "Dasazéb da hā tâibâ ma tō api pari za'ra ni, ūra ūmrozém na dasa da te ūhurizéb da hā. Tane nherē, sô ūhârâ 'rata za'ra norī hā we si'aba'reí õ di. ūbare ma tō ta norī zô rowasédé hā tiwatobro za'ra, sô ūhârâ za'ra nherē, te te ūwapari za'ra õ wa.

9 Taha wa, te za oto dazô ūropéi wa'aba mo 'ri n̄hi'riti mono bâ, dasai u we danhimroi wa'aba mono da, danhopêtë za'ra wa'aba mono sidâpâsi." Ñne te satōrī za'ra, apito hā.

10 — Tawamhā te oto ai'aba're, 'ri n̄hi'riti mono bâ, dazô sôpré mono da. Tawamhā te te danhopêtë za'ra mono sidâpâsi, ma tō te te dazatōrī za'ra da'ahâ na, 're ūdanomro wē mono hā, 're ūdanomro wasétē mono norī zama. Tawamhā da'ahâ uptabi na ma tō 'ri 're wa'wa nho'u hā dasiwi sitom ni, apito 'ra ūmrozém na dasai u, dasi'râ'otô wa.

11 Tawamhā apito hā ma tō datême ãzé, dasi'râ'otôzéb u, te te da'ab'madâ'â da. Datême

sébré wamhã, ma tô aibâ hã 'madâ'â pese, dasina damro wa, da'uzazé hã te te dame sima 'manherë õ wa, ïhâi wẽ hã.

¹² Tawamhã ãne te sadanha, apito hã: "Ísiwaihu, e niha bâ ma we tane ré asé, dasina damro wa, da'uzazé hã we dame asima sérê ãna." ãne te sadanha.

— Tawamhã aibâ hã te ari'awi za, niha te te tâma nharí waihu'u õ wa, te te tâma âma upai wa.

¹³ Tawamhã apito hã ma tô ãne tâma ïromhuri'wa norí ma nharí za'ra: "Ma'ápé, ã hã aibâ hã asiwi âri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi aba da, rob u asiwi mei wa'aba da, robra u. Tame te za oto sina tiwawa, sina pẽ'ezé wa. Te za duré 'wasitete, te te oto robzépata za'ëtë wa." ãne ma tô apito hã tâma waihu'u za'ra. — ãne na ma tô Zezusi hã tâma âma romnhimiré'é za'ra.

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô ãne na timreme na 'râsutu:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'ahâ uptabi na dazô 're hârâ mono nherë, da'umro na si te za da'âma 're sib'a'uwẽ. — ãne na ma tô Zezusi hã timreme na tâma 'râsatu za'ra.

Rob'uiprazé, danhib'apito ma, da te 're ïpo'o za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26

¹⁵ Tawamhã parisezu norí hã ma tô ai'aba're Zezusihî nhiti, si'râ'õtõ da, a'â. Si'râ'õtõ wamhã, ma tô sima âma roti za'ra, Zezusi hã te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra zô, te te tâma âma upa za'ra wa, da te dasiwi wẽ'õ da, duré da te dasiwi âri da.

¹⁶ Tawamhã Zezusihî u ma tô 'mazatõñ za'ra, tizadawa zapari'wa norí hã, apito Erodihi

nhimiroti wē 'wa norī zama. Tawamhā Zezusihi u sihutu wamhā, ãne te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, asadawa nhipesē ō na 're aihāimana mono zém na hā wa tō aiwaihu'u za'ra ni. Tō sena na te īwē na si dama 're īrowasu'u u'âsi mo, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Asimiroti hā da te dasiwi 're wē'ō za'ra mono nherē, te tō õhō na si dama 're īaroti u'âsi mo. Duré ni'wam norī hā dama pire na 're hāimana za'ra mono nherē, aimawi hā aima 're hāimana mono ō di. Aiwapsi te 're dahāimana za'ra, aima hā.

¹⁷ Taha wa, wa za oto wa norī hā wasiwi asadanharī za'ra ni, ãne. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hā wa te tāma 're po'o za'ra, īsimiwada'uri zarina. E 'Re īhāimana u'âsi mono ma, wē di, ãne hā. E tāma wē ō di. Ma'āpé wama waihu'u za'ra na asimirosa'rada hā, wa te waihu'u za'ra da. — Ñne te siwi sadanha, Zezusi hā te te ãma tāma upa za'ra zō, timreme na hā.

¹⁸ Tawamhā tinhimirosa'rata wasétē zarina te te sima ãma īroti za'ra zé hā ma tō sina waihu'u, Zezusi hā. Taha wa, ma ãne tāma tizadawa na wa'rāmi za'ra:

— A norī wa'wa hā te asadawa nhipesē na 're aihāimana za'ra wa'aba mo. E marī da, te ãne na asiwī īzadanharī 'wa, īmreme na te aima ãma upa za'ra wa'aba da newa, asiwī īwē'ō wa'aba da.

¹⁹ Tane wamhā, ma'āpé rob'uiprazé īsapotore hā we īma 'mai'âri aba pé, te 'madâ'â da, romanu norī nhib'apito ma, da te tāma 're īpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé īsapotore hā.

Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé īsapotore hā tāma 'mai'āwisi ni.

²⁰ Tawamhā Zezusi hā te te 'madâ'â wamhā, te oto sadanhari za'ra:

— E 'wai hāibarī, rob'uiprazé ūsapotore na hā. E 'wa sisi ui'éré duré, āma hā.

²¹ Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— Ā hā, Roma āma danhib'apito hāibarī, duré taha nhisi ui'éré.

Tawamhā Zezusi hā ma duré tāma waihu'u za'ra, āne:

— Taha wa, Roma āma danhib'apito ma, te za ūsimiwada'uri zarina, marī hā tāma 're ūpo'o za'ra wa'aba mo apâ, īte wa. Tane duré, 'Re ūhaimana u'âsi mono ma, te za marī hā ūsimiwada'uri zarina si tāma 're ūsōmri za'ra wa'aba mo apâ, īte wa, marī hā. — Āne ma tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.

²² Tawamhā parisezu norī zadawa zapari'wa norī hā āne na te te wapari za'ra wamhā, ma tō āma titob'uzu za'ra. Tawamhā Zezusihi āma, marī te te 'manharī za'ra āna, ma tō ūhawi ai'aba're, apâ.

Dahâiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi ūsadanharizé wasu'u

Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40

²³ Tawamhā sadusezu norī hā ma duré ūtēme aihutu Zezusihi u, te te siwi sadanhari da, tin-himirowasu'u na te te tāma āma upa za'ra zō. Ta norī hā 're dadâ'â za'ra mono wamhā, ab're hawi apâ 're ūdahâiwa'utu za'ra mono õ na te te dama 're ūroti za'ra mono.

²⁴ Tawamhā, Zezusihi u simasa wamhā, te tāma nharī za'ra, āne:

— Rowahutu'wa, duréihā wahi'rada Mozési hā ma tō āne dama rob'u'éré, 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti na: "Aibâ hā 'ra õ ré, 're dâ'â

za'ra mono wamhā, te za īno hā ãma 're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, īwasu'u hā si'utōrī tō da, īsédé'aba wasu'u hā." Äne na Mozésihi nhimi'ui'éré hā, wahi'rata norī ma hā. — Äne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra, sadusezu norī hā.

²⁵ Tawamhā Zezusihi ma, te duré rowasu'u za'ra, äne:

— Dasisänawā si 're īhaimana za'ra mono norī wasu'u hā wa za oto aimā wasu'u za'ra ni. Ta norī wasu'u hā wa te waihu'u za'ra da, wa za ãma asadanharī za'ra ni za. Dasisänawā si hā ma tō wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu norī hā 7 na īhāiba za'ra hā, aibā norī hā. Tawamhā īpoto'rada hā ma tō timro. Mro nherē, ti'ra hā sisō'a ré te te 'maipoto õ ré, ma tō dârâ. Taha wa, ūiñi na ma tō ïsōsi hā ãma timro tizédé'aba mro na, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina.

²⁶ Tawamhā ïsōsibi zama ma tō dârâ, 'ra õ ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hā ãma timro, tizédé'aba mro na. Tawamhā taha zama ma duré dârâ, ti'ra hā sisa'u te te 'maipoto õ ré. Äne zarina ma tō uburé ïdub'rata norī hā dâ'â sidâpâsi, nasi ãma timro za'ra aré, sisôwa're're. Tawamhā uburé ma sisarina ai'utōrī za'ra, 'mai'ra õ ré.

²⁷ Tawamhā pi'õ zama ma tō duré dârâ, timro norī zarina.

²⁸ Aibā norī hā 7 na īhāiba za'ra hā ma tō pi'õi ãma siparabâsi nasi ãma timro za'ra. Äne ma tō tâma tiromhâimana za'ra. Tawamhā e 'wai mro uptabi za bété pi'õ hā, ab're hawi 're dahâiwa'utu za'ra mono wamhā. — Äne te Zezusi hā siwi sadanha, sadusezu norī hā.

²⁹ Tawamhā Zezusi hā asa te tâma nhari za'ra:
— Ab're hawi apâ 're ïdahâiwa'utu za'ra

mono zé wasu'u na, 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā aima īwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tō ãma ī'upa za'ra wa'wa, asimirosa'rata na hā. 'Re īhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're īda'ahâiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima īwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tō asimirosa'rata na ãma ī'upa za'ra wa'wa.

³⁰ 'Re īhâimana u'âsi mono hā ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhā, hâiwa ãma romhuri'wa norī ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono ãna.

³¹ 'Re īhâimana u'âsi mono hā ab're hawi te te 're īda'ahâiwa'utu mono zém na, a norī wa'wa hā 're saze za'ra wa'aba mono õ di. E 're sôré za'ra wa'aba mono õ di bêté, duréihā 'Re īhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hā, wahi'rada Mozésihi ma, īsiwasu'uzé hā, ãne na hā:

³² "Wa hā Abra'âhā nhib'apito, wa 're īhâimana u'âsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacocho nhib'apito." Ñne ma tō 'Re īhâimana u'âsi mono hā Abra'â norī uirī na nherē, Mozésihi ma, si-waihu'u. Wahi'rata norī hā dawi 're dâ'â za'ra mono nherē, 'Re īhâimana u'âsi mono wi, 're dâ'â za'ra mono õ di. Taha wa, ma tō īsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'âhā, īsib'apito za'ra na aré siwasu'u õ di. — Ñne ma tō Zezusi hā Abra'â norī wasu'u hā tâma waihu'u za'ra, sadusezu norī ma.

³³ Tawamhā ãne hā da'ahâ uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni, īsimirowasu'u na hā.

'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti īpire uptabi wasu'u

Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28

34 Ñe na Zezusi hā te te tāma rowasu'u za'ra wamhā, ari'iwi te oto aimasa, sadusezu norī hā, niha te te āma sada'âbâ waihu'u za'ra õ wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hā.

Tawamhā parisezu norī hā ñe na te te wapari za'ra wamhā, ma tō sitēme ubumro a'â, Zezusih i u siré si'aba'rē da.

35 Tawamhā 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hā tō parisezu norī siré hā ma tō Zezusi hā sadanha, te te tāma āma upa zô, te te pibu da, ñe:

36 — Rowahutu'wa, e ma hā bêté, danhipai u ïpire uptabi hā, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ïrob'ui'éré hā, ïbaihâ na hā.

37 Tawamhā Zezusi hā asa te tāma tinhā, ñe:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ïpire uptabi hā, ñe: "Re ïhâimana u'âsi mono hā, Asib'apito za'ra wa'wa hā 're morī wa, te za asiwi 're ïsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ïsimiroti na āma 're ïrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tāma 're ïromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo."

38 Ñe 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ïpire uptabi wasu'u hā.

39 Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti amo hā, aiwa ïpire uptabi hā, ñe: "Te za 're ïdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marī ïwē zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ïwē zô." Ñe ïsimiroti amo hā ïpire uptabi hā, Mozési te te āma ïrob'uj'érézé hā.

40 Ñe norī si, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, pire uptabi zahuré di. Uburé 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te āma

ĩ'arob'ui'éré mono hā duré ũsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama te te ãma 're ũrob'ui'éré za'ra mono zé hā, e marĩ te ãma wasu'u za'ra, ã norĩ hā. Tô õ norĩ na si te ãma rowasu'u za'ra, 'Re ũhâimana u'âsi mono, da te dasiwi 're ũsawi pese za'ra mono zéb da hā, duré 're ũdasisawi pese za'ra mono zéb da hā. — Äne ma tô Zezusi hā 'Re ũhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

*Danho'reptui'wa na Zezusi te te
ũda'azadanharizé wasu'u*
Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44

⁴¹ Tawamhā parisezu norĩ hā zahadu siré hâimana za'ra ré, te Zezusi hā sadanharĩ za'ra, ãne:

⁴² — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa hā Danho'reptui'wa da, 'Re ũhâimana u'âsi mono te te ũpisutu na, we datëme ũmorĩ na hā. E 'wa sihudu na ma bétē a norĩ wa'wa hā ãma ūwaihu'u za'ra wa'wa.

Tawamhā asa te tāma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hā:

— Apito Dawihi nnihudu te za, u, 're mo. — Äne te duré asa tāma nharĩ za'ra.

⁴³ Tawamhā Zezusi te duré tāma rowasu'u za'ra:

— Tane wamhā, ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba, ãne na hā. Duréihā apito Dawi hā ma tô tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re ũhâimana u'âsi mono te te ũpisudu hā. 'Re ũhâimana u'âsi mono pẽëzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tô tinhib'apito na sisi. Oro Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hā, ãne hā nomro za:

⁴⁴ "Re ũhâimana u'âsi mono, ma tô ūnhib'apito ma tinha, ãne:

‘Trata te za ‘re asāmra mo īnhimire niwī, dama aipire na īsiré ‘re aiħāimana u’âsi mono da. Asitob’ru norī nhiptetezé hā wa za te tiwi ‘re a’uprosi, wapu na aima ‘re hāimana za’ra mono da oto, duré aima sib’uwa na ‘re hāimana za’ra mono da oto.’ Āne ma tō tāma waihu’u.’

Āne apito Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hā.
⁴⁵ Dawi hā tinhib'apito na te te sisi nherē, e niha te za īsihudu si ‘re hāimana, Danho'reptui'wa da, ‘Re īhāimana u’âsi mono te te īpisudu hā. Ma'āpē āma rosa'rata pese za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne na te Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra, parisezu norī ma.

⁴⁶ Tawamhā ni'wa hā te te āma sada'âbā waihu'u õ di oto, Zezusih zada, ‘re īsiwamnhasi za'ra mono norī hā, parisezu norī hā. Taha wa, Zezusi hā timreme na te te tāma āma upa za'ra zō, te te siwi sadanharī waihu'u za'ra õ di oto ta norī hā, te te sina mreme wazéb za'ra wa oto.

23

Parisezu norī hāimanazé wasu'u

Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō dama rowasu'u, īsiré ‘re īwanomro mono norī ma zama, āne:

² — ‘Re īhāimana u’âsi mono nhimiroti ‘rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī hā duré parisezu norī hā dama pire za'ra di, ‘Re īhāimana u’âsi mono nhimiroti zarina Mozési te te āma īrob'ui'érézém na te te dama ‘re īrowasu'u za'ra mono zéb da hā.

³ Taha wa, parisezu norī nhimiroti hā te za ‘re īwapari pese za'ra wa'aba mo, āma ‘re anomro aba

mono da. Tane nherē, 're īhāimana za'ra mono zéb zarina, īsine 're aihāimana za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Te te dama 're īroti za'ra mono zém na si 're sōpré mono õ wa, ta norī hā.

⁴ Danhoihi waptob ãna, marī īpire uptabi hā da te 're 'wasari mono da, da te dama 're īromnhibu za'ra mono ne, te ta norī hā tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire uptabi nherē, da te dasina 're ī'uwaimrami za'ra mono zéb da hā. Tane nherē, ta norī hā te te 're dapawaptob za'ra mono õ di, ãma 're īdanomro wē mono zéb da hā.

⁵ Taré da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da, te marī hā te te 're 'manharī za'ra, danho'a. Powawē hā 'manharī hā 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti ui'éré na ībaihâ nhemezébre hā īsa'ëtē uptabi na si te ãma 're si'uihâ wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wē mono newa, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hâpa za'rū pa ré na 're si'uza za'ra.

⁶ Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama īpire norī simasisizém na si 're si'ubumroi mono da, dasa da te 're huri mono sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri hā 're īsimasa mono zéb 'remhā.

⁷ Te duré te te sima 're wē za'ra, dama īpire norī hā damreme īpire na da te 're īsawi za'ra mono ne, dahāimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahâ na 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're īrowede za'ra mono zéb ãma hā. Te duré te te sima 're wē za'ra, da te 're sawi za'ra mono wamhā, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi za'ra mono da, dama 're īdapire za'ra mono norī 'mahârâzém na. Æne te ta norī hā

uburé marī hā te te sima 're wē za'ra, dama īpire zarina, da te 're 'madâ'ā wē za'ra mono da.

⁸ Tane nherē, te a norī wa'wa hā simisutu asisānawā 're anomro aba mo, asiré īsazei'wai wa. Duré misire Asib'apito wa'wa hā. Taha wa, "rowahutu'wa" na dama aiwaptērē pire na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madâ'ā ze za'ra wa'aba mono õ di za, a norī wa'wa hā.

⁹ Dawaptērē pire wē te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Misire te Aimama za'ra wa'wa hā 're hāimana hāiwa āma, siwaprosi.

¹⁰ Wa hā misire Asib'apito za'ra wa'wa hā wa 're īhāimana, 'Re īhāimana u'âsi mono, īwétési te te īpisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madâ'ā ze za'ra wa'aba mono õ di za, danhib'apito na da te 're īasisi za'ra wa'aba mono zéb da hā.

¹¹ Asiré norī ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mairob'ruiwapari aba wamhā, te za 're īmaipawaptob u'âsi aba mo, marī zō 're ai'manhimnhasi aba mono āna.

¹² Ni'wam norī hā pire na 'râwi sina 're sôpré mono wamhā, 'Re īhāimana u'âsi mono si te za tāma pisutu za'ra, wapu na dama 're hāimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norī hā pire na 'râwi 're si'madâ'ā za'ra mono õ wamhā, ta norī ma si te za pisutu za'ra, pire na oto dama 're hāimana za'ra mono da. — Āne ma tō Zesusi hā dama waihu'u, īsiré 're īwanomro mono norī ma zama.

Zesusi hā parisezu norī ma, te te īnharī za'ra zé wasu'u

Marcusi 12.40; Rucasi 11.39-42, 52; 20.47

13-14 Tawamhā parisezu norī ma, te oto rowasu'u za'ra Zezusi hā, āne:

— Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihāimana uptabi ō na dama 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Ridawa hā 're danhisisi tō mono da, da te dawi 're īsitob za'ra mono ne, te a norī wa'wa hā dawi 're īsawi za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwe mono zéb u 're danomro tō mono da. A norī wa'aba zama te 'Re īhāimana u'āsi mono wi 're asihāiba zawi za'ra wa'aba mo, ai'āma 're sib'a'uwe za'ra wa'aba mono tō da.

15 — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, a norī wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tō datēme 're īropéi wa'aba mo daro mono bâ, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono da. Tawamhā ni'wam norī hā asiniwī 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhā, 're anomro wasétē aba mono zéb zarina, ma tō 're hāimana wasétē uptabi za'ra, asimiroti wasétē aba zarina. Taha wa, ropipa āma 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're aihā za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te za te te 're hā za'ra za'ētē, ta norī hā.

16 — A norī wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hā tob'a nherē, te za dazaprōni wē. Mare di. Tane te duré a norī wa'wa hā roti senai'ō na dama 're īroti wasétē za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti hā sena na waihu'u za'ra wa'aba ō wa. Āne te dama 're īroti wasétē za'ra wa'aba mo: "Āté ni'wam norī hā te za marī na te te dama 're ropisutu za'ra. Tawamhā āté tō sena te te dama 're īropisutu za'ra mono zém na, da te 're

saze za'ra mono da, te za 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa nhisi hā te te ãma dama 're waptob za'ra, tinhimiropisutu me. Āne na te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ nherē, 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te 're hā za'ra mono õ di za. Tane nherē, ni'wam norī hā marī na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhā, oru 'manharī hā ētē'ubuzi pré 'manharī hā, 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa 're, 're īsimasa mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono nherē, te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhā, te za te te 're hā za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā." Āne te ai'rā ahā na dama 're īroti za'ra wa'aba mo, tô senai'õ na.

¹⁷ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bétē, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti hā. Datob'a na 're īdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Ētē'ubuzi pré 'manharī hā 'ri 're wa'wa 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa ãma 're simasa mono wa, tāma sawi di, oru 'manharī hā. Oru 'manharī hā īsōrōwa ãma 're simasa mono õ 'wa'âhā, aré tāma sawi õ di. Taha wa, 'ri hā 'Re īhāimana u'âsi mono ãma 're īdawata za'ra mono zé hā oru 'manharī, īwa 're īsimasa mono zawi nhipai u, sawi uptabi di tāma, 'ri hā. Taha wa, 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa nhisi na zama taré dama 're dasiwaptob za'ra mono õ di za. E āne hā asima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ.

¹⁸ Āne na te duré dama 're īroti wasétē za'ra wa'aba mo: "Ni'wa hā marī na te te dama 're ropisutu mono wamhā, 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa ãma, tāma danhoprubzé nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama ãma 're waptob za'ra mono wamhā, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhā, tane nherē, 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te azâri õ

di za. Tane nherē, ni'wa hā tāma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, tinhoprubzé te te īhīri nhisi na dama āma 're siwaptob za'ra mono wamhā, duré te te dama āma 're uwaimrami za'ra mono ō wamhā, tawapsi te za azâ, 'Re īhāimana u'āsi mono hā." Āne te duré siwa'ru dama 're īroti za'ra wa'aba mo, tô senai'ō na.

¹⁹ E niha waihu'u za'ra wa'aba ō di bété, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti hā. Datob'a na 're īdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hā tāma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, da te tāma 're īsa'ra mono zé hā 'Re īhāimana u'āsi mono ma, sawi di. Tane nherē, tāma 're īdanhoprub za'ra mono zé hā īsōrōwa āma tāma danhoprubzé nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono ō 'wa'āhā, aré tāma sawi prā ti, 'Re īhāimana u'āsi mono ma hā. Taha wa, tāma danhoprubzé nomrizé hā tāma 're īdanhoprub za'ra mono zéb zawi nhipai u, tāma sawi uptabi di. E āne hā asima waihu'u za'ra wa'aba ō di bété.

²⁰ Taha wa, ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono ma, danhoprubzé nomrizém nhisi na dama āma 're siwaptob za'ra mono wamhā, taha nhisi zarina te duré uburé īsisiwi danhoprubzém nhisi na zama dama āma 're siwaptob za'ra.

²¹ Duré ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono nhorōwa nhisi na dama āma 're siwaptob za'ra mono wamhā, taha nhisi zarina te duré īwa 're īsāmra mono nhisi na 're siwaptob za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono nhisi na.

²² Duré ni'wam norī hā hāiwa nhisi na dama 're siwaptob za'ra mono wamhā, taha nhisi zarina te duré 'Re īhāimana u'āsi mono, pire na te te 're īda'ab'madā'ā mono zém nhisi na dama āma 're siwaptob za'ra, īwa 're īsāmra mono nhisi na

zama, tō ōhō nhisi na.

23 — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hā taha ma, tâma īpire prâ si te 're īmadâ'â pese za'ra wa'aba mo. Wesuirā īsu zadazei mono hā ma tō 'Re īhâimana u'âsi mono ma, īsimiroti 'rata zarina, tâma 're īpo'o za'ra wa'aba mo, syry na, oterâ na dasai wazarizém nhisi hā, duré wesuirā ze, duré cominhu. Tane nherē, īsimiroti pire na Mozési te te āma īarob'ui'éré mono hā 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, īsarina si dama 're īrob'manharī wě za'ra wa'aba mono zéb da hā, duré da'âma 're aipẽ'ezé za'ra wa'aba mono zéb da hā, duré 'Re īhâimana u'âsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono āna 're anomro aba mono zéb da hā. Āne hā īsimiroti īpire prâ norī zu, 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono 'wa'âhā, te aré tō sena aihâimanazém na asina tâma 're īuwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re īhâimana u'âsi mono ma.

24 E ītob'a hā simizaprōni wě bâ. Mare di. Tane te duré a norī wa'wa hā roti senai'õ na dama 're īroti wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti hā sena na aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ wa. īsimiroti pire norī hā 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherē, īsimiroti īpire prâ norī si, 're īmadâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo.

25 — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Āne na wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Hâsizé hā

duré pratu hā ūmana wawip si, da te 're upsō za'ra mono wamhā, ūwa'wamhā wasétē di, zahadu upto wa. Tane, a norī wa'wa hā 're anomro wē wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'ā wē za'ra wa'aba mono da, te 'Re ūhaimana u'āsi mono nhimiroti ūpire prā norī si 're ūmadâ'ā pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherē, aipē'ē 'remhā asimirosa'rata wasétē na te zahadu ūré 're aihaimana u'āsi za'ra wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're ūda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihaimana uptabi ū zarina, te duré marī na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo.

26 Parisezu norī, datob'a ne 're ūaihaimana za'ra wa'aba mono norī, ma'āpē aihaimana wasétē za'ra wa'aba zé hā rēme pese za'ra wa'aba, danhimihásizé wa'wa hā upto wa, da te 're ūupsō za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wē wa'aba mono zém na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa.

27-28 — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihaimana uptabi ū na dama 're aihaimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Āne na wa za duré aima ūma romnhimiré'ē za'ra wa'wa: Adâ'ā'ru hā ūmana wawimhā te za a ni, ūmadâ'ā ze zéb da hā. Tane nherē, 're ūdadâ'ā za'ra mono norī hi hā te ūwa 're simi'wara u'āsi ab're 're, dahâiba 'ro zama. ūwasétē si te ūwa 're simi'wara, ab're 'remhā.

Tane duré, a norī wa'wa hā 're aihaimana wē za'ra wa'aba mono newa, te da te 're ai'madâ'ā wē za'ra wa'wa, sō'awim na hā. Tane nherē, aipē'ē 'remhā aiwasétē uptabi na te ūré 're aihaimana za'ra wa'aba mo. Aihaimana uptabi ū zéb zarina si, te dama 're anomro aba mo.

29 — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norī wa'wa hā duréihā 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimirowasu'u hā aima 're wē uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tō ta norī 'ru na marī hā 're ī'manharī za'ra wa'aba mo, ī'madâ'â ze zéb da hā, 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norī 'ru na hā.

30 Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norī hā wahi'rata norī siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'âhā, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hā wa te aré 're simroi mono õ di, īsiré za'ra." Æne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo.

31 E marī te bétē aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa pârī'wa norī nhihudu na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hā. īsine marī īwasété si 're ī'manharī za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.

32 Taha wa, aihî'rata norī te te 're īrob'manharī na'rata wasétē za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono tō, asima ãma 're sa'ëtē za'ra wa'aba mono da, aima wē za'ra wa'aba ze te bâ.

33 Parisezu norī, a norī wa'wa hā wahi nhipârī pese ne, te 're anomro aba mo. E ropipa u, 'Re īhâimana u'âsi mono te te 're asatôrī za'ra wa'aba mono zém na īsimihâzé wi, tiwi 're aiwairébé aba mono da bâ.

34 Ni'wam norī hā wa za oto te 're satôrī za'ra, atême 're nomro aba mono da, īmama 'Re īhâimana u'âsi mono hā te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, īsimiroti na te te

aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da oto. Tane nherẽ, ïzadawa para õ nherẽ, te za 're ïsimroi wa'aba mo ta norã hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norã hã. Te za duré dama 're ïru za'ra wa'aba mo, wedepo'o nhonhi'râmi na háiwi da te 're sasõmri za'ra mono da, 're dâ'â za'ra mono da, háiwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're ïhâ za'ra wa'aba mo, powawẽ háiwaré na. 'Ri wa'õtõ mono bâ te za duré sô 're anomro aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norã zô, tâma 're rob'manharã wasétê za'ra wa'aba mono da, ta norã ma zama.

³⁵ Duréhã aihi'rata 'wa hã ma tô Abé hã tñwĩ, marñ te te 'manharã wasétê õ nherẽ. Ta hawim haré, ma tô aihi'rata norã hã te te 're danhimro za'ra da'ahâ na, 're danomro wasétê mono õ nherẽ. Daza'u si ma duré Zacaria hã siwi tñwĩ. Ta hã Baratizaha 'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, tâma danho-prubzé nomrizéb 'rata te te tâma romhuri ré, ma tô wîrñ ni, wedeza ne 'rata. ãne ma tô aihi'rata norã hã da'ahâ na te te 're danhimro, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono nherẽ, ta norã hã. Ta norã ne, te duré a norã wa'wa hã dama 're ïrob'manharã wasétê za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hã wa za aiwasédé hã te ai'âma 're sa'ra wa'wa, uburé aihi'rata norã te te 're ïdanhimroi mono zéb zarina. Taha wa, te za te te 're aihâ za'ra za'ëtê za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

³⁶ ãne hã wa tô sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za tô te te 're aihâ za'ra za'ëtê 'wa, nimosi ï'aipoto té wa'aba mono hã ï'aihâimana za'ra wa'wa hã, ãne na dama

're ūrob'manharī wasétē za'ra wa'aba mono zéb zarina, aihi'rata norī nhipārī zarina zama. — Āne ma tō Zezusi hā parisezu norī āma simiré'ē za'ra, ūhi'rata norī na.

*Zezusi hā, Zeruzarē āma 're ūdahâimana za'ra
mono āma ūpē'ēzézé wasu'u
Rucasi 13.34-35*

37 Tawamhā Zezusi te duré dama tinhā, āne:

— Zeruzarē āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norī āma, ai'āma ūpē'ēzé za'ra wa'aba di. Aihi'rata norī hā ma tō 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hā te te 're simroi u'âsi. Datême te te 're ūsatôrī za'ra mono norī zama, te duré te te 're simroi u'âsi, êtē na. Si'a hā ti'ra zawi te, 're ūpapo za'ra mono ne, wa aré te ūsimâ 're aiwē u'âsi za'ra wa'wa, ūsitême te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherē, asima 're ūwē za'ra wa'aba mono õ di asa.

38 Taha wa, tinhorōwa hā te za oto tirē, 'Re ūhâimana u'âsi mono hā, āma 're ūaiwata za'ra wa'aba mono zé hā. Baba na te za oto 're sa, 'ri 'râihâ hā. Ma'âpē āne na ūzadaihu'u za'ra wa'aba.

39 Duré a norī wa'wa hā ūhâiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba õ di za, a'â. Niwapsi te za duré ūhâiba 'madâ'â za'ra wa'wa, āne na ūwaihu'u za'ra wa'aba wapsi: "Zezusi hā, ta hā 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa para we ūmorî ti'ai u, Danho'reptui'wa da. Taha wa, ūwē si te te tâma 're anhomri u'âsi, ūmama hā." Āne na aipê'ē 're ūwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ūhâiba 'madâ'â na duré ūsahu za'ra wa'wa.

Āne ma tō Zezusi hā dama siwaihu'u.

24

*'Re īhāimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra
mono zé, romhutu'ō za īsī'utōrīzé wasu'u
Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6*

¹ Tawamhā wa norī hā wa tō wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'rāihā hawi, 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto morī da, ma rob u watobro, Zezusi hā. Tane nherē, wa norī hā īsiré 're īwanomro mono norī hā wa tō 'rāwi ītēme aimasam ni, 'Re īhāimana u'āsi mono nhorōwa hā te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri, 're īsimasa mono zama.

² Tawamhā Zezusi te wama nharī za'ra, āne:
— Āhāta tō 'ri hā wē na 're simasa mono ré, te īmadâ'ā za'ra wa'wa. Tane nherē, niwapsi te za dasiwi pru pese ni, ētē na 'ri hā. Tawamhā misi si te za oto simi'wara, ēne hā. Sisisiwi 'manomro waihu'u ō di za oto, ēne hā. Tāibā za oto. Tō sena, wa āne hā aimā waihu'u za'ra wa'wa. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u sirōmo za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

*Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u
me*

Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19

³ Tawamhā Zezusi hā te oto nhamra, Oriwera na ētē 'rāihā nhisi āma. Sahā na sāmra wamhā, wa tō 'rāwi ītēme ubumro ni Zezusihi u, īsiré 're īwanomro mono norī hā, wahāiba pisutu wa te wasiwi sadanhāri za'ra da, āne:

— E niwa te za āne hā āma tiromhāiba, 'ri nhamrazéb da hā. Ma'āpé wama waihu'u za'ra na, marī īwatobrozé hā, īsōwa wa te āma waihu'u sirōmo za'ra da. Duré e marī te za watobro, apā we aimorīzéb da hā, wa te āma īwaihu'u sirōmo

za'ra zéb da hã, duré rob'rãsutuzéb u hã bâdâ, ïwa ïwaptã'ázéb da hã. — Äne wa tô wasiwi sadanhariñ ni, Zezusi hã.

4-5 Tawamhã Zezusi hã te ãne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norí hã te za sadawa nhipe se na sisarina datẽme 're nomro, ahâ na. Wa hã newa, te za taré ïnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahâ na te za ta norí ãma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ïsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norí wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipe se sina, datẽme 're ïnomro mono norí ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tô da.

6 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ïropupu'u za'ra mono zé hã te za 're ïwapari za'ra wa'aba mo, romhâ na 're ïdasi'wapé za'ra mono norí wasu'u zama. Äne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'wapéi ma hã. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherë, ta hã rob'rãsatu õ di.

7 Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasu za'ra. Nima niwîmhã danho õ wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwîm norí ré hã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra.

8 Äne na dama 're romhâimana mono wamhã, za daré ïrob'rãsatu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi ãma ïwasã hã 're ïsépu'u na'rata za'ra mono ne hã. Ähã haré dazô 're wairébé mono õ di za. — Äne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhâ ré.

9 Āne ma tō duré wama rowaihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma:

— Tawamhā āne na oto daré 're romhāimana mono wamhā, te za da te 're aiwaibui wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hā da te aima 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. īzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bâ.

10 Āne na daré 're romhāimana mono ré, te za īzazei'wa norī hā te te 're īzazei utōrī za'ra, ahā na. 'Rāwim nherē, te za duré dama 're sihāiba n̄homri za'ra, da te 're īruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waibui mono da. īzazei'wai wa, tisisānawā na sima 're hāimana za'ra mono nherē, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'rāwim nherē.

11 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tō senai'ō na te te dama 're īroti za'ra mono norī hā te za datēme 're nomro, sadawa nhipesē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, taré. Tawamhā īsimiroti hā te za tō da te 're saze za'ra, tō sena newa, ta norī hā sadawa nhipesē na taré dama 're siwasu'u za'ra mono nherē.

12 Duré dawasétē uptabi na si da'ahā uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're īdasisawi za'ra mono zé hā dawi 're si'utōrī za'ra.

13 Tane nherē, ni'wam norī hā rob'rāsutsu u siptete sina ī'āma 're nomro u'āsi mono wamhā, duré īwi 're sipizari za'ra mono õ wamhā, ta norī si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hā te te sina 're uwaimrami za'ra.

14 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zé wasu'u hā īwē uptabi hā, īzazei'wa norī hā te za daro mono bâ te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bâ da te oto 're wapari za'ra mono da,

da te āma 're ūsaze za'ra mono zéb da hā. Tame te za oto tirob'rāsatu. — Āne ma tō Zezusi hā wama rowaihu'u za'ra, romhā ré.

*Robzépata za'ētē uptabi wasu'u
Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24*

15-16 Tawamhā Zezusi hā ma duré āne na wama rowaihu'u sirōmo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwī ūmadâ'ā za'ra wa'wa, marī ūwasétē uptabi hā. 'Re ūhaimana u'āsi mono nhorōwa āma te za tihāiba, te te siwi ūwē'ō pe hā. Taha āma ma tō Dani'ē hā rob'ui'érē siro duréihā, 'Re ūhaimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā. (Āhā wasu'u na rob'ui'érē hā 're söré za'ra wa'aba mono wamhā, ma'āpē āma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhā āne hā za oto daré romhāimana wamhā, rowasétē si te za a'ā daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 're ūsi'ubumroi mono norī hā, wara sina te za 're sisa're, ētē 'rāihā u tiwi simani za'ra da, duré sisō'reptu za'ra da.

17 Ni'wam norī hā 'ri nhisi hâpâ āma si'ubumroi wamhā, tinhibrob zō sisisi õ di za a'ā, 'ri para u hā. Ōne haré te za dame sisa're, ētē 'rāihā u, ta norī hā.

18 Duré ni'wam norī hā buru āma te te romhuri za'ra wamhā, 'ri tēme sisa'rei mono õ di za apâ, tisi'ubuzéb zō. Mare di. Ōne haré te za duré ta norī hā ētē 'rāihā u dame sisa're.

19 Āne hā rowasédé hā daré haimana wamhā, ūwasā ré norī ma hā tāma ropipa uptabi za'ra di za, ūra pré ré norī ma zama.

20 Taha wa, te za 'Re ūhaimana u'āsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahā 're sa'wari mono ré, duré sabadu na romhuri zahârizém na

bâdâ hã te te pisutu tõ da, ëtë 'râihâ u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasété wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã.

21 Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'ëtë za'ra ni. 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ū'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na hã da te 're robzépata za'ëtë uptabi za'ra mono õ di. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za.

22 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdâ hã za da te 're ū'robzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'âma romhâimana pahâ tõ da. Æne hã te te sima pisutu õ 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utõrî pese, za daré ū'rob'râsutuzém na hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwe za'ra mono da, te te sima 're ū'apisutu mono norí zawi te, te za ãne hã 'manha.

23 — Za da te 're robzépata za'ëtë za'ra mono ré, ãté ni'wam norí hã te za te te aimai 're da'mahârâ za'ra wa'wa, ãne: "Ahâta, Cristu, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ū'pisudu, Danho'reptui'wa da." Æté aimawi norí hã te za duré ãne te te aimai 're da'mahârâ za'ra wa'wa: "Ohõta, Cristu." Æne wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã.

24 E marí wa, wa ãne aimai waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norí hã te za datëme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're si-wasu'u za'ra mono da, sadawa nhipesa na. Ta norí hã marí dama ū'manhari' waihu'u'õ hã te za duré te te dama 're 'mahnari' za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te âma 're sasõmri za'ra mono da. ū'sazei'wa norí zama te te dame âma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te

te dama 're romhōsi za'ra. Tane nherē, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norī hā, 'Re īhāimana u'āsi mono te te sima 're apisutu sirōmo mono wa, āma 're sib'a'uwe za'ra mono da.

25 Āne hā wa aimā waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, zahadu romhāimana õ ré. Taha wa, ma'āpē āma 're asōpré u'āsi aba mono za, āne na hā.

26 — Āté ni'wam norī hā te za taré te te aimā 're rowasu'u za'ra wa'wa, āne: "Danho'reptui'wa da, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īpisudu hā ma tō wei mo, apâ. Ōhōta te nhamra, a'ubuni wi." Āne hā 're wapari za'ra wa'aba mono wamhā, a'ubuni u 're anomro aba mono õ di za, īzô 're asōpré wa'aba mono da. Āté te za duré āne da te aimā 're rowasu'u za'ra wa'wa: "Āhāta ma dawi aimā'u." Āne wamhā, āma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na hā, wa hā pi'uriwi nimahā na hā za we apâ īmorī õ na dâ'āsina.

27 Tā 're si'ubuzi za'ra mono wamhā, dama rob'madâ'ā pibu pese di, hāiwa mono bā hā. Tane duré, wa hā dasiré īpodo hā apâ we īmorī wamhā, aihīni te za īmadâ'ā za'ra ni.

28 — Sipahudu hā marī dâ'ā u 're si'rā'ōtō mono wamhā, dama pibui pese za'ra di, marī hā 're dâ'ā za'ra mono wa, 're īsimi'wara mono zé hā. Tane, wa hā apâ we īmorizé hā uburé dama īpibu pese za'ra di za oto. — Āne ma tō Zezusi hā wama sina rowaihu'u sirōmo za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

Ti'ai āma dasiré īpodo hā za we apâ īmorizé wasu'u

Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28

29 Āne na ma duré wama waihu'u sirōmo za'ra:

— Tawamhā da te 're robzépata za'ëtē za'ra mono parip si, awa'awi te za bâtâ na tirobra. A'amo zama te te rob'uiwē õ di za oto. Wasi nori hā te za duré rere, hâiwa hawi. Uburé hâiwa na 're ūsimasa mono hā te za duré 're sisa're.

³⁰ Åne hā daré romhâimana pari, marî hā te za watobro hâiwa na, dama ūpibu pese zéb da hā, wa hā dasiré ūpodo, apâ we ūmorizém na da te ū'ama waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono bâ dasiwi ūmadâ'â ni, hâiwa'a na we ūmorî ré. ūwaihu'u pese na wa za wei mo apâ, duré ūhâiba na hā rowa'a za'ëtê ré. Da te dasiwi ūmadâ'â za'ra wamhā, te za 're dazadari za'ra, robzawi te, danhimiza'rese ūzô 're danhimipari za'ra mono õ wa.

³¹ Tawamhā hâiwa ūma ūma romhuri'wa hā tinhimnihârâzém na te za oto amnhihâ, hârâ 'râihâ uptabi na, daro mono bâ da te ūwapari za'ra da hā. Simnhihârâ wi, hâiwa hawi ūma romhuri'wa nori hā wa za we dazô satôrî za'ra, ti'ai u. Tawamhā 'Re ūhâimana u'âsi mono hā ūma 're sib'a'uwê za'ra mono da, te te sima 're ūapisutu mono nori hā te za we daro mono bâ te te simro, ūtême. — Åne na ma tô Zezusi hā romhâ ré wama waihu'u sirômo za'ra.

Pidera wede wasu'u
Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33

³² Tawamhā åne te duré wama rowasu'u za'ra:
— Pidera wede na, wa za oto aima ūma romhimiré'ê za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hā wapti'i wamhā, duré ūsu té hā 're wairébé mono wamhā, tawapsi te za oto ūma ūwaihu'u za'ra wa'wa, tâ 're ūta'a mono zéb u 're ūromhutu mono zém na hā.

33 Tane duré, marī hā 're ūromhāimana mono zéb da, te aima ūwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'ā za'ra wa'aba wamhā, te za ūwaihu'u za'ra wa'wa, rob'rāsutuzé hā za oto ūwatobro na hā.

34 Tô sena, wa ãne hā aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. Ā hā uburé rowasédé hā dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ūdahāimana za'ra mono norī hā 're dâ'ā za'ra mono õ ré, te za ūsō'a za'ra ti'rāsatu, romhāimanazé hā.

35 Nimahā na te za hāiwa norī hā ai'utōrī zahuré, ti'ai me. Si'utōrī zahuré nherē, ūnhimirowasu'u hā si'utōrī waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hāimana u'âsi. — Æne ma tô Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

*Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré,
Zezusi hā za we apâ ūmorizé wasu'u*

Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37

36 Tawamhā Zezusi hā ma duré ãne na wama waihu'u sirōmo za'ra:

— Æne hā uburé za daré 're ūromhāimana mono zéb da hā, ni'wa hā bâdâ hā te te waihu'u õ di. Hāiwa ãma romhuri'wa norī zama, bâdâ hā te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hā 'Re ūhāimana u'âsi mono 'ra nherē, te duré bâdâ hā waihu'u õ di. ūmama ma si, waihu'u pese di bâdâ hā.

37 Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo apâ dasiré ūpodo hā, duréhā Nowé 're hāimana mono ré hā, danhimiza'rese ãna 're ūdahāimana za'ra mono ne.

38 Ta norī hā daro mono bâ daré âpusi mono õ ré hā, ma tô 're saihuri, tisa na. Te te 're âhuri duré, rowē na 're rosa'wari u'âsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. Æne ma tô danhimiza'rese ãna 're dahāimana za'ra, Nowé hā

uba're ne 'manharī 're sébré õ ré, 'ri ne 'manharī 'remhā.

³⁹ Tawamhā rosa'rese õ ré, ma tō daré âpusi. Tawamhā uburé ma dasi'utōrī pese, â na. Tane duré, wa hā dasiré īpodo hā danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apâ.

⁴⁰ — Āté aibâ norī hā buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apâ mo, dazô. Tawamhā īhâiba amo hā āté te za tiwi ti'â hâiwa u, 'Re īhâimana u'âsi mono hā. īhâiba amo si te za tirê.

⁴¹ Āté pi'õ norī hā siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi ti'â, īhâiba amo hā. Tawamhā īhâiba amo si te za tirê, 'Re īhâimana u'âsi mono hā.

⁴² Taha wa, te za asimiza'rese, īzô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hā Asib'apito za'ra wa'wa hā apâ we īmorizé hā bâdâ hā waihu'u za'ra wa'aba õ wa.

⁴³ Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri tede'wa hā īsôrōwa u īsipsaihuri īwisisé hā, bâdâ te te waihu'u sirōmo wamhā, tawamhā barana te za sô rob'madâ'â u'âsi, sôtô ãna, 'ri para u sébré tō da, tiwi sipsaihuri õ'umnhasite.

⁴⁴ Tane duré, a norī wa'wa hā te za asimiza'rese īzô 're asôpré u'âsi aba mo. E marī wa. Wa hā dasiré īpodo hā nimahā bâtâ na īzô asimipari za'ra wa'aba õ zém na za we apâ īmorî na dâ'âsina. — Āne te Zezusi hā wama roti za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma, wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono da.

*Romhuri'wa īumnhasi wasu'u, romhuri'wa
īumnhasi'õ wasu'u me
Rucasi 12.41-48*

45 Tawamhā Zezusi te duré wama āma romn-himiré'ē za'ra, ãne:

— Dama romhuri'wa ūmnha hā duré ūsimiroti wē hā, e niha 're ūhaimana mono zé hā. Æne hā 're ūhaimana mono wamhā, te za ūsib'apito hā nimomo tiwi morī ūré, tāma pisutu, uburé tāma ūromhuri'wa norī hā ūsa'u nherē, te te sô 'madâ'ā za'ra da. Te za duré tāma roti, bâtâ pisutuzém na ūsazéb da hā, te te tāma āma uwaimrami za'ra da, tāma ūromhuri'wa norī ma.

46 Tawamhā apâ we ūmorizéb u, tinhib'apito nhimiroti hā te te tāma āma uwaimrami wamhā, tāma rowē di za, romhuri'wai ma hā.

47 Taha ma, tāma rowē uptabi di za tô. E marī wa. ūsib'apito hā apâ wisi wapsi, te za tāma pisutu, uburé ūsimarī hā te te tāma 're 'madâ'ā u'âsi mono da oto, tāma umnhasi uptabi wa.

48 Tazahā, tinhib'apito za're'ra, ūsimiroti hā te te tāma āma uwaimrami ū wamhā, tāma rowē ū di za. Åté apito za're'ra, te za 'râwi sima tinhā: "Uinhib'apito hā simahudu ū di."

49 Tawamhā sô rowaptâ'ā wē te, te za oto tizapari romhuri'wa norī hā te te 're ahâ za'ra. Åzé hā te za duré te te 're hâsi, åzézei'wa norī siré. Siwa'ru te za oto 're haimana.

50 Tawamhā simisa'rese ãna haimana ré, te za ūsib'apito hā ûtème wi apâ, sô ūsimipari ū zém na nimahā bâtâ na, siwa'ru.

51 Tawamhā sa'ëtë te za azâ, tāma ūromhuri'wa hā. Tane ni'wam norī hā apâ we ūmorī ūré, 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'ā pese za'ra mono ū wamhā, te za tāma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, ūsimiroti hā te te 're 'madâ'ā pese za'ra mono newa, taré āma 're

dawata za'ra mono da, 're īhāimana wasétē za'ra mono norī zu. Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ëtē za'ra mono wa. — Āne na ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

25

*Pi'ōi hāiba tém norī hā dasina damro u,
īsi'aba'rézé wasu'u*

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō tinhimiromn-himiré'ē na wama rowasu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma, āne:

— Nimahā na si 'Re īhāimana u'âsi mono, da'āma 're īsib'a'uウェ mono zéb da, apâ we dazō īmorī wamhā, ni'wam norī si te za, īzō 're simipari za'ra mono sina, hāimana nhimiza'rese 're hāimana za'ra. Ā norī wasu'u zarina, wa za āma aima romnhimire'ē za'ra wa'wa, āne. Pi'ō īpréuptém norī hā barana ma tō ai'aba'rē, dasina damro u, 10 na īhāiba za'ra hā, īmro'ō norī hā. Aibā hā za azarutu na īmro zō simipari za'ra da, ma tō ītēme ai'aba'rē, pi'ō nhorōwa u. Âro'ore hā te siré 'wasa hāiba bâ, aibā hā za pi'ō na īmro u wisi wa, te te tāma āma rob'uiwē za'ra da, zudezu norī hāimanazéb zarina.

²⁻⁴ Tane nherē, pi'ō īpréuptém norī hā 5 na si ma tō hāiba mono bâ rob'rāi wa'u to hā siré 'wasa, simhi ne ëtē 'manharī 're, âro'ore da hā, ta norī si hāimana nhimiza'rese 're hāimana za'ra mono wa. īhāiba amo norī hā 5 na īhāiba za'ra hā te te siré 'mai'âri za'ra õ di, rob'rāi wa'u tob ré hā simhi ne ëtē 'manharī 'remhā, hāimana nhimiza'rese 're hāimana za'ra mono õ wa.

5 Tawamhā aibâ zô te tirowaptâ'â hâ, za pi'õ na ūmro zô. Sô rowaptâ'â wamhā, ma tô aptâ hâ simro. Taha wa, ma tô nasi titomhâima'ã za'ra. Taha wa, te oto tinhoto za'ra, ūwana.

6 — Tawamhā mara wa'wa ma tô ni'wa hâ 'mahâ: "Ohõta te we oto aibâ hâ mo. We ai-wairébé su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hâ." Âne te ni'wa hâ aibâ hâ dama 'mahâ.

7 — Tawamhā pi'õ ūpréduptém norî hâ sô ūsimipari za'ra hâ ma tô ti'utu za'ra. Utu za'ra wamhā, âro'ore na wedenhorō hâ ma tô sôrō nnihâri za'ra, ro'o wê da.

8 Tawamhā hâimana nhimiza'rese ãna 're ūhâimana za'ra mono norî hâ ma tô tiwi rowaptêrê za'ra, tihâiba amo norî wi, hâimana nhimiza'rese sina 're ūhâimana za'ra mono norî wi: "Ma'âpé syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, âro'ore na rob'râi wa'u to hâ. Âro'ore hâ wate za'ra hâ te za oto wawi tidâ'â za'ra." Âne te pi'õ ūpréduptém norî hâ tisiré norî wi rowaptêrê za'ra.

9 — Tawamhā asa te tâma nharî za'ra: "Rob'râi wa'u to hâ wa te aima sômri za'ra wa'aba õ di za. Mara wab õ di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhâ. Te za wawi ai'utõrî za'ra. Ma'âpé tiha, da te 're ūuipra za'ra mono zéb u, ai'aba're su'u aba, tamemhâ asima 'mai'uipra za'ra wa'aba da." Âne te satõrî za'ra, tisiré norî hâ.

10 — Tawamhā pi'õ ūpréduptém norî hâ hâimana nhimiza'rese ãna 're ūhâimana za'ra mono norî hâ ma tô ai'aba're, rob'râi wa'u tob zô, te te sima 'mai'uipra za'ra da. Tawamhâ ta norî za'u si ma tô aibâ hâ wi, timro zô. Wisi wamhâ, pi'õ ūpréduptém norî hâ 5 na ūhâiba hâ hâimana nhimiza'rese 're ūhâimana za'ra mono norî hâ ma tô ūsiré asisi 'ri para u, ūsiré saihuri da, sina ūmro zahuré zém na.

Sisisi wamhā, ma tō ūré 'ridawa nhitop tete za'ra ni.

¹¹ — Āma ronomro za'ra wapsi, ma tō īhāiba amo norī hā aihutu apâ, pi'ō ūpréuptém norī hā, aibâ hā pi'ōi āma ūmrozéb u hā. Sihutu wamhā, āne te nasi 'mahârâ za'ra, rowi hawi: "Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, āma atēme wanhisisi da."

¹² — Tawamhā aibâ hā pi'ō na ūmro hā te asa tāma nhari za'ra: "Mare di. Te aima 'ridawa za'ra wa'aba õ di za, īma aiwaihu'u za'ra wa'aba õ wa." Āhā wasu'u na wa tō aima āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa, āne na hā.

¹³ — Taha wa, a norī wa'wa hā aihâimana nhimiza'rese te za ūzô 're asôpré u'âsi aba mo, bâdâ hā aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, apâ za we ūmorizé hā. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u sirômo za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

*Romhuri'wa norī hā, tinhib'apito zô
rob'uiprazé te te 're ūmadâ'â za'ra mono norī
wasu'u*

Rucasi 19.11-27

¹⁴⁻¹⁵ Tawamhā Zezusi hā ma duré tinhimironn-himiré'ē na marī hā wama waihu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma, āne:

— 'Re īhâimana u'âsi mono, za da'âma 're ūsib'a'uwe mono zém na, wa za duré aima āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa, āne. Aibâ hā ma tō sima rowë, darob amoi u morî da. Tawamhā morî õ ré, ma tō sô tihârâ za'ra, tāma ūromhuri'wa norī zô, tite rob'uiprazé hā te te tāma sômri za'ra da, ūsa'u te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da, duré tāma sina hâ'â da, taré 're simi'wara tō mono da, rob'uiprazé hā. ūsimiromhuri wē na tāma ūumnhasi

za'ra zarina, ma tō tāma sōmri za'ra. Īmorī'rata ma hā ma tō 5 miu na tāma tisō rob'uiprazé īsapotore hā, oru 'manharī hā. Duré īsāna're ma hā 2 miu na ma tō tāma tisō. Duré da'rāsutu'wai ma hā, miu na ma tō tāma tisō. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hā.

¹⁶ Tawamhā tāma īromhuri'wa hā, 5 miu na rob'uiprazé īsapotore te te ī'āri hā ūne haré ma tāma sina hā, te te āma īromhuri wē zéb zarina. Tawamhā 5 miu na nherē, ma tō duré 5 miu na āma ato, īsib'apito te te tāma īsōmri na hā. Uburé hā 10 miu na oto, rob'uiprazé īsapotore hāiba hā, āma sito wamhā.

¹⁷ Tane duré tāma īromhuri'wa hā 2 miu na rob'uiprazé īsapotore te te ī'āri hā ma tō duré tāma sina hā. 2 miu na nherē, ma tō duré 2 miu na āma ato. Uburé hā 4 miu na īhāiba hā oto.

¹⁸ Tane nherē, tāma īromhuri'wa hā miu na rob'uiprazé īsapotore te te ī'āri hā tinhib'apito nhimiroti te te 'madâ'ā ò di. Taré ma tō sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hā te te sērē da.

¹⁹ — Tawamhā āma ronomro hā wapsi, ma tō īsib'apito za'ra hā apâ ītēme tiwisi za'ra, darob amoi hawi. Wisi wi, te sô tihârâ za'ra, tāma īromhuri'wa norī zō, rob'uiprazé īsapotore hā niha si te te hāimana mono zō, te te tāma wasu'u za'ra da.

²⁰ Tawamhā romhuri'wa hā 5 miu na rob'uiprazé te te aré ī'āri hā ma tō ītēme āzé īmorī'rata na, tinhib'apito u. Āne te tāma tinhā: "Apito, rob'uiprazé īsapotore hā 5 miu na ma tō īma īsō, asa'u aima sina hā'ā da, tawapsi, aima āma īsitob da, taré aiwi simi'wara tō da. Āhāta ma tō sina hā, 5 miu na, te āma aima īromhuri wē zéb zarina. Uburé hā 10 miu na oto īhāiba hā,

rob'uiprazé ūsapotore hā. Āhāta te asô nomro." Āne te romhuri'wa hā tinhib'apito ma wasu'u, tinhimiromhuri hā.

21 — Tawamhā ūsib'apito te asa tāma tinhā, āne: "Wē di tō. A hā ūma romhuri wē 'wa. ūma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hā syryre nherē, ma tō āma ūromhuri wē, ūzō. Taha wa, āhā nhipai u wa za oto aima pisutu, marī ahâ uptabi na ūma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto ūsiré 're aihâimana mo, wasiré āma 're watoi u'âsi mono da." Āne ma tō tāma ropisutu siro, tāma ūromhuri wē 'wai ma.

22 — Tawamhā romhuri'wa hā 2 miu na rob'uiprazé te te aré ūâri hā ma tō duré ūtēme ūzé, tinhib'apito u. Tawamhā āne te tāma tinhā: "Apito, rob'uiprazé ūsapotore hā 2 miu na ma tō ūma ūsō, asa'u aima sina hâ'â da, tawapsi, aima āma ūsitob da, taré aiwi simi'wara tō da. Āhāta ma tō aima sina hâ, 2 miu na, te āma ūromhuri wē zéb zarina, aima. Uburé hā 4 miu na ūhâiba hā rob'uiprazé ūsapotore hā. Āhāta te asô nomro." Āne te romhuri'wa hā tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimiromhurizém na.

23 — Tawamhā ūsib'apito asa te tāma tinhā, āne: "Wē di tō. A hā ūma romhuri wē 'wa. ūma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hā syryre nherē, ma tō āma ūzō ūromhuri wē. Taha wa, āhā nhipai u wa za duré aima pisutu, marī ahâ uptabi na ūma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto ūsiré 're aihâimana mo, wasiré āma 're watoi u'âsi mono da." Āne ma tō duré tāma ropisutu siro, tāma ūromhuri wē 'wai ma hā.

24 — Tawamhā romhuri'wa hā miu na rob'uiprazé te te aré ū'āri hā ma tō duré ūtēme ūzé, tinhib'apito u. Tawamhā ãne te tāma tinha, ta hā senai ō na hā: "Apito, ūma aiwaihu'u pese di. A hā da'āma 're aipē'ēzé mono ō. Ni'wa hā te te dame 're rob're mono ō nherē, danho hā tite da, te te dawi sima 're ū'a'rāihāri mono ne, te danhimarī hā dawi asima 're ū'awaibui mo, ate da.

25 Æne na te aiwaihu'u wa, wa tō aimā ūpahi. Taha wa, te aiwi simini wa, niha ūma rob'manhari ū'umnhasite, wa tō rob'uiprazé ūsapotore hā simi'u ti'ai 'rowi, wē na asô 're sa'wari mono da. Āhāta te wē na asô nomro, uburé ate rob'uiprazé hā te asô 're 'madâ'ā mono da, ūma ūsōmri hā." Æne te romhuri'wa hā tāma siwasu'u, tinhib'apito ma.

26 — Tawamhā ūsib'apito, te ãne asa tāma tinha: "A hā ūma romhuri wasétē 'wa. Aiwa'a uptabi di. Ma tō ū'āma ūrosa'ra, marī hā date nherē, te dawi ūsimā 're ū'awaibui mono na, ūte da. Æne ma tō ū'āma ūrosa'ra, asima.

27 Æne na 're ū'haimana mono wamhā, e marī wa bétē, rob'uiprazé ūzō sérē ō di, wedehâpâ 're. Tawamhā apâ we ūwisi wapsi, te aimā ūsōmri nhipai u, wa aré ūsimā waze uburé, ūzō sina hā'ā wa." Æne ma tō tāma waihu'u, tāma ūromhuri wasétē 'wai ma.

28-29 Tawamhā te duré tāma rowasu'u za'ra, uburé ū'rata ūsimasam norī ma: "Ni'wam norī hā marī ahā nherē, simi'ē na te te 're romhuri za'ra mono wamhā, te za ãma tāma 're dasito, marī na. Tane nherē, ni'wam norī hā marī syryre na simi'ē na te te ãma 're romhuri za'ra mono ō wamhā, te za syryre nherē, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi ū'āri 'wa, rob'uiprazé ūsapotore hā, ūma

romhuri wasétē 'wai wi, 10 miu na te te ūzô ūhâiba ma, sômri aba da.

³⁰ Taha pari, te za asiwi ūmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za duré 'wasitete, te te robzépata za'ëtë wa." — Æne ūsib'apito hã ma tô dama hâiba 'ru. — Æne na ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norí ma.

Zezusi hã, za da'ãma ūsipo'ozé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romhâ ré wama rowaihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ūpodo hã niwapsi wa za wei mo apâ ūmama zadawa para, hâiwa ãma tâma ūromhuri'wa norí siré. Tawapsi wa za danhib'apito simasisizém na 're ūnhamra, ūpire na te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto.

³² Tame te za aihîni pese ūnho're aimasam ni, daro mono bâ 're ūdahâimana za'ra mono norí hã, dapoto mono bâ. Tawamhã tame wa za oto da'ãma aipo'o. Pone'ërebâ 'madâ'â'wa hã te za tinhimizama na 're sipo'o, pone'ërebâ zéré mapu hã, pone'ërebâ zéré uzé zama. Tane wa za duré wa hã da'ãma aipo'o, ūwë hã duré ūwasédé hã.

³³ 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ūmadâ'â pese za'ra mono norí hã ūnhimire niwî wa za sôré, ta norí si te 're awësâmri mono wa. 'Re ūdanomro wasétê mono norí hã ūnhimi'e niwî wa za duré sôré, ta norí si te ūsiwi 're awë'õ pese mono wa.

³⁴ Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norí ma nhari za'ra, ūnhimire niwîm norí ma: "Ūmama, ūwë si te te aima 're ūsõmri za'ra wa'aba mono norí hã te za oto ūrata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duréhã te te aropoto mono

wamhā, ma tō sima aipisutu za'ra wa'wa, ai'āma 're sib'a'uwē za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ūrata 're aihâimana u'āsi za'ra wa'aba mo, ai'āma 're sib'a'uwē u'āsi za'ra wa'aba mono da oto.

³⁵ Ti'ab ré, mram na 're ūhâimana mono ré hā, ma tō mra hā ūma 're ūsōmri za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu ré ma tō â hā ūma 're ū'ob za'ra wa'aba mo. Duré asiré õ nherē, ma tō ūzô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asōrōwa u atēme 're ūzasi aba mono da.

³⁶ ūuza õ ré, ma tō asiwi 're ūuza za'ra wa'aba mo. Duré ūhâzé wa, ma tō asiwi 're ūpibui wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ūza mono ré, ma tō duré asiwi 're ūzabu za'ra wa'aba mo. Āne na 're ūpawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono wa, hâiwa āma te za oto ūsiré 're anomro u'āsi aba mo, ūmama hā ai'āma 're ūsib'a'uwē za'ra wa'aba mono zéb āma hā." Āne na wa za nimahā na hā tâma ūsiwasu'u za'ra, ūhimire niwî ūsimasam norî ma.

³⁷ — Tawamhā õ norî hā 'Re ūhâimana u'āsi mono nhimiroti te te 're ūmadâ'â pese za'ra mono norî hā te za sina ūzadanharî za'ra, āne: "Wanhib'apito, e niwa wa tō mra hā wa te aima 're sōmri za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hā. E niwa duré 'rubu na 're aihâimana mono ré, wa tō â hā wa te aima 're ūb za'ra.

³⁸ E niwa wa tō aiwaihu'u õ nherē, asô 're watob'uzu za'ra, wanhorōwa u zama 're azasi mono da. E niwa wa tō duré ai'uzazéb da hā wa te aima 're sōmri za'ra, ai'uza õ wa.

³⁹ E niwa wa tō duré wa te wasiwi 're aipibu, aihâzé ré. E niwa wa tō duré atēme 're wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hā." Āne te za ta norî hā sina amrami

za'ra, ĩma.

40 — Tawamhā wa hā uburé Danhib'apito hā wa za ta norī ma ãne tāma rowasu'u za'ra: "Tô sena wa aimā rowasu'u za'ra wa'wa. Ōsisānawā norī hā ti'ab ré ãne na te te 're robzépata za'ra mono wamhā, dama wapu na 're hāimana za'ra mono nherē, marī ūwē hā tō ōhō na hā tāma 're 'manharī wē za'ra wa'aba mono wamhā, ta norī hāiba u'ābā ma tō ĩma 're ūmanharī wē za'ra wa'aba mo." Æne na wa za ta norī ma waihu'u za'ra.

41 — Tawamhā ĩnhimi'e niwī ūsimasam norī ma, wa za nharī za'ra oto, ãne: "A norī wa'wa hā ma tō 'Re ūhāimana u'āsi mono hā te te siwi 're aiwē'ō pese za'ra wa'wa. Mo oto ĩnhiti ai'aba'rei wa'aba, unhamā ro'o u'āsi u, wa'uburé norī zō 'Re ūhāimana u'āsi mono te te ūpisutuzéb u, ta norī nhib'apito zō zama.

42 Ti'ab ré mram na 're ūhāimana mono ré hā, ūsa hā ĩma 're sōmri za'ra wa'aba mono õ di. Duré 'rubu ré, â hā ĩma 're õb za'ra wa'aba mono õ di.

43 Wa hā aimā ūwaihu'u za'ra wa'aba õ nherē, ūzō 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di, asōrōwa u 're ūzasi aba mono da hā. Duré ūuza õ ré, asiwi 're ūuza za'ra wa'aba mono õ di. Duré ūhāzé ré, asiwi 're ūpibu za'ra wa'aba mono õ di. Dazazéb 're, 're ūza mono ré, ūtēme 're anomro aba mono õ di, 're ūzabu za'ra wa'aba mono da." Æne wa za ta norī ma nharī za'ra, ĩnhimi'e niwī ūsimasam norī ma hā.

44 — Tawamhā ta norī hā te za asa ĩma nharī za'ra, ãne: "Apito, e niwa wa tō taré wa te 're ai'madâ'â za'ra, mram na 're aihāimana mono ré hā, duré 'rubu 're sépata mono ré hā, duré wama aiwaihu'u õ nherē, nima hawi watēme 're

aimasisi mono na hā, duré ai'uzā ãna 're aimorī wamhā, duré aihâzé na 're aihâimana mono ré hā, duré dazazéb 're, 're asa mono ré hā. E niwa wa tō ãne na hā taré wa te 're ai'madâ'â za'ra, wa te wasiwi 're aipawaptob za'ra mono ãna." ãne te za duré ta norī hā ūzadanharī na ūma wa'rāmi za'ra, ūnhimi'e niwī ūsimasam norī hā.

45 — Tawamhā ta norī ma, wa za duré ãne rowasu'u za'ra: "Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ti'ab ré, ã norī hā dama wapu na 're ūhâimana za'ra mono norī hā ãne na te te 're robzépata za'ra mono ré hā, marī ūwē na 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono õ wamhā, ta norī hâibâ u'âbâ, asiwi 're ūpawaptob za'ra wa'aba mono õ di duré." ãne wa za ta norī ma, tâma waihu'u na wa'rāmi za'ra, ūnhimi'e niwī ūsimasam norī ma hā.

46 — Tawamhā ta norī hā te za oto ai'aba're, 'Re ūhâimana u'âsi mono nhiti, ūsimihâzém na za te te 're ūrobzépata u'âsi za'ra mono zéb u hā. 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ūmadâ'â pese za'ra mono norī si, te za ūrata 're hâimana u'âsi za'ra, rowē u'âsi ãma.

26

Zezusihî ãma da te ūrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wîrî da

Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwā 11.45-57

1 Tawamhā Zezusi hā tinhimiroti na uburé ãne na te te dama rowahutu parimhā, ma tō wama nharī za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma, ãne:

2 — Romhuture di oto, dato hā da te 're ūmanharī za'ra mono zéb u hā, 'Re ūhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ūdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hā. Awē

amo na te za ūwa waptārā, bâdâ hā. Āne hā aimā waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tawapsi te za oto dasiwi ūhāiba nhomri ni, Danho'reptui'wa da 'Re ūhāimana u'âsi mono te te ūpisudu hā, da te dasiwi ūzasōmri da hâwi, wedepo'o nhonhi'rāmi na. — Āne ma tō Zezusi hā sina wama rowasu'u sirōmo za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

³ Tawamhā sasedoti ūpire norī hā, duré zudezu norī ma roti'wa norī hā ma tō si'rā'ōtō, Caipasihi nhorōwa u, 'ri za'ētē u. Ta hā sasedoti ūpire uptabi, 're ūhāimana mono, 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa.

⁴ Tawamhā, sitēme si'rā'ōtō wamhā, ma tō sima āma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hā pi'uriwi siwi 'manha, Zezusi hā pi'uriwi te te siwi âri da, da te oto dasiwi wîrī da.

⁵ Āne te sima āma roti za'ra:

— Dasa hā da te 'manharī za'ra ré, wa te wasiwi âri õ di za, wazada dazahi za'ra õ'umnhasite, wazada dahāimana za'ra tō da. — Āne ma tō sima āma roti 'rāsatu za'ra.

Pi'ō nhoprubzé wasu'u, Zezusihī ma

Marcusi 14.3-9; Zuwā 12.1-8

⁶ Tawamhā Zezusi hā ma tō mo, Betānha na 'ri wa'ōtō nhisi u. Tame te oto nhamra, Simahā nhorōwa āma, ūwa're ré nhorōwa āma.

⁷ Tawamhā sai ma sāmra ré, ma tō pi'ō hā ūtēme wi, Zezusihī u. Wedewa'u zadaze hā ma siré sada āwisi, ētē 'manharī 'remhā, simhi ne 'remhā ūdup syryre wamhā. Wa'âbâ za'ētē di ta hā, wedewa'u zadaze hā. Wa'âbâ za'ētē nherē, ma tō Zezusihī 'rā nhisiwi sa'wa pi'ō hā, tāma sawi wa.

⁸⁻⁹ Tawamhā wa norī hā Zezusihī siré 're ūwanomro mono norī hā āne hā wa te 'madâ'â za'ra

wamhā, wa tō sada ab'ru za'ra ni, pi'ō da. Taha wa, wa tō wasima āma nhari za'ra ni, ãne:

— Oro õ hā wa'âbâ za'ëtē za, ma taré ūrā nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hā. Te te dama wede 'wa'âhā, aré wa'âbâ za'ëtē di. Tawamhā ūwa'â hā te aré ūsibrob'õ norī ma, te te sōmri. — Æne wa tō wasima āma nhari za'ra ni, pi'ō nhoprubzém na hā.

¹⁰ Tawamhā Zezusi hā wa te wasima āma ūnhari za'ra zé hā te te wawi waihu'u za'ra wamhā, te ãne na wazadanharī za'ra:

— E marī da, te pi'ōi ma ūnhari za'ra wa'wa. Tāma nhari za'ra wa'aba tō. Tōä. ūuwaibaba ma tō ãne na hā āma ūzawi wē.

¹¹ ūsibrob'õ norī hā te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa, 're ūpawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. Tanei õ di, wa hā. Ai'rata 're ūnhamra u'âsi aba mono õ di za oto.

¹² Pi'ō hā wedewa'u zadaze hā ūrā nhisiwi te sa'wari wamhā, za ūdâ'â wa, da te dasiwi ūnherézéb u te te āma ūhâiba u'rē da, ma tō ãne hā ūma 'manha, zudezu norī hâimanazéb zarina.

¹³ Daro mono bâ te za ūwasu'u wē na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhā pi'ō hā te te ūma ūmanharī wē zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'âsi za'ra, āma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. Tō sena, wa ãne aimâ waihu'u za'ra wa'wa. — Æne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

*Zudasi hā, Zezusi te te dama hâiba nhomri da,
te te sima ūrosa'ratazé wasu'u*

Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6

¹⁴ Tawamhā 12 na Zezusihî siré 're ūwanomro mono norī hā misi wa tō wa'maimorī ni, Zudasi

Icarizoti na ūsisi hā sasedoti ūpire norī u, te te sadanharī za'ra da.

15 Tawamhā ãne te sadanharī za'ra:

— Zezusi hā ma tō asima ūwē za'ra wa'wa, asiwi âri aba da. E ãne hā aima wē za'ra wa'aba di za, te aima ūhâiba nhomri za'ra wa'aba da hā. Aima wē za'ra wa'aba wamhā, e niha te za ūma ūwa'âbâ za'ra wa'wa. — Æne te ãma sadanharī za'ra, Zudasi Icarizoti hā, 'Re ūhaimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norī ūpire za'ra norī hā.

Tawamhā ãne na ãma sisaze za'ra wamhā, ma tō rob'uiprazé ūsapotore hā tâma sa'rata za'ra, 30 na ëtë'ubuzi'a prata 'manharī hā. Taha pari, ma tō tâma sômri za'ra, Zudasih ma.

16 Tawamhā ta hawim haré te oto Zudasi hā sima ãma rob'madâ'â u'âsi, nimahā bâtâ na Zezusi te te oto dama ūhâiba nhomrizéb da hā, danhimiza'rese ãna dahaimana za'ra ré.

Zezusi norī hā Pascowa na siré ūsaihurizé wasu'u

Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwa 13.21-30

17 Tawamhā bâdâ ma tō ūwa waptârâ, ū'u'ëtë duptoi'õ, da te 're ūhuri mono zé hā, Pascowa na dato nhisi hā. Taha ré, wa tō Zezusih siré 're ūwanomro mono norī hā wasina téte za'ra ni, wa te wasiwi sadanharī za'ra da, ãne:

— E momo ma tō asima ūrowë, asô ūwanhipi za'ra zéb da hā, Pascowa na dato nhisi na ūwasaihurizéb da hā. — Æne, wa tō wasiwi sadanharī ni, Zezusi hā.

18 Tawamhā Zezusi te asa wama nharī za'ra:

— 'Ri ahâ u te za oto ai'aba'rei wa'wa, aibâ hā asiwi sôpëtë aba da. Tawamhā ãne te za tâma ūzadawa wasu'u wa'wa: "Wama rowahutu'wa

hā wa za aimā sadawa wasu'u za'ra ni, ãne: 'Inhibâdâ hā romhuture di oto, Ìmama te te ïpisutuzé hā, ï'ama. Asôrōwa ãma wa za wasa hā huri ni, ïsiré 're ïnomro mono norí me, Pascowa na dato nhisi na 're ïdasaihuri mono zém na hā.' " Ñne te za tâma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibâ ma. — Ñne hā ma tô Zezusi hā wama waihu'u za'ra.

¹⁹ Tawamhā ïsiré 're ïwanomro mono norí hā wa tô ãma uwaimrami za'ra ni, te te wama ïwaihu'u za'ra zéb zarina. Wanhipi wa tô 'manharí za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.

²⁰ Tawamhā mara wamhā, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahâiba za'ra hā, Zezusih me.

²¹ Tawamhā wasaihuri ré, ma tô Zezusi hā wama waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aimā waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama ï'maihâiba nhomri 'wa.

²² Ñne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhā, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norí wi hā. Ñhā wamhā, misi si wa tô nasi ãma tâma romnomri za'ra ni, ãne:

— Wanhib'apito, e wa hā te dama aihâiba nhomri da bâ, te ãne wama ïnharí za'ra. — Ñne, wa nasi wasina tâma amrami za'ra ni, ãne na hā wasiwaihu'u za'ra õ wa.

²³ Tawamhā asa te Zezusi hā duré wama nhari za'ra:

— Za dama ïhâiba nhomri'wa hā, ï'u'ëne hā te za piza'a 're ïsiré di'i.

²⁴ Wa hā ti'ai ãma dasiré ïpodo hā duréihā ma tô ïdâ'âzém na rob'ui'éré sirõmo za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí hā. Ta norí hā te te ï'ama ïrob'ui'éré za'ra zéb zarina wa za ãma

mo tō, īdā'âzéb u. Tane nherē, aibâ ma, tāma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama īhâiba nhomri'wai ma hā. 'Re īhâimana u'âsi mono za te te azâri wamhā, te za sima rosa'rata, ãne: "Ipoto õ 'wa'âhā, aré wē di. E marī wa. Ñne na te 're robzépata mono õ wa aré." Ñne te za 'râwi si'âma rosa'rata, za dama īhâiba nhomri'wa hā. — Ñne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhā Zudasi hā dama īsõmri'wa da hā te Zezusi hā sina sadanha, ãne:

— Rowahutu'wa, e wa hā za te dama īaihâiba nhomri na, ma tō asina īwaihu.

Tawamhā asa te Zezusi hā tāma tinhā:

— Tane tō. Asi'uihâ na ma tō ãne na hā asiwaihu. — Ñne ma tō Zezusi hā tizadawa na tāma wa'rā.

²⁶ Tawamhā wasaihuri ré, ma tō ī'u'êne hā ti'â, Zezusi hā. 'Re īhâimana u'âsi mono âma te īré âma tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ë, ī'u'êne hā. Te te wē'ë mono parimhā, ma tō te te wama sõmri, īsiré 're īwanomro mono norî ma. Ñne te oto wama nharī za'ra:

— Â, ī'u'êne hā huri aba. Â hā īhâiba te wasu'u. — Ñne ma tō Zezusi hā sina wama waihu'u za'ra.

²⁷ Taha pari, hâsizé hā ma duré ti'â, uwa 'ru 'râi wa'u īsé ré hā. 'Re īhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tō īré te te wama sõmri, uwa 'râi wa'u īsé ré hā. Ñne te duré wama nharī za'ra:

— Â, rob'râi wa'u hā âhuri aba, aihîni.

²⁸ Â hā īwapru, te wasu'u. Rob'râi wa'u za'wari ne, te za īwapru hā īwi asa'wa, da'ahâ zada īdâ'â wamhā, 'Re īhâimana u'âsi mono hā dawasédé hā te te oto 're ab'madâ'â tō mono da, da'âma. Â hā īwapru, īwi sisa'wari wamhā, 'Re īhâimana u'âsi

mono hā tinhib'a'uwē ma, te te tāma ūropisutuzé hā tō sena za te te tāma āma 're ūwaimrami mono zé, te wasu'u.

²⁹ Tō sena, wa za aima ūsiwasu'u za'ra wa'wa. Āne hā rob'rāi wa'u te 're hāsi mono õ di za oto, a'â. Niwapsi ūmama hā uburé da'āma 're sib'a'uwē mono wapsi, wa za duré te 're hāsi, asiré wa'aba. — Āne ma tō wama siwasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

³⁰ Tawamhā wanho're na wa tō āma wawata za'ra ni, 'Re ūhāimana u'âsi mono āma. Wanho're za'ra parimhā, wa tō wawairébē ni, Oriwera na ētē 'rāihā nhisi u wasi'aba're da.

Pedru hā te te dawi ūudâzém na, Zezusi te te tāma ūwaihu'u sirōmo zé wasu'u

Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwā 13.36-38

³¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō ūsiré 're ūwanomro mono norī ma rowasu'u za'ra, āne:

— A norī wa'wa hā ã barana, niha ūma romhāimana wamhā, te za aihīni asiwi ūrēme 'wa. Duréihā 'Re ūhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō ãne na ū'āma rob'ui'érē siro, 'Re ūhāimana u'âsi mono mreme na hā: "Pone'ërebâ 'madâ'â'wa hā wa za tīwī. Tawamhā pone'ërebâ hā te za ropé." Āne na duréihā 'Re ūhāimana u'âsi mono mreme na rob'ui'érē, ūbaihā na hā.

³² Tane nherē, asiwi ūrēme aba nherē, ab're hawi apâ ūhāiwa'utu parip si, wa za aiwana ūmorī 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ūnhopëtē za'ra wa'aba da. — Āne ma tō Zezusi hā wama siwasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

³³ Tawamhā Pedru, te Zezusihī ma tinhā:

— Asiré 're īwanomro mono norī hā aihīni za te te airēme za'ra nherē, wa hā te dame airēme õ di za.

³⁴ Tawamhā Zezusi te asa tāma tinhā, Pedruhu ma:

— Tô sena wa za aimā rowasu'u. Āma aipo're pu'u za. Ā barana si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatō dawi ī'udâ, aimā īza'rese õ na.

³⁵ Tawamhā Pedru te duré tāma tinhā, Zezusihī ma:

— Wa hā asiré īdâ'â da nherē, te dawi ai'udâ õ di za, te ī'aiwaihu'u õ na hā. — Āne ma Pedru hā tizadawa na tāma wa'rā.

Tawamhā ūhō na si, wa tō wa norī hā īsiré 're īwanomro mono norī hā tāma wasiwasu'u za'ra ni, za wa te dawi ī'udâ za'ra õ na hā.

Zezusi norī hā Zésemani āma īsi'ubumrozé wasu'u

Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46

³⁶ Tawamhā Zezusihī me, wa tō ai'aba're ni oto, Zésemani na rob're nhisi u. Wasihutu wamhā, ma tō wama nhari za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma, āne:

— Āme īzô asimroi wa'aba. Ōwa wa za a'â mo asiti wa'aba, romnhiwasi īmama ma, īmreme da.

— Āne ma wama siwaihu'u za'ra, Zezusi hā.

³⁷ Tawamhā Pedru hā te siré saprō, Zebedehe 'ra norī me. Tawamhā ma tō tiwi tirobzei'õ pese, Zezusihī wi. Za te te īrobzépatazé hā ma tō sima simimnhasi.

³⁸ Tawamhā Pedru norī ma, te rowasu'u, Zezusi hā:

— īpē'ēzé hā sa'ëtē na te īma tihâiba. īpē'ēzé uptabi wa, wa aré dârâ. Āme a'â asimroi wa'aba

ĩrata, asõtõ ãna. Asõpré u'âsi aba. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, Pedru norõ ma.

39 Tawamhã romhâ prã na ma tô ïsiti timorõ za'ra, Zezusi hã. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mreme da. ãne te tãma mre:

— ïmama, asima wẽ wamhã, ïma ba'a, ïdâ'âzé hã te sépata tõ da. Tane nherẽ, te ïsima ïwẽzéb uwaibaba, ïma pisutu õ di za. Asima ïwẽzéb uwaibaba si, te 'manharõ da hã, ïma wẽ di. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

40-41 Tawamhã Timama ma mreme pari, ma tô apâ mo, Pedru norõ u. Sõtõ za'ra ré, ma tô siza za'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hã:

— E niha asimiza'rese syry na asãmra da hã, aima waihu'u õ di, ïsiré. Satanasihi zada, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, asi'uihâ na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, asima rowaptêrê za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wasété wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

42 Tawamhã te duré romhâ prã na ïsiti timorõ za'ra, Timama ma mreme da. ãne te tãma mre:

— ïmama, ïdâ'âzé hã te sépata da, asima wẽ wamhã, ïma wẽ di duré, asima ïwẽzéb uwaibaba, ïma pisutu da. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

43 Timama ma mreme pari, te duré apâ mo, Pedru norõ u. Sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Aptâ'â si te huri u'âsi, sôpré waihu'u ãna.

44 Tawamhā apâ te duré ūsiti timorī za'ra Zezusi hā, Timama ma mreme da. Si'ubdatō ma oto sina siri. Tô ūhō na si te tāma mre, tāma ūmreme na'rata zéb zarina.

45 Tawamhā apâ te duré mo, Pedru norī u. Āne te duré tāma nhari za'ra:

— E niha bâ te zahadu asōtō za'ra wa'wa bétē. Ma'apé, waihu'u za'ra wa'aba. Romhuture di oto bâdâ hā, ūmama te te ūama ūpisutuzé hā. Wa hā ti'ai ūma dasiré ūpodo hā te za aibâ hā tāma ūhâiba nhomri za'ra oto, aibâ ūwasété norī ma.

46 Oto aiwahutu za'ra wa'aba. Wasi'aba'rei hâ. Ūhôta te we oto mo, dama ūhâiba nhomri'wa da hā. — Āne ma Zezusi hā sina tāma waihu'u za'ra, tisiré norī ma.

Zezusi hā da te dasiwi ūarizé wasu'u

Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwa 18.3-

12

47 Tawamhā Zezusi hā zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hā sô wi, aré ūsiré 're ūwanomro mono norī siré, 12 na wahâiba za'ra siré hā. Da'ahâ na te duré we ūsiré ai'aba're ni, sib'ezé 'wa pa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ūpire norī zadawa para te we ai'aba're, zudezu norī ma roti'wa norī zadawa para zama.

48 Āne ma tô Zudasi hā tāma waihu'u za'ra, te te siwi ūâri wana ré hā: "Aibâ hā te tob'rata hârâ wamhā, ta hā te za asawi ūâri 'wa." Āne ma tô dama waihu'u, te te ūma ūrosa'ratazém na hā, Zudasi hā.

49 Tawamhā wisi wi, ma tô ūtême mo ūne haré, Zezusih i, awa'awi. Āne te sawi, timreme na:

— Rowahutu'wa, rowê na 're aihâimana mono.

Tawamhā tob'rata hârâ na ma tô sawi, Zezusi hā.

50 Tawamhā Zezusi asa te tāma tinhā, āne:

— Ūsiwadi, te we tō ūzô aimo, marī hā ūāma 'manharī da. Ma'āpē, niha ūma rob'manharī su'u.

Tawamhā ma tō sô ai're za'ra oto, Zezusihi zô, te te siwi âri da. Te te siwi âri wamhā, ma tō siwi pawasisi.

51 Tawamhā Zezusihi siré 're ūmorī hā ū'rata ūsa hā ma tō sib'ezé 'wapa waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hā āma po're nhizâ, sasedoti ūpire uptabi ma, romhuri'wa hā.

52 Tawamhā Zezusi te tāma tinhā, ū'u'a'wai ma:

— Ma'āpē, sib'ezé 'wapa hā apâ sérē. Ni'wam norī hā sib'ezé 'wapa na te te 're danhimroi mono wamhā, asa sib'ezé 'wapa na te za da te 're simro, tō te te āma 're ūdanhimroi mono zéb zarina.

53 Te ūsima wē 'wa'âhā, wa aré ūmama wi waptē, hâiwa āma tāma ūromhuri'wa norī hā ahâ uptabi na te te we ūtēme satōrī za'ra da, âhâna ūāma sisaprī za'ra dā, dawi. E āne na ūāma rosa'rada hā waihu'u õ di bété.

54 ūāma dawi sisaprī za'ra wamhā, 'Re ūhâimana u'âsi mono hā te te ūāma uwaimrami õ di aré, duréihā ūsadawa wasu'u'wa norī te te ūāma ūrob'ui'éré za'ra zéb zarina hā, za niha ūāma ūromhâimanazém na hā. Taha wa, te tiwi waptērē õ di za, ūmama wi. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u, sib'ezé 'wapa na te te ūda'mai'u'a ma.

55 Tawamhā Zezusi hā te oto dama rowasu'u, āne:

— E wa hā danhibrob zô dapārī'wa pâ, ma bété we ūzô aihutu 'wa, sib'ezé 'wapa ré, uibroi ré zama. Bâtâ sidâpâsi wa tō asõ'a wa'aba 're ūsimasisi, 'Re ūhâimana u'âsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zéb āma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama

're rowahutu mono da. Zapre bété, tameb ré asawi ū'âri za'ra wa'aba õ di.

⁵⁶ Tane tô. Åne hã ma tô ū'âma tiromhâiba åhãna hã, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norï nhimi'ui'éré hã te te ū'âma uwaimrami da. — Åne te dama siwasu'u, Zezusi hã.

Tawamhã ū'siré 're ïwanomro mono norï hã wa tô oto rême za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

*Dama roti'wa norï hã ū'si'râ'õtõzé wasu'u,
Zezusihî zada*

*Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwâ
18.12-14, 19-24*

⁵⁷ Tawamhã Zezusi, da te oto dasiwi âri wamhã, ma tô dasiwi saprõni ni, Caipasihi nhorõwa u, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ïpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ïpire uptabi u. Tame ma tô sô si'râ'õtõ, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norï hã, duré dama roti'wa norï hã.

⁵⁸ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhâ na te te pibu. Sasedoti ïpire uptabi nhorõwa u, te ū'sarina mo. Wisi wamhã, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, tame te dame nhamra rowi, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norï me. Zezusi hã te te 'madâ'â da, te nhamra, niha da te tâma rob'manhari õ'umnhasite.

⁵⁹ Tawamhã sasedoti ïpire norï hã, duré uburé zudezu norï ma roti'wa norï hã, te ni'wam norï zô tinhopré, Zezusi hã marî te te 're ū'ab'manhari wasété mono zém na, sadawa nhipse na te te siwi åma hiri da, tawapsi romanu norï hã te te siwi wîrî da.

60 Tawamhā da'ahâ na ma tō taré Zezusihī āma īwasédé hā sa'ra ni, dama roti'wa norī nho'a. Tane nherē, āma dasisaze za'ra õ di, īwasédé hā dasisō'a da te āma īsa'ra za'ra zém na hā, taha zarina si, da te oto dasiwi īwē'ōzéb da hā. Taré te nasi īwasédé hā āma sa'ra ni, dazadawa nhipese na. Tawamhā aibâ norī hā ma tō sipisutu zahuré, dama īpire norī nho'a, īwasédé hā te te āma īhiri zahuré zéb da hā.

61 Āne te oto wasu'u zahuré Zezusi hā, īsō'a za'ra:

— Ā hā aibâ hā ma tō āne dama siwasu'u, sadawa nhipese na: "Wa hā īma waihu'u pese di, ā hā 'ri 'rāihā hā te sāmra da, 'Re īhaimana u'âsi mono āma 're īdawata za'ra mono zé hā, duré apâ te 'ri su'u da, si'ubdatō bâdâ hā ī'āma si'utōrī õ ré, te 'ri pari da." Āne ma tō dama siwasu'u. — Āne te aibâ norī hā Zezusi hā taré wasu'u zahuré.

62 Tawamhā sasedoti īpire uptabi hā ma tō hâiwi za, dawa'wa. Āne te sadanha, Zezusi hā:

— E asadawa na dama āma wa'râmi āna, da te dasiwi ī'aiwasu'u wasété na hā. E tō īsarina ma tō aiwasédé hā ai'āma hiri zahuré. E taré. — Āne te sadanha.

63 Tane nherē, te Zezusi hā ari'iwi za. Tawamhā sasedoti īpire uptabi hā te duré sadanha:

— E a hā Danho'reptui'wa da, 'Re īhaimana u'âsi mono te te ī'aipisu. E a hā 'Re īhaimana u'âsi mono 'ra. Ma'ăpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udâ tō, 'Re īhaimana u'âsi mono nho'a.

64 Tawamhā Zezusi te asa tâma tinhā:

— Tahata ma tō tane hā tō ī'āma īwaihu. Āne wa za duré aima īsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hā dasiré īpodo hā te za asiwi ī'madâ'â za'ra wa'wa, īwaihu'u pese uptabi nhimire niwī 're īnhamra mono na,

dama ūpire na. Hâiwa'a na apâ we ūmorî wamhã, te za ãne na ūmadâ'â za'ra wa'wa. — ãne ma tô Zezusi hã tâma siwasu'u za'ra.

⁶⁵ Tawamhã sasedoti ūpire uptabi hã, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tô ti'uza hã hâiwazu, te te wë'õ wa, tipë'ë na sada sahi wa. Tawamhã ūsi'rã'õtõ norî ma, te oto tinhâ, ãne:

— Tâibâ oto. Aibâ aimawi norî zô, ai'maihârâ aba õ di za, Zezusi te te wama ūwasu'u za'ra da hã, ūwasétê na. 'Re ūhâimana u'âsi mono newa, si'uihâ na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hâimana mono nherë. Si'uihâ na ma tô timreme wasétê. Ûmreme ma tô ūwapari za'ra wa'wa.

⁶⁶ E marî tawamhã, ma tô ãma ūpisutu za'ra wa'wa. — ãne te ãma da'a'mahâ.

Tawamhã asa te tâma nhari za'ra:

— Tiwasédé hã ma tô 'manha. Te za tô dârâ.

⁶⁷ Tawamhã te te oto siwi wë'õ pese za'ra wa, ma tô tizadaipro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhib'rata hi'râti na, te duré nasi siwi ahâ. Tinhib'rata na te duré nasi ū'ubu wi siwi ahâ.

⁶⁸ Tawamhã te te nasi siwi ahâri sina, te nasi 'mahârâ za'ra, ãne:

— A hã danho'reptui'wai wamhã, ma'ãpê ai'azâri'wa norî hã wama wasu'u za'ra na. — ãne te nasi ãma wa'ẽ za'ra sina 'mahârâ za'ra.

*Pedru hã, Zezusi te te dawi ūudâzé wasu'u
Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwâ 18.15-
18, 25-27*

⁶⁹ Tawamhã Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sâmra ré, ma tô pi'õ hã 'râwi ūtëme za. Sasedoti ūpire uptabi ma romhuri'wa, pi'õ hã. ãne te tâma tinhâ, Pedruhu ma:

— A zama te Zezusihí siré 're aimo, Darireza ãma aré 're ūsãmra mono siré.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te tiwi ai'udâ, uburé danho'a, ãne:

— Te waihu'u õ di, we ūma ūnharí hã. — Æne ma pi'õi ma, asa tizadawa na wa'rã.

⁷¹ Tawamhã te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa u. Tame sãmra ré, ma tô duré pi'õ ūhâiba amo hã tisã Pedru hã, 'Re ūhaimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa nori nhib'apito ma romhuri'wa hã. Te te sãmri wamhã, ūrata ūsimasam nori ma, te wasu'u za'ra, ãne:

— Õ hã Zezusihí siré 're ūmorí, Nazaré ãma aré 're ūsãmra mono siré.

⁷² Tawamhã Pedru te duré dawi ai'udâ, ãne:

— Tô sena, wa aimá ūsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ūhaimana u'âsi mono nho'a. Ta hã ūma sa'rese õ di, aibâ hã.

⁷³ Tawamhã syry na ãma ronomro wi, ma duré ūrata ūsimasam nori hã 'râwi ūtême aimasa Pedruhu u, te te tâma nhari za'ra da, ãne:

— Darireza ãma 're ūdamreme zusi mono ne, aimreme hã. Taha wa, wa tô wasiwi aiwaihu'u ni, Darireza ãma aré 're asãmra mono na. Taha wa, tô sena wa tô duré wasiwi aiwaihu'u ni, Zezusihí siré 're ūnomro mono nori siré 're aimorí na. — Æne hã ma tô tâma waihu'u za'ra, Pedruhu ma.

⁷⁴ Tawamhã Pedru te asa tâma nhari za'ra, ãne:

— Mare di. Tane na ūwaihu'u nherë, õ hã ūma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udâ za'ra wa'aba di pâ, 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūazâri pé. — Æne te tâma sina waihu'u za'ra.

Tawamhã ãne na dama siwasu'u wi, ma tô si'a hã hârâ watobro, awa'awi.

⁷⁵ Tawamhã Zezusi te te tâma ūwaihu'uzém na ma sina po're puru, Pedru hã. Æne Zezusi te te

tāma ūwaihu'u sirōmo zé hā, ūsōwa: "Si'a hā hārā ū ré, si'ubdatō te za dawi ūudâ, ūzadawa para ū nherē." Āne Zezusi hā te te tāma ūwaihu'u sirōmo zé hā.

Tawamhā āne na oto ūmreme na sina po're pu'u wamhā, ma tō watobro rob u, Pedru hā. Taha wa, te oto aiwa'ō, sina pē'ēzé uptabi wa.

27

Zezusi hā, apito Piratuhu u, da te dasiwi ūsaprōnizé wasu'u

Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwā 18.28-32

¹ Tawamhā mararé ma uburé sasedoti ūpire norī hā, duré zudezu norī ma roti'wa norī hā si'rā'ōtō, te te sima āma roti za'ra da, Zezusihī āma, te te dama sōmri za'ra da, da te dasiwi ūwīfīzéb da hā. Taha da, te roti hā sima 'manharī za'ra, Zezusihī hāiba na.

² Tawamhā sasedoti ūpire norī zadawa para, ma tō Zezusi hā dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi saprōni da, Piratuhu u. Ta hā Zudeza na dan-hipti'a nho'ōmo nhisi āma da'madâ'ā'wa, romanu norī nhib'apito uptabi nhimipisudu. Tawamhā ūtēme da te dasiwi āwisi wamhā, ma tō tāma hāiba nhomri ni, Zezusi hā, Piratuhu ma.

Zudasihī dā'āzé wasu'u

Atusi 1.18-19

³ Tawamhā Zudasi, dama ūhāiba nhomri'wa hā, Zezusi dā'ā da, da te dasiwi ūpisutu na siwaihu'u wamhā, ma tō si'ruiwapa. Taha wa, 30 na rob'uiprazé ūsapotore hā ūtē'ubuzi'a prata 'manharī hā ma tō apā tāma sōmri za'ra, sasedoti ūpire norī ma, duré zudezu norī ma roti'wa norī ma zama.

4 Tawamhā ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra:
— Íwasédé hã wa tô 'manha, ãhãna hã. Marĩ hã te te 'manharĩ wasétê õ nherẽ, wa tô aimã hâiba nhomri za'ra wa'wa, asiwi wîñi aba da. — Æne na ma tô tãma siwë õ za'ra Zudasi hã, dama ípire nori ma.

Tawamhā asa te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ, wa te wasiwi ãma 'manharĩ da bâ. E wate bâ. Ta hã ate hã. Asiwaprosi ma aiwasédé hã ãma í'manha. — Æne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zudasihi ma.

5 Tawamhā Zudasi hã rob'uiprazé ïsapotore ma tô sãmra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri para. Te te sãmra pari, ma tô watobro rob u. Tawamhā siwîñi da, ma tô 'râwi sisõ'reti, wedenhorõ na.

6 Tawamhā 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa nori ípire za'ra hã ma tô rob'uiprazé ïsapotore hã siwi waibu, sasedoti ípire nori hã. Te te siwi waibui wamhã, ma tô sima ãma roti za'ra, ãne:

— Æ hã rob'uiprazé hã dawapruí wa'âbâzé. Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma írob'ui'érrezéb zarinai õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sêrê waihu'u õ di za, wedehâpâ 're, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb te, danhoprubzé wazari. — Æne ma tô sima ãma rowaihu'u za'ra.

7 Taha wa, ãma sisaze za'ra parimhã, tô õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tô siwi uipra, zé na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã. Darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ïdasihutu mono nori hã tame 're dadâ'â za'ra mono wa, adâ da te 're ïséme mono zéb da hã, ma siwi uipra, ãma.

8 Taha wa, ti'a hã Dawaprui wa'âbâ na da te dasiwi ūipra na te oto da te 're sisi za'ra.

9-10 Æne ma tô tiromhâiba, duréihã 'Re ūhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te âma ūrowaihu'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasi na ūsisi hã. Æne na ma tô âma rob'ui'éré siro, duréihã:

"Tawamhã 30 na rob'uprazé ūsapotore hã ma tô ubuni na siwi ti'â, zé'a na piza 'manharî'wa nhipti'a hã te te siwi âma uipra da. Taha wa, ma tô Izarazéhé nnihudu norî hã siwi pisutu, 30 na te te tâma ūwa'âbâ za'ra zéb da hã. Æne ma tô 'manharî za'ra, 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūma ūruzéb zarina, te tâma 'ru za'ra da."

Æne duréihã ma tô Zeremiasi hã âma rob'ui'éré siro, ãne na hã.

*Apito Piratu, Zezusi te te ūsadanharizé wasu'u
Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38*

11 Tawamhã Zezusi hã Zudeza âma da'madâ'â'wa nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Piratu te sadanha, ãne:

— E a hã, zudezu norî nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tâma tinhá:

— Tahata ma tô tane hã tô ūâma ūwaihu. — Æne ma asa tizadawa na tâma âma wa'rã.

12 Tawamhã sasedoti ūpire norî hã duré dama roti'wa norî hã ma tô siwi wasu'u wasétê za'ra Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherë, Zezusi hã tizadawa na te te tâma âma wa'rãmi za'ra õ di, asa.

13 Tawamhã Piratu te oto sadanha:

— E asina dazadawa 'rui õ di bété, da te nasi dasiwi aiwasu'u wasétê za'ra zém na hã. E as'i'uihâ na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — Æne ma tô aré Piratu hã Zezusihí ma waihu'u.

14 Tawamhā dama īpire norī hā te te nasi siwi wasu'u wasétē za'ra nherē, tizadawa na te te āma wa'rāmi õ di, Zezusi hā. Te te āma wa'rāmi õ uptabi di. Āne wa, ma tō apito Piratu hā āma titob'uzu, Zezusihī āma.

Zezusi, da te dasiwi wīrī da, Piratu te te dama īhāiba nhomrizé wasu'u

Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwā 18.38-19.16

15 Pascowa na dasai 'manharīzép sidâpâsi, ma tō apito Piratu hā misi si te te 're da'azani, dazazém hawi, da te tiwi 're īwaptērē za'ra mono zéb zarina.

16 Aibā hā dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na īisi hā, īhāimana wasétē na dama īwaihu'u pe hā.

17-18 Zezusi hā īwē na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tō zudezu norī ma īpire za'ra norī hā te te siwi 're 'ruiwapari, õ norī upana Zezusihī āma si 're datob'uzu za'ra mono 'ru te. Āne zarina ma tō siwi hāiba nhomri za'ra tāma, apito Piratuhu ma. Āne na da te dasiwi 're ī'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tāma īhāiba nhomri na ma tō apito Piratu hā āma da'awaihu'u. Taha wa, te āne āma da'azadanha, da'ahâ na, ītēme dasi'rālötō wa:

— E 'wa hā te tawamhā asima īwē za'ra wa'wa, te tāma īrob'ru da hā. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re īhāimana u'âsi mono te te īpisutu na da te 're īisi za'ra mono. — Āne te īhāiba na zahuré āma da'azadanha, Piratu hā.

19 Tawamhā Piratu hā te te 're īda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're īsimasisi mono zéb āma

sāmra ré, ma tō ìmro hā timreme hā tāma tisō. Āne ma tāma waihu'u:

— Ma'apse ãma rosazâri, aibâ ãma. Ta hā tiha te te 're ab'manhari mono õ di. Barana hā ɻ̄nhotō 'rowi te ɻ̄sawērēzém na hā wa tō ãma robzépata za'êtë, taha na hā. Æma ɻ̄pē'ëzé uptabi di. Taha wa, te za ãma ɻ̄rosazâ. — Āne na ma tō ìmro hā tāma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.

20 Āne ré, ma tō sasedoti ɻ̄pire norī hā duré dama roti'wa norī hā da'ahâ norī ma 're ɻ̄sadawa si'aba'ré za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptērē za'ra da, dazazém hawi te te tāma rob'ru da, duré Zezusihi si te te dama hâiba nhomri da, taha si da te dasiwi wîrî da, ɻ̄sadawa para.

21 Tawamhā apito Piratu hā ma tō duré da'mahârâ na sahu, ãne:

— E 'wa hā te tawamhā asima ɻ̄wē za'ra wa'wa, te aima tāma ɻ̄rob'ru za'ra wa'aba da hā, dazazém hawi aima watobro za'ra wa'aba da.

Tawamhā asa te tāma nharī za'ra ni:

— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.

22 Tawamhā Piratu te duré ãma da'azadanhari zahu, ãne:

— E marī, wa za tawamhā aima ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hā, Danho'reptui'wa da, 'Re ɻ̄haimana u'âsi mono te te ɻ̄pisutu na da te 're ɻ̄isisi za'ra mono ãma hā.

Tawamhā aihîni ma tō ãne ãma 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'râmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.

23 Tawamhā Piratu te duré asa dama tinhá:

— E marī te te 're ab'manhari wasétê mono bâ.
— Āne te dama tinhá, asa.

Tane nherē, ãne na hā da te wapari õ di. Dahârâ 'rāihâ na te oto nasi 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rāmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'âre da. — Æne te dahârâ 'rāihâ na nasi dasiwi 'mahârâ u'âsi ni, Zezusihi hâiba na.

24 Tawamhā Piratu, marī hā te te oto ãma waihu'u õ di, da te oto dasiwi ãma ūrosazârizéb da hā. Aihñi te oto õhō da si tahâimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. Æne na te te sina waihu'u wamhā, ma tō piza'a zô da'mazatō, ãma sisimisō da, uburé danho'a. Tawamhā Zezusihi ãma marī ūwasédé hā te te ūmanharī õ na aihñi da te ūwaihu'u za'ra zéb da hā, ma tō danho'a sisimisō. Æne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hā da te wîñi da, te dama 'rui wamhā, ūwasédé hā te 'manharī õ di za, wa hā. Mare di. Ate za'ra wa'aba si, ta hā. — Æne te Piratu hā dama siwasu'u.

25 Tawamhā asa te tâma nharī za'ra ni:

— Wē di tō. Wa te wasiwi ūwaptérêzéb zarina, da te dasiwi wîñi wamhā, 'Re ūhâimana u'âsi mono te te wahâ za'ra pé tō, wa'ra norī zama wanhihudu norī zama, wawasédé hā wa te ãma 'manharī za'ra di pâ. — Æne ma asa tâma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

26 Tawamhā da te tiwi ūhâiba waptérē za'ra zéb uwaibaba, ma tō Piratu hā da'wapéi'wa norī ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tâma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tō duré tâma 'ru za'ra, Zezusi hā powawē hâiwaré na te te siwi 're pré'ê mono da, taha pari te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nhonhi'rāmi na dâ'â da oto.

Zezusihī ãma, da'wapéi'wa norī hā nasi ūwa'ẽ za'ra zé wasu'u

Marcusi 15.16-20; Zuwā 19.2-3

²⁷ Tawamhā Piratuhu ma da'wapéi'wa norī hā ma tō Zezusi hā siwi 'mazé ūsōrōwa u, 'ri 'rāihā u. Te te siwi 'mazébré wamhā, tame da'wapéi'wa norī hā ma tō aihīni ãma si'rā'õtō.

²⁸ Tawamhā ūza hā ma tō siwi waze. Tisi'ubuzém na ma ūwa'rāmi siwi ãma hāiba ubu, ti'uzā hāpa ūhā pré na, danhib'apito ãma 're ūsi'uzā za'ra mono zém ne hā.

²⁹ 'Wabzéré panhipti hā ma duré sada 'ma'manharī za'ra, ūwa ahā hā. Taha pari, ma ūrā nhisiwi tāma hiri za'ra, te te ãma siwi sōpre da, danhib'apito hā ãma 're ūsisōpre za'ra mono ne hā. Wedehu ma duré ūsib'rata tāma hiri za'ra, ūsib'rata nhimire niwī, danhib'apito hā tinhewedehu ré, 're ūsimasisi mono ne. Tawamhā hi'rātitō ma tō nasi ūsō're tāma asimro, ãma wa'ẽ za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, ãne:

— Zudezu norī nhib'apito, rowē na 're aihāimana mono. — ãne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, tō sena newa.

³⁰ Tizadaipro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ūrā wi, te te nasi siwi ãma ahāri da.

³¹ Tawamhā nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhā, zazahā hāpa ūhāpré hā ma tō apā tiwi wazere za'ra. Apā ma duré siwi uza, 're ūsi'uzā mono zém na. Taha pari, te oto siwi saprō, te te siwi sasōmri da oto, wedepo'o nhonhi'rāmi na.

Zezusi hā da te ūsasōmrizé wasu'u, wedepo'o

nhonhi'rāmi na

Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwañ 19.17-27

³² 'Ri nho'õmo nhiti te te oto Zezusi hã siwi wazere wamhã, aibâ hã ma tô siwi tisã, Sima na ïsisi hã. Sireni na ïsa'ru nhisi hã. Te te siwi sãmri wamhã, ma tô tãma 'ru za'ra da'wapéi'wa norñ hã, wedepo'o nhonhi'rãmi hã tinhisé te te tãma âri da, Zezusi te te sisada ï'âri hã.

³³ Tawamhã ma tô oto siwi ãwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're ïdanhimroi mono zéb u. Dodota hã wasimremezém na Da'rãihi na sa'a nhisi, te wasu'u.

³⁴ Tamomo te te siwi ãwisi wamhã, uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé hã ma tô aré tãma sõmri za'ra Zezusihî ma, wedewa'u ïsé na ïwazari ré hã, te te hâ'rêne da. Tane nherë, te te téiwai wamhã, te te sima wẽ õ di, te te hâ'rêne da, Zezusi hã.

³⁵ Tawamhã ma tô oto siwi sasõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Te te siwi sasõmri pari, ma tô ëtë zapotore ï'ui'éré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norñ hã, Zezusihî uzazéb zô. Taha zarina, ma tô sima ãma aipé.

³⁶ Taha pari, te oto ï'rata asimro, Zezusi hã te te dawi 'madâ'â za'ra da, hâwi sa'o ré.

³⁷ Tawamhã Zezusihî 'rã nho'õmoi baba ma tô siwi sasõ, wedepo'o na rob'ui'éré hã, ïwasédé hã da te ãma ïhirizéb ui'éré ré hã. Æne ãma ïrob'ui'éré hã: "Ã hã Zezusi, zudezu norñ nhib'apito."

³⁸ Zezusihî me ma tô aibâ norñ hã dasiwi sasõmri zahuré ni, ïsiré dâ'â zahuré da. Danhibrob zô dapãrï'wa norñ, aibâ norñ hã. Te ãma aiwa'aba zahuré ïsimire niwñ, duré ïsimi'e niwñmhã.

³⁹ ïwa'wai baba, da te nasi ïro'rahâri za'ra norñ hã te nasi ãma tawa'ë za'ra ni, Zezusihî ãma. Nasi

āma da'rāsiwanañ za'ra sina, te nasi āma wasétē za'ra ni.

40 Āma dawa'ẽ sina, te duré nasi āne tāma nhariñ za'ra ni:

— Oro a hā asima roti za, 'ri 'rāihâ hā sāmra da, 'Re īhāimana u'âsi mono āma 're īdawata za'ra mono zé hā, duré apâ 'ri da, si'ubdatō bâdâ hā ai'āma si'utōñ õ ré. A hā tō sena 'Re īhāimana u'âsi mono 'ra wamhā, ma'ăpé asisõ'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rāmi hawi we si'ra na, atâ'ā tō da. — Āne te nasi āma dawa'ẽ za'ra sina 'mahârâ za'ra ni.

41 Sasedoti īpire norī zama te duré nasi āma tiwa'ẽ za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rōwahutu'wa norī zama, dama roti'wa norī zama. Ane te nasi ta norī hā āma tiwa'ẽ za'ra:

42 — Oro õ hā Izarazéhé nhihudu norī nhib'apito za. E niha hā bété, tinhimiromhōsi na te te 're da'anho'reptui mono nherē, 'râwi sisõ'reptu waihu'u õ di bété oto. Āhāna wedepo'o nhonhi'rāmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina īumnhasi za'ra zéb da hā.

43 Ō hā ma tō 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te sina 're umnhasi, īsiré 'râwi 're īmorī u'âsi na. Ma tō duré dama 're siwasu'u, 'Re īhāimana u'âsi mono 'ra na. Ma'ăpé āhāna 'Re īhāimana u'âsi mono te te sô'reptu oto, wanho'a. — Āne te nasi āma tiwa'ẽ za'ra, zudezu norī ma īpire za'ra norī hā.

44 Tawamhā danhibrob zô dapârī'wa norī hā ma tō duré nasi dasiré āma tiwa'ẽ zahuré, īsiré dâ'â zahuré da, da te dasiwi īsasōmri zahuré hā.

*Zezusihî dâ'âzé wasu'u
Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwañ 19.28-
30*

45 Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdâ siprazéb u, te oto robra si nomro.

46 Tawamhã bâdâ sipra wi, te Zezusi hã Timama hã sa'êtë sine 'mahâ:

— Eri, Eri, rema sabatani. Æne wamremezém na hã: “Inhib'apito, Inhib'apito, e marî da, ma tô oto ïrë.”

47 Tawamhã ni'wam norî hã ï'rata ïsimasam norî hã Zezusihî hârâ te te wapari za'ra wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Õhôta Eriasihi zô te hâ, te te we pawaptob da. — Æne te sima ãma romnomri za'ra.

48 Tawamhã ni'wa hã ï'rata ïsimasam norî siré hã si'aba're na ma tô piza 're upsõzém ne hã 'mai'â, uwa 'ru 'râi wa'u ïsé na te te tâma ãma di'i da, Zezusihî ma, ïwa'âbâ syry na. Tawamhã wedewaré 'râsutu na ma tô ãma sapu'u, Zezusihî ma, te te wê da, te te upsõmri da.

49 Tane nherë, ïsiré ïsimasam norî hã ma tô ãma sima'uwati za'ra, ãne:

— A'â pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'â, Eriasi we ïtëme morî ð'umnhasite, te te sô'reptu da, dâ'â tô da. — Æne te a'â siwi ãma pa'uwati, te te tâma sõmri tô da, te te ï'upsõmri da hã.

50 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tihârâ 'râihâ na ãma sahu, ïrëme ma. Taha pari ma pë'ë hai'utô.

51 Dâ'â wi, zazahâ ïhâpa hã 'ri 're wa'wa nhitobzé hã ma uihâ na hâihaipo'o aiwa, hâimo hawi pi'reba, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhoröwa ãma hã. Ti'a hã te duré sâsâ'â. Sâsâ'â wamhã, ëtë tõmo

wawē hā ti'a 're ūsimi'wara mono zama ma tōmo sipo'o.

⁵²⁻⁵³ Taha wa, ma tō duré adâ'â 'ru hā si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhā, 'Re ūhaimana u'âsi mono nhib'a'uwe norī hā aré 're idâ'â za'ra mono hā ma tō apâ ahâiwa'utu ahâ uptabi na, 'Re ūhaimana u'âsi mono hā. Ta norī hā, Zezusi hā ab're hawi za hâiwa'utu parimhā, te za ab're hawi wairé. Tawamhā Zeruzarē u te za asisi, 'ri nho'u iwe uptabi u, dama sihâi'rē za'ra da. Tawamhā da'ahâ uptabi na te za ãma tanhopré ni, tame.

⁵⁴ Tawamhā Zezusi te te dawi ūmadâ'â za'ra norī hā da'wapéi'wa norī hā, duré da'wapéi'wa norī wada'uri'wai me, ti'a ūsâsâ ūwatobro hā te te 'madâ'â za'ra wamhā, duré uburé ropipa ūwairébê mono te te 'madâ'â za'ra wamhā, ma tō sa'ëtë uptabi tipé'ewara za'ra. Tawamhā ãne te sima nharî za'ra:

— Nare õ hā, 'Re ūhaimana u'âsi mono 'ra. — ãne ma tō ta norī hā ãma titob'uzu za'ra, da'wapéi'wa norī hā.

⁵⁵ Tawamhā pi'õ norī hā ahâ na te 'madâ'â za'ra romhâ na, Zezusi hā hâiwi sa'o ré. Ta norī hā ma tō ūsiré 're nomro Dariresa hawi, Zeruzarē u, te te siwi 're pawaptob za'ra mono da.

⁵⁶ Ta norī me, te Mariza Madarena hā dame za. Marizaha hâiba amo zama te dame za. Taha 'ra hā Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te dure pi'õ norī me za.

*Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi ūsérêzé wasu'u
Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwa 19.38-*

42

⁵⁷ Tawamhā ma tō bâdâ hā aipra pese oto. Taha wa, aibâ ūsibro pe hā ma tō mo Piratuhu u, Zuzé na ūsisi hā. Ta hā Arimateza na 'ri nho'omo nhisi

ãma 're ïsãmra mono. Ta hã Zezusihi nhimiroti si te te 're ï'madâ'â pese mono.

⁵⁸ Tawamhã, Piratuhu u oto morõ wamhã, ma tõ Zezusihi hâiba hã tiwi waptë, ab're 're, te te sérë da. Tawamhã apito Piratu ma tõ dama ti'ru, Zezusihi hâiba hã da te tãma 'ru da.

⁵⁹ Tawamhã Zuzé hã Zezusihi hâiba, ma tõ ti'â. Taha pari ma tõ ubu, zazahâ ïhâirã na.

⁶⁰ Te te hâiba ubu pari, ma oto tite ab're sirõmo wa tisẽ Zuzé hã, sa'a zahâpâ da te aré tãma ïab're sirõmo wa. Taha pari ma tõ ëtë tõmo zapodo hã te te pizari, ab're te te ãma ïré sitob da. Te te sito pari, te oto mo, õne haré.

⁶¹ Zuzé hã Zezusihi hâiba te te sérë ré, te pi'õ norõ hã ab're nho'õmoi baba aimasisi zahuré, Mariza Madarena norõ hã duré Mariza ïhâiba amoi me. 'Râwi te te ãma 'madâ'â zahuré da, te ï'rata aimasisi zahuré.

Da'wapéi'wa norõ hã, ab're nhitobzé te te siwi ï'madâ'â za'ra zé wasu'u

⁶² Tawamhã oto ãma awẽ wamhã, sasedoti ïpire norõ hã, duré parisezu norõ hã ma tõ Piratuhu nhorõwa u si'rã'õtõ, sabadu na romhuri zahârizém na.

⁶³ Ïtëme si'rã'õtõ wamhã, ãne te tãma nharí za'ra:

— Apito, õ hã ïsadawa nhipe hã zahadu 're morõ ré, dama 're ïsiwasu'u mono zém na wa tõ ãma wapo're pu'u za'ra ni, ãhâna hã. ãne te dama 're siwasu'u: "Bâdâ si'ubdatõ ï'ãma si'utõñ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu." ãne dama 're ïsiwasu'u mono zé hã.

⁶⁴ Taha wa, ãté ïsiré 're ïnomro mono norõ hã te za apâ siwi waze ïhâiba hã, pi'uriwi. Tawamhã

ãté sadawa nhipse na te za duré dama wasu'u za'ra, apâ ab're hawi ïhâiwa'utu na hã. Zezusi hã 're morî ré, sadawa nhipse na te tô dama 're siwasu'u. Tane nherë, ïsiré 're ïnomro mono norî hã ãne na te te dama wasu'u za'ra wamhã, taha nhipai u te za duré dama sadawa hapese za'ra. Taha wa, te za dama ïru, sa'a zahâpâ ab're nhitobzé hã da te ïré dasiwi 'madâ'â pese da, si'ubdatõ bâdâ, ãma ïsi'utõrîzéb u hã, ïhâiba hã te te siwi wazere za'ra õ'umnhasite, pi'uriwi. — Æne ma tô parisezu norî hã tiwi rowaptérê za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norî nib'apito norî me.

⁶⁵ Tawamhã Piratu te asa tâma nharî za'ra:

— Tane tô. Da'wapéi'wa norî hã wa za tô pisutu za'ra, asiré si'aba'rêi wa'aba da, ab're u. Mo oto ïtême ai'aba'rêi wa'aba pé, da'wapéi'wa norî ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzé hã te te siwi 'madâ'â pese za'ra da, dawi. — Æne te ïtême tâma rob'ru za'ra, apito Piratu hã.

⁶⁶ Tawamhã ab're u te oto ai'aba'rê, da'wapéi'wa norî siré. Tawamhã ëtë tômo zapodo hã, ab're nhitobzé hã marî na ma tô siwi upto, sitop tete na ïré sab da, da te dasiwi sa'rê tô da. Da'wapéi'wa norî ma, ma tô duré roti za'ra, ab're nhitobzéb 'rata simasab da, te te siwi 'madâ'â u'âsi za'ra da, sôtô za'ra ãna.

28

Zezusi ïhâiwa'utuzé wasu'u

Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwâ 20.1-10

¹ Sabadu parimhã rowa'a wi, dumidu na ma tô Mariza Madarena norî hã sisaprõni zahuré

Marizaha me, sa'a zahâpâ ab're u, Zezusi da te ūsérēzéb u.

² Tawamhā simiza'rese õ ré, ma tō ti'a hā ūré 're tiwara zahuré, hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hā ūtēme wisi zahuré wamhā. Tawamhā hâiwa āma romhuri'wa hā ma tō ab're nhitobzé hā sa're, ūtē tōmo wawē hā. Te te sa'rei wamhā, ma tō ūsisivi nhamra.

³ Tā si'ubuzi ne ūhâiba hā. Ū'uz a hā rā uptabi di.

⁴ Tawamhā ab're 'madâ'â'wa norī hā ma tō tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tō tirerē'e za'ra. Tawamhā ti'ai u ma tō tâma ana. Dadâ'â'wa, darési āna 're ūdanhim'i'wara mono ne, ma tō rési āna daba'wara.

⁵ Tawamhā hâiwa āma romhuri'wa hā ma tō tâma nharī zahuré, pi'õ norī ma, āne:

— ūma aipahi wa'aba tō. Zezusi hā da te dasiwi wîrī wa, wedepo'o nhonhi'râmi na da te dasiwi ūsasõmri zô robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hā wa tō aiwaihu'u 'wa, we sô ūrobzabui wa'aba zém na hā.

⁶ Tane nherē, āme hâimana õ di. Te te sina ūrotizéb zarina ma tō hâiwa'udu. We ane wa'aba pé, ūnomrozé hā sabui wa'aba da.

⁷ Taha parip si, te za sa'êtē ane wa'wa, ūsiré 're ūnomro mono norī ma, wasu'u za'ra wa'aba da. Āne te za tâma ūwasu'u za'ra wa'wa: "Ma tō hâiwa'udu. Darireza u ma tō asôwa timorî za'ra wa'wa. Tamep si te za ūsabu za'ra wa'wa." Āne na ūmreme na āma aipo're simrami aba tō. — Āne ma tō hâiwa āma romhuri'wa hā pi'õ norī ma waihu'u zahuré.

⁸ Taha wa, te sa'êtē oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherē, tâma rowē zahuré di, pi'õ norī ma hā. Zezusih i siré 're

ĩwanomro mono norĩ ma, te te rowasu'u zahuré da, te asamro zahuré.

⁹ Sisamroi ré, ma tō Zezusi hã sõpëtẽ zahuré, pi'õ norĩ hã. Simiza'rese ãna sisamroi ré, ma sõpëtẽ zahuré. Tawamhã Zezusi hã ma tō sawi zahuré, ãne:

— Rowẽ na 're aihâimana aba mono. — ãne te sawi zahuré, Zezusi hã.

Tawamhã pi'õ norĩ hã ma tō oto 'râwi ïtëme aimawara zahuré. Tinhib'rata na te te para zawi zahuré sina, ma tō ãma tiwata zahuré, tãma pire zahuré wa.

¹⁰ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ zahuré:

— Aipahi wa'aba tõ. Mo oto ane wa'aba, ̃isisänawã norĩ ma, ̃wasu'u wa'aba da, Darireza u ̃izarina ãma si'aba're da. Tamep si te za ̃zabu za'ra.

Ab're 'madâ'â'wa norĩ, Zezusihî zô ab're baba wa, 'ri tëme oto ̃si'aba'rezé wasu'u

¹¹ Tawamhã Mariza Madarena norĩ hã zahadu neb zahuré ré, ma tō ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ni'wam norĩ hã ai'aba're, Zeruzarẽ u. Zahadu te duré ni'wam norĩ hã asimro, ab're 'rata. Tawamhã Zeruzarẽ u ̃si'aba're norĩ hã, sasedoti ̃pire norĩ ma, ma tō rowasu'u za'ra, uburé ̃romhâimana mono zém na hã.

¹² Tawamhã sasedoti ̃pire norĩ hã ma tō duré si'rã'õtõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, te te sima ãma roti za'ra da. Tawamhã ma tō rob'uprazé hã sa'ëtẽ na tãma sõmri za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, ab're 'madâ'â'wa norĩ ma, dama 're sadawa nhipesa za'ra mono da, Zezusihî wasu'u na.

¹³ Te te tãma sõmri za'ra sina, te ãne nasi tãma nharĩ za'ra:

— Āne te za dama īrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihi hāiba na hā: "Īsiré 're īnomro mono norī hā barana ma we sô aihutu. Wanhotō ré ma tō siwi waze." Āne te za dama īrowasu'u za'ra wa'wa.

¹⁴ Tawamhā Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma danhib'apito hā āne hā te te wapari wamhā, wa za tāma aiwasu'u wē za'ra wa'aba ni, asada sahi za'ra wa'aba tō da, marī ī'upa za'ra wa'aba ō na hā, niha te te aimā rob'manharī za'ra wa'aba tō da. — Āne ma tō tāma roti za'ra, da'wapéi'wa norī ma.

¹⁵ Tawamhā ab're 'madâ'â'wa norī hā ma tō rob'uiprazé hā waibu, da'wapéi'wa norī hā. Te te sima waibui wamhā, 'Re īhaimana u'âsi mono ma da'āma romhuri'wa norī nhib'apito norī, te te tāma īroti za'ra zéb zarina, ma tō 'manharī za'ra, īmreme hā. Āne ma tō Zezusihi hāiba na rowasu'u zadawa nhipe hā te te ropé, zudezu norī nhipti'ai 'remhā. Ta hawim haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe hā 're hāimana, Zezusihi hāiba na hā.

Zezusi hā tisiré 're īnomro mono norī ma, īsihā'rrezé wasu'u

Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwa 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁶ Tawamhā wa norī hā Zezusihi siré 're īwanomro mono norī hā wa tō ai'aba'rē ni Darireza u, 11 na wahāiba za'ra hā. Ētē 'rāihā u wa ai'aba'rē ni, Zezusi te te wama īpisutu za'ra zéb u.

¹⁷ Tawamhā Zezusi hā wa te wasiwi sāmri wamhā, wa tō āma wawata za'ra ni. Tane nherē, nima norī hā wa tō wawā za'ra ni, ō hāi ō newa.

¹⁸ Tawamhā Zezusi hā ma tō 'rāwi watēme timorī za'ra oto. Ma tō wama nharī za'ra, āne:

— Ímama hā ma tō Íma pisutu, ïsadawa para dama ïpire na 're ïhaimana mono da, ti'ai ãma, hâiwa ãma zama.

¹⁹ Taha wa, te za 're ïropéi wa'aba mo a'uwe mono bâ, dama 're ïzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, a'uwe mono bâ da te 're ïzaze za'ra mono da, taha zarina ïnhimiroti 'madâ'â'wa 're dahaimana za'ra mono da oto. Da te 're ïzaze za'ra mono sidâpâsi, te za â dawabzuri hā dama 're ï'manharí za'ra wa'aba mo, Ímama nhisi na, duré ïnhisi na, duré Ímama pë'ezani nhisi na, ta norí zadawa para.

²⁰ Te za duré dama 're ïroti za'ra wa'aba mo, uburé te aima 're ïroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, ïnhimiroti si da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono da. Õne u'âsi, wa za asiré 're ïmorí u'âsi za'ra wa'wa, ro ïsi'utõrîzéb u hā. Äne na aipo're si'âri za'ra wa'aba õ di za. — Äne ma tō Zezusi hā wama siwaihu'u za'ra sisa'u, ïsiré 're ïwanomro mono norí ma.

**'Re ñhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavânte (BR:xav:Xavânte)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavânte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavânte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavânte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c